

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Formální aspekty municipálního rozvoje
- přímá volba starostů v ČR**

Bc. Pavlína Caisová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Pavlína Caisová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Klatovy

Název práce

Formální aspekty municipálního rozvoje – přímá volba starostů v ČR

Název anglicky

Formal Aspects of Municipal Development – The Direct Election of Mayors in the Czech Republic

---

Cíle práce

Východiskem práce je předpoklad o zásadním významu představitelů místní správy v rámci municipálního rozvoje. V tomto kontextu diplomová práce vychází z aktuální diskuse týkající se přímé volby starostů v České republice. Cílem práce je posoudit aspekty problémů, které by tato forma volby přinesla, na základě studia vztahu starosty s dalšími orgány obce posoudit možný dopad přímé volby na fungování územně samosprávných obcí v České republice. Dílčími cíli, které mají vést k naplnění cíle hlavního, je posoudit postoj představitelů samosprávy k otázce přímé volby starostů a dále zhodnotit zájmy voličstva v kontextu reálného výkonu funkce starostů.

Metodika

Diplomová práce bude pojata jako soubor případových studií. Objekty studia budou vybrané municipality Plzeňského kraje s různě velkým počtem obyvatel (od nejmenších obcí do 500 obyvatel až po města do 10.000 obyvatel). Subjekty studia budou politické zájmy voličstva a starostů obcí. Data budou získána na základě studia dokumentů o daných municipalitách (webové stránky a další materiály obcí), dále budou využita volební data získaná z Českého statistického úřadu (dostupná na www.volby.cz). Rozhodující část dat bude získána z expertních rozhovorů s klíčovými politickými představiteli vybraných obcí. Teoretická část bude postavena na dostupných studiích českých a zahraničních autorů.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

starosta, volba, přímá volba starostů, zastupitelstvo obce, právní důsledky, volič

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav: Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Vydání 1. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BUBENÍČEK, Václav, ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan: Demokracie v lokálním politickém prostoru (specifika politického života v obcích ČR). Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2010. Politologie. ISBN 978-80-247-3061-5.

JŮPTNER, Petr: Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů: velmi nízká priorita? Acta Politologica, vol. 1, no. 3, 2009. ISSN 1803-8220.

JŮPTNER, Petr (2012). Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi. Acta Politologica 4, 3, 232-245. ISSN 1803-8220.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 28. 9. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Formální aspekty municipálního rozvoje – přímá volba starostů v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. 03. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce Ing. Radku Kopřivovi za odborné vedení, pomoc při výběru, vstřícnost a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, přátelům a kolegům za jejich podporu během studia a omluvit se svým vnoučatům Michálkovi a Barunce, že jsem jim kvůli studiu nevěnovala tolik času, kolik bych chtěla.

Formální aspekty municipálního rozvoje – přímá volba starostů v ČR

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na přímou volbu starostů. Jejím cílem je posoudit míru projekce preferencí elektorátu do podoby volených politických sborů při stávajícím volebním systému, konkrétně do volby starosty obce. Práce je orientována na tři základní otázky: do jaké míry starosta volený z řad zastupitelů kopíruje volbu elektorátu, do jaké míry by byl naopak starosta volený přímou volbou schopen uplatňovat zájmy elektorátu v orgánech města i navenek a do jaké míry zavedení přímé volby starostů podporují představitelé obcí. Ukazuje se, že lídr vítězné kandidátní listiny je pro voliče i zastupitele jako starosta zpravidla přijatelný. Naopak v případě změny volebního zákona, jež je nutnou podmínkou pro konání přímé volby starostů, by měl starosta obce na rozhodování místních zastupitelstev, pokud by neměl podporu vítězné volební strany, jen částečný vliv, což si zejména představitelé větších obcí uvědomují a přímou volbu tedy většinou nepodporují.

Klíčová slova:

Starosta, obec, zastupitelstvo obce, volby, volební systém, volič, územní samospráva, kandidátní listina, obecní úřad, přímá volba

Formal Aspects of Municipal Development

– The Direct Election of Mayors in the Czech Republic

Abstract

The diploma thesis focuses on the direct election of mayors. Its aim is to assess the degree of projection of the electorate's preferences into the form of elected political bodies, specifically the election of the mayor of the municipality, in the current electoral system. My thesis is focused on three basic questions: to what extent the mayor elected from among the representatives copies the election of the electorate, to what extent the mayor elected by direct election would be able to apply the interests of the electorate in city authorities and externally and to what extent the introduction of direct election of mayors supported by municipal representatives. It turns out that the leader of the winning list of candidates is usually acceptable to voters and deputies as the mayor. Conversely, in the case of a change in the electoral law, which is a necessary condition for direct elections of mayors, the mayor of the municipal councils would have only partial influence on the decision-making of local councils if he did not have the support of the winning electoral party, which is especially aware of the representatives of larger municipalities and therefore does not usually support the direct election.

Keywords:

Mayor, municipality, municipal council, elections, electoral system, elector, territorial self-government, candidate list, municipal authority, direct election

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	14
3.1 Demokracie	14
3.1.1 Přímá demokracie	14
3.1.2 Polopřímá demokracie	14
3.1.3 Zastupitelská demokracie	15
3.2 Historie komunální politiky na území České republiky.....	17
3.3 Formální aspekty územní samosprávy	19
3.3.1 Obec	19
3.3.2 Orgány obce.....	19
3.4 Komunální volby v České republice	24
3.4.1 Zákon o volbách do zastupitelstev obcí.....	25
3.4.2 Volba orgánů municipality	27
3.4.3 Volba starosty obce.....	28
3.5 Přímá volba starostů.....	30
3.5.1 Teoretická východiska přímé volby.....	33
3.5.2 Přímá volba starostů v evropských zemích.....	37
4 Analytická část	46
4.1 Vztah mezi volbou starosty a zájmy elektorátu	47
4.1.1 Charakteristika vybraných obcí	48
4.1.2 Obce správního obvodu obce s rozšířenou působností Nýřany	49
4.1.3 Obce s rozšířenou působností Plzeňského kraje	56
4.1.4 Krajská města ČR	60
4.2 Diskutovaný model přímé volby	64
4.3 Názory představitelů obcí na zavedení přímé volby	66
4.3.1 Výsledky dotazníkové akce MV ČR v roce 2011.....	66
4.3.2 Názory představitelů obcí oslovených v rámci diplomové práce	68
4.3.3 Názory veřejnosti oslovené v rámci diplomové práce.....	69
5 Výsledky a diskuze	71
5.1 Analýza vztahu mezi volbou starosty a zájmy elektorátu	71
5.2 Analýza postavení a pravomocí starosty města	73
5.3 Analýza podpory představitelů města přímé volbě starosty	74

5.4	Analýza podpory veřejnosti přímé volbě starosty.....	76
5.5	Shrnutí argumentů pro a proti zavedení přímé volby.....	77
5.5.1	Argumenty pro přímou volbu	77
5.5.2	Argumenty proti přímé volbě	78
5.6	Navrhovaný model přímé volby.....	79
6	Závěr.....	80
7	Seznam použitých zdrojů	83
8	Přílohy	86

Seznam obrázků

- Obrázek č. 1 Obce správního obvodu ORP Nýřany
Obrázek č. 2 Obce s rozšířenou působností Plzeňského kraje
Obrázek č. 3 Krajská města ČR

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Počet členů zastupitelstva obce
Tabulka č. 2 Počet členů rady obce
Tabulka č. 3 Evropské státy s přímou, nepřímou a alternativní volbou starosty
Tabulka č. 4 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v obcích ORP Nýřany
Tabulka č. 5 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v ORP Plzeňského kraje
Tabulka č. 6 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty (primátora) v krajských městech ČR
Tabulka č. 7 Výsledky dotazníkové akce MV ČR k zavedení přímé volby starostů
Tabulka č. 8 Výsledky vlastního šetření k zavedení přímé volby starostů (představitelé obcí)
Tabulka č. 9 Výsledky vlastního šetření k zavedení přímé volby starostů (veřejnost)
Tabulka č. 10 Shrnutí výsledků komunálních voleb 2018 a volba starosty v dotčených obcích
Tabulka č. 11 Shrnutí výsledků podpory představitelů obcí zavedení přímé volby starostů
Tabulka č. 12 Shrnutí výsledků podpory zavedení přímé volby starostů v roce 2021

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
EU	Evropská unie
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NK	Nezávislý kandidát
ODS	Občanská demokratická strana
ORP	Obec s rozšířenou působností
Piráti	Česká pirátská strana
Sb.	Sbírka zákonů
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
SRN	Spolková republika Německo
STAN	Starostové a nezávislí
USA	Spojené státy americké

1 Úvod

Přímá volba starostů je jedním z často diskutovaných témat v České republice. Otázkou přímé volby starostů se zabývá jak veřejnost, tak politické strany v podstatě od prvních svobodných komunálních voleb v roce 1990. Během třicetileté diskuze si přímá volba získala mnoho zastánců i odpůrců.

Několikrát se dostala na program Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, poprvé v roce 1999 v souvislosti se zpracováváním nového zákona o obcích,¹ podruhé na návrh KSČM při tvorbě nového zákona o volbách do obecních zastupitelstev,² následně v diskuzním příspěvku některého z poslanců z řad STAN, TOP 09 či například SPD. Nikdy však neměla dostatečnou podporu politických stran a nikdy se nestala stěžejním tématem.

Přesto se dvakrát objevila i v programovém prohlášení vlády. Paradoxně vždy za vlády ODS, která přímou volbu starostů dlouhodobě nepodporuje. Poprvé to bylo v roce 2007 za vlády Mirka Topolánka (koalice ODS s KDU-ČSL a Stranou zelených), podruhé v roce 2010 za vlády Petra Nečase, kdy v následně vytvořené koalici byly spolu s ODS strany TOP 09 s podporou STAN a Věci veřejné, které přímou volbu starostů měly ve svém volebním programu. Obě tyto vlády pověřily Ministerstvo vnitra ČR zpracováním dokumentu *Analýza možností zavedení přímé volby starostů v ČR*. První analýza (zveřejněná v roce 2007) zavedení přímé volby starostů nedoporučila. Druhá analýza (zveřejněná v roce 2011) vycházela z původní analýzy, ale podrobněji rozpracovala podobu zavedení přímé volby. Ani tato analýza ale nebyla zavedení přímé volby nakloněna. Její tvůrci se naopak obávali, že by změna zavedeného systému mohla přinést řadu nových problémů, aniž by vyřešila problémy, se kterými se municipální politika nejvíce potýká. Výsledky dotazníkového šetření analýzy z roku 2011 jsou použity v diplomové práci. Kvalitu obou zpracovaných analýz kritizovala řada českých politologů, například Petr Jüpner, který se otázkou zavedení přímé volby starostů ve svých studiích často zabývá. Dle jeho názoru analýza z roku 2007 téměř nebrala v potaz zkušenosti evropských zemí a naopak nahrávala zájmům politických stran, jež by byly přímou volbou starostů ohrožené.³

---

¹ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

² Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů

³ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

Žádná z následujících vlád se již přímou volbou starostů aktivně nezabývala. Některá politická hnutí (v roce 2014 např. STAN či Úsvit přímé demokracie) sice projevíly snahu o zařazení přímé volby starostů do programu jednání, návrhy však nikdy nezískaly potřebnou podporu. Velké politické strany neměly zájem volbu starosty měnit.

Diplomová práce má posoudit odraz zájmů elektorátu u přímé a nepřímé volby starostů v České republice a současně odpovědět na otázku, do jaké míry by byl starosta volený přímou volbou schopen uplatňovat zájmy elektorátu v orgánech města i navenek.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Východiskem diplomové práce je teoretická znalost charakteru volebního systému (včetně následné volby starosty), který je v České republice používán v rámci voleb do zastupitelstev obcí a teoretická znalost pravomocí starosty. V tomto kontextu diplomová práce vychází z aktuální diskuze týkající se přímé volby starostů v České republice. Cílem práce je posoudit odraz tohoto systému v kontextu reálných zájmů voličů, vymezit aspekty problémů, které by přímá volba přinesla, a na základě studia vztahu starosty s dalšími orgány obce posoudit možný dopad přímé volby na fungování územně samosprávních municipalit v České republice. Dílčími cíli práce, které mají vést k naplnění cíle hlavního, je popis výsledků voleb vybraných velikostně rozličných municipalit, včetně výsledků následné volby starosty, popis proměnných systému volby starosty obce a jeho pravomocí a posouzení postoje představitelů samosprávy a veřejnosti k otázce přímé volby.

2.2 Metodika

Diplomová práce je pojata jako soubor případových studií vybraných obcí. Objekty studia jsou tři velikostně rozdílné skupiny municipalit – malé obce Plzeňského kraje, střední obce Plzeňského kraje a krajská města České republiky. Subjekty studia jsou volební výsledky, včetně reálné volby starosty v kontextu s volebními výsledky. K vytvoření práce jsou použita sekundární data z Českého statistického úřadu (dostupná na www.volby.cz) a data získaná z webových stránek dotčených municipalit. Významná část dat bude získána z expertních rozhovorů s klíčovými politickými představiteli vybraných obcí a z vlastního dotazníkového šetření. Teoretická část práce je postavena na dostupných studiích českých a zahraničních autorů.

3 Teoretická východiska

3.1 Demokracie

Existuje celá řada definic demokracie. Tyto definice se liší zejména dobou svého vzniku. Zjednodušeně lze říci, že demokracie je společenství občanů, kteří společně vykonávají správu věcí veřejných. Nejedná se tedy o vládu jedince či omezené skupiny.

Rozlišujeme tři druhy demokratické vlády, a sice demokracii přímou, polopřímou a zastupitelskou.

3.1.1 Přímá demokracie

Přímá demokracie, při níž rozhodují všichni občané, již v současné době téměř vymizela, setkáme se s ní pouze v některých státech USA či v malých kantonech ve Švýcarsku, kde se konají tzv. městská shromáždění. Na úrovni států již možná vzhledem ke značnému počtu obyvatel de facto není. Teoreticky by byla možná v malých obcích, prakticky by ale zřejmě i zde docházelo k nezájmu části obyvatel o veřejné dění a tedy k jejich neúčasti při svolaném shromáždění. Základní podmínkou rozhodování při přímé demokracii je stoprocentní zapojení všech občanů. Zajištění stoprocentní účasti je v praxi i v malých obcích de facto nemožné. Při neúčasti byť jen jednoho jediného obyvatele by se muselo svolat náhradní shromáždění. Čím častěji by se pokusy o svolání shromáždění konaly, tím menší účast obyvatel by se při nich dala očekávat.

3.1.2 Polopřímá demokracie

Další formou demokracie je demokracie polopřímá. Při ní se již nesvolávají všichni obyvatelé, ale schází se jimi zvolení zástupci, kteří vykonávají správu daného územního celku a o zásadních otázkách vypisují referendum, při němž hlasováním rozhodují všichni občané. Na úrovni státu je referendum pro přijetí zásadních zákonů povinné například ve Švýcarsku. Ve většině zemí se využívá pouze na místní úrovni. V České republice je referendum zakotveno v Ústavě. Na celorepublikové úrovni se však toto právo v ČR

využilo pouze jednou, a to při hlasování o přistoupení České republiky k Evropské unii⁴. Místní referenda se využívají i v ČR častěji. Minimální hranice pro platnost referenda (účast, včetně hlasů pro) je dána legislativně, aktuálně jde o účast 35 % všech oprávněných voličů, z nichž je většina (minimálně však čtvrtina všech oprávněných voličů) pro.

3.1.3 Zastupitelská demokracie

Poslední (nejrozšířenější) formou demokracie je demokracie zastupitelská neboli reprezentativní. De facto jde o jediný způsob demokracie, jenž může působit na úrovni státu, aby byl funkční. Vychází z předpokladu, že vláda lidu je uskutečňována prostřednictvím jednotlivých zástupců. Dnes jsou zástupci lidu voleni, historicky ale nebyla volba jediným způsobem stanovení zástupce lidu. Zástupci bývali stanoveni i losem, funkce zástupce se často dědila (byla dána příslušností k rodu) či byli vybráni aklamací (hlasitým vyvoláváním souhlasu větší skupinou lidí). V moderní společnosti je klíčovou formou zastupitelské demokracie volba, neboť všechny ostatní systémy podporují pasivitu lidu a jejich politickou nevědomost, což vede k tomu, že lid pak nemusí jednat v oblasti společných zájmů prospěšně.

Zastupitelská demokracie je demokracie nepřímá a omezená. Nepřímost spočívá v tom, že veřejnost sama moc nevykonává (nevládne), ale pouze vybírá své zástupce, kteří budou vládnout (vykonávat veřejnou moc) jejím jménem. Omezenost spočívá v dočasnosti volby. Jedná se vždy o volbu krátkodobou, tj. na několik let (dle délky funkčního období zpravidla čtyři až šest let).

Trvalé zlepšení životních poměrů může být uskutečněno pouze lidmi samými. Jen tak jsou zabezpečena práva a zájmy každé osoby, neboť lidé jsou pak schopni a ochotni tato práva prosazovat. Vláda většiny dává přednost aktivitě, vláda menšiny či jednoho pasivitě⁵.

Zastupitelská demokracie se provádí buď monokraticky nebo kolegiálně. Monokratický přístup se uplatňuje zejména u výkonných orgánů, v České republice monokraticky volíme prezidenta republiky a senátory, kolegiální princip se pak uplatňuje spíše v samosprávných orgánech.

---

⁴ Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení ČR k EU a o změně Ústavy ČR

⁵ MILL, John Stuart: *Úvahy o vládě ústavní*, 1992

Jako všechny formy vládnutí i zastupitelská demokracie má své silné a slabé stránky. Mezi nejvýraznější silné stránky patří její praktická uskutečnitelnost (na rozdíl od přímé demokracie, jež je de facto neuskutečnitelná) a možnost delegování vlády do rukou těch, kteří mají větší odborné znalosti a zkušenosti. Pro řadové občany je nespornou výhodou i zbavení se břemene rozhodování. Zastupitelská demokracie se vždy snaží o nenásilné řešení konfliktů, nejlépe kompromisem. Zásadní je rovněž skutečnost, že změna politického vedení není spojena se změnou politického systému. Probíhá tedy nenásilně. Politická strana, jež v jedné volbě neuspěla, se může znovu pokusit o volební úspěch ve volbách příštích a v případě úspěchu se znovu vrátit k moci.

Za nejpodstatnější slabou stránku zastupitelské demokracie lze považovat skutečnost, že poměrně velká část občanů nedůvěřuje politickému systému natolik, že se neúčastní žádných voleb. Zastupitelská demokracie je ale demokratická pouze natolik, nakolik její reprezentace neboli zvolení zastupitelé vytváří spolehlivou a účinnou vazbu mezi vládnoucími (tzv. elitami politiky) a ovládanými (širokou veřejností).⁶ Ideální forma zastupitelské demokracie hovoří o reprezentování lidu jako celku. Realita však dokazuje existenci prosazování soukromých, skupinových či stranických zájmů, zastupitelská demokracie se tedy částečně prosazování zájmů všeho lidu zpronevěřila. Často hrozí, že se stává oligarchií, tedy vládou malé skupiny lidí, kdy zastupitelé získávají moc nad zastupovanými.⁷ Snaha o úspěch ve volbách je často nadřazena snahám o sledování dlouhodobých cílů, jež se části voličů mohou jevit jako nepopulární (environmentální problémy, rozvojová pomoc, ochrana lidských práv a svobod a podobně).

---

⁶ HEYWOOD, Andrew: *Politologie*, 2008

⁷ Viz německý sociolog Robert Michels a jeho „železný zákon“

3.2 Historie komunální politiky na území České republiky

Novodobá historie komunální politiky na území České republiky započala ještě před vznikem samostatné České republiky. Základ dnešní územní samosprávy byl položen v revolučním roce 1848, kdy došlo mimo jiné i ke zrušení vrchnostenské správy. Představitelé obcí přestali být do svých funkcí dosazováni vrchnostensky, ale začali být voleni z řad občanů obcí. Do té doby samospráva, jak ji známe dnes, neexistovala, neboť veškerá správa byla závislá na panovníkovi. V roce 1848 pražský Svatováclavský výbor (vedený představiteli liberálního měšťanstva a inteligence) po císaři v petici požadoval vedle rovnoprávnosti obou zemských jazyků (češtiny a němčiny) i obnovení zemského zřízení a zavedení samostatné obecní samosprávy, tedy svobodnou volbu osob stojících ve vedení příslušných obcí. Jako odpověď císař Ferdinand I. vydal tzv. Kabinetní list, v němž stanovil zásady voleb do českého zemského sněmu a schválil jazykovou rovnoprávnost češtiny a němčiny. První právní úprava obecního zřízení byla provedena v roce 1849. Byly zavedeny tři kategorie obcí: místní, okresní a krajské. Již od roku 1849 začínáme rovněž rozlišovat působnost obcí na přirozenou (věci týkající se konkrétní obce) a přenesenou (věci přikazované státem). Významný byl rovněž rok 1862, kdy byl přijat Říšský zákon o obecním zřízení, na který navázaly samostatné zákony uvádějící v činnost obecní zřízení Čech, Moravy a Slezska. Právě v tomto zákoně bylo poprvé zmíněno, že „základem svobodného státu je svobodná obec“ a poprvé byl zmíněn i pojem „starosta“.⁸ Starosta stejně jako dnes zastupoval obec navenek a ze své funkce byl při výkonu přirozené působnosti odpovědný obci, při výkonu přenesené působnosti vládě. Funkce starosty se již tedy přiblížila současnému modelu.

Průlomovým rokem byl pro české země i rok 1918, kdy došlo k rozpadu Rakouska-Uherska a ke vzniku samostatného československého státu. I po vzniku československého státu nadále platil Říšský zákon o obecním zřízení z roku 1862 a na něj navazující zákony o obecním zřízení jednotlivých zemí. Po celou dobu trvání tzv. první republiky nedošlo k přijetí nového zákona o obecním zřízení, pouze bylo přijato několik novel stávajících zákonů.

---

⁸ BALÍK, Stanislav: *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, 2009

K prvním komunálním volbám na území nově vytvořeného státu došlo v roce 1919. Volit mohli občané nad 21 let věku, poprvé získaly volební právo i ženy. Pasivní volební právo, tedy právo být volen, náleželo občanům starším 26 let, kteří měli v obci evidován minimálně roční pobyt.⁹ Občané volili dva orgány obce: obecní radu a obecní zastupitelstvo. Starosta byl volen nepřímo z řad členů obecního zastupitelstva. Krokem zpět v oblasti práva na územní samosprávu byla nutnost potvrzení volby starosty nadřízenými orgány, v případě obcí se sídlem okresního úřadu Ministerstvem vnitra, v případě ostatních obcí zemským úřadem. Tato povinnost byla do roku 1919 vyčleněna pouze statutárním městům. V případě nesouhlasu příslušného orgánu pozbyla volba starosty platnosti. Starostu tedy zastupitelé sice ze svých řad volili, rozhodující ale bylo stanovisko nadřízených úřadů. „Nepohodlný“ starosta mohl být o funkci nadřízenými úřady kdykoliv připraven. Z dnešního pohledu by tato klauzule byla jistě považována za neetickou a protiprávní.

Během druhé světové války byla po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava většina starostů odvolána ze svých funkcí a ve významných lokalitách byli nahrazeni německými komisaři. Zároveň byla rozpuštěna zastupitelstva dvou největších českých měst, Prahy a Brna. O demokratické samosprávě obcí se tedy de facto nemůže vůbec hovořit.

Situace kolem demokratické správy obcí se nezlepšila ani po osvobození v roce 1945, kdy se v obcích vytvořily místní národní výbory. Od roku 1948, tedy v socialistické éře republiky, mohly ve volbách kandidovat pouze strany, které byly sdružené v Národní frontě, zcela dominovala Komunistická strana Československa. Byla zrušena dvojkolejnost veřejné správy a veškerá agenda se stala výkonem státní správy. Volit mohli občané od 18 let věku, pasivní volební právo náleželo občanům od 21 let.¹⁰

K opětovné demokratizaci územní samosprávy dochází až po Sametové revoluci v roce 1989, kdy prošla komunální politika řadou změn. Model státní správy se vrátil k tzv. dvoukolejnosti, kdy obce disponují jak samostatnou (v roce 1849 nazývanou přirozenou), tak přenesenou působností. Volenými legislativními orgány obce se stávají zastupitelstvo, rada a starosta.¹¹

---

⁹ ČALOUD, Dalibor, CHYTÍLEK, Roman, LEBEDA, Tomáš, ŠEDO, Jakub: *Volební systémy*, 2009

¹⁰ SCHELLE, Karel: *Dějiny české veřejné správy*, 2009

¹¹ BALÍK, Stanislav: *Komunální volby v České republice v roce 2002*, 2003

3.3 Formální aspekty územní samosprávy

3.3.1 Obec

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území.“¹² Je nejmenší územně samosprávnou jednotkou, vždy je součástí vyššího územního samosprávného celku. Obce se člení na obce, města, statutární města a městyse. Dále se dle výkonu přenesené působnosti, tedy dle charakteru činností, které obec pro státní správu vykonává, člení na obce I. stupně, což je všech 6.258 obcí České republiky (jde o obce se základním rozsahem působnosti), obce II. stupně, tzv. obce s pověřeným obecním úřadem, jichž je v ČR 388, a obce III. stupně, tedy obce s rozšířenou působností, jichž je v ČR 205.¹³

V České republice bylo k datu 31. 12. 2020 evidováno 6.258 obcí, z toho 607 obcí se statutem města, 27 statutárních měst (včetně hlavního města Prahy) a 227 městysů.¹⁴ 80 % obcí v ČR má méně než tisíc obyvatel, zatímco v zemích západní Evropy je obcí do tisíce obyvatel vždy méně než 1 %. Více než 20 % obcí v České republice má méně než 200 obyvatel. Nejrozšířenější jsou v ČR obce s počtem obyvatel 200 až 499, kterých bylo k datu 31. 12. 2020 evidováno 1.994, tj. téměř jedna třetina všech obcí (31,86 %). Nejvíce malých obcí je v kraji Vysočina, a sice 329 z celkového počtu 704 obcí, tj. téměř polovina obcí (46,73 %). Měst nad 10.000 obyvatel je v České republice pouze 129 (2 %). Pouze šest měst v ČR má více než 100.000 obyvatel, tj. cca 1 promile obcí.¹⁵

3.3.2 Orgány obce

Obec jako veřejnoprávní korporace může navenek jednat výhradně prostřednictvím svých orgánů. Zákon o obcích rozlišuje celkem čtyři orgány obce:¹⁶ zastupitelstvo obce, radu obce, starostu obce a obecní úřad, zatímco Ústava České republiky rozeznává pouze jeden orgán obce, a sice zastupitelstvo.¹⁷

---

¹² Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 1

¹³ Zdroj Český statistický úřad, Veřejná databáze (dostupný z www.czso.cz)

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), Hlava IV. Orgány obce

¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů, Ústava České republiky, Hlava sedmá, Územní samospráva, článek 101

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo¹⁸ je nejdůležitějším orgánem obce. Je složeno z volených členů zastupitelstva obce. Počet zastupitelů pro každé volební období stanoví zastupitelstvo obce v souladu se zákonem o obcích. Neurčí-li zastupitelstvo jinak, volí se v následujícím volebním období shodný počet členů zastupitelstva jako v končícím volebním období.

Mandát zastupitele vzniká zvolením při komunálních volbách a zaniká dnem nových voleb, případně dnem, kdy nově zvolený zastupitel odmítne na ustavujícím zastupitelstvu složení slibu nebo tak učiní s výhradou. V tom případě na jeho místo nastoupí (dnem následujícím) náhradník ze stejné volební strany v pořadí, v jakém byl zvolen v komunálních volbách. Člen zastupitelstva obce vykonává svůj mandát vždy osobně, funkce člena zastupitelstva je funkcí veřejnou, zastupitel ji vykonává jako uvolněný člen zastupitelstva nebo neuvolněný člen zastupitelstva. Ze svých řad volí zastupitelé vždy jednoho starostu a minimálně jednoho místostarostu. Počet místostarostů není legislativně omezen, záleží na dohodě zastupitelů. Starosta a místostarosta (místostarostové) jsou automaticky členy rady, je-li rada v obci zřízena. Zbylé členy rady volí opět ze svých řad zastupitelé. Zastupitelstvo vždy volí i finanční a kontrolní výbor. V pravomoci zastupitelstva je volit více výborů, zřízení těchto dvou výborů je zastupitelstvu dáno zákonem.

Počet členů zastupitelstva je upraven legislativně a pohybuje se v rozmezí pět až padesát pět členů.¹⁹ Zastupitelstvo může mít i sudý počet členů.

Tabulka č. 1
Počet členů zastupitelstva obce

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva obce
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3.000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3.000 do 10.000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10.000 do 50.000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50.000 do 150.000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150.000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 68 - vlastní zpracování autorky

¹⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 67 až 98

¹⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 68

Zastupitelstvo obce rozhoduje o věcech patřících do samostatné působnosti obce. Mezi jeho nejdůležitější náplň patří schvalování hospodaření obce a rozvoje obce (územního plánu), zřizování či zrušování příspěvkových organizací a organizačních složek obce (včetně obecní policie) či vydávání obecně závazných vyhlášek obce. Dále je mu vyhrazeno určení funkcí, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni, stanovení výše odměny neuvolněným členům zastupitelstva (uvolnění členové mají odměnu stanovenou legislativně, zastupitelstvu přísluší pouze rozhodování o jejich případných mimořádných odměnách) či rozhodování o peněžitých plnění poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva, za výkon funkce členů výborů, komisí či zvláštních orgánů obce.

Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, nejméně však 1x za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná.

Rada obce

Rada obce²⁰ je v oblasti samostatné působnosti výkonným orgánem zastupitelstva obce, jemuž se ze své činnosti zodpovídá a jemuž připravuje návrhy a podklady pro jednání. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě rozhodovat jen tehdy, stanoví-li tak zákon. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta, nestanoví-li zákon jinak. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady zvolení z řad členů zastupitelstva obce. Mandát člena rady zaniká dnem zvolení nové rady obce, nikoliv tedy dnem komunálních voleb jako je tomu u mandátu zastupitele.

Tabulka č. 2

Počet členů rady obce

Počet zastupitelů obce	Počet členů rady obce
méně než 15 členů	0 (rada se nevolí)
15 – 19 členů	5 členů
21 – 25 členů	5 až 7 členů
27 – 31 členů	5 až 9 členů
33 – 55 členů	5 až 11 členů

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 99 – vlastní zpracování autorky

²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 99 až 102a

Počet členů rady obce je vždy lichý a činí nejméně pět a nejvýše jedenáct členů s tím, že počet nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než patnáct členů, se rada nevolí. Radě obce je vyhrazeno zejména zabezpečovat hospodaření obce, zřizovat a zrušovat komise rady obce jako své poradní orgány či rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčkách.

Rada obce se schází ke svým schůzím dle potřeby, zákon pevně nestanovuje periodu těchto schůzí. Jednání rady obce jsou neveřejná, rada obce ovšem může na svá zasedání přizvat dalšího člena zastupitelstva, případně jiné osoby. Ze své schůze pořizuje rada zápis, který je k dispozici k nahlédnutí členům zastupitelstva, respektive v návaznosti na přijetí zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím má právo do zápisu nahlížet jakýkoliv občan, pokud o to dle zmíněného zákona požádá.

Starosta obce

Funkce starosty je funkce volená.²¹ Starostu volí z řad svých členů zastupitelstvo, po svém zvolení je starosta i nadále členem zastupitelstva. Starosta zastupuje obec navenek, je tedy nejviditelnějším orgánem obce. Sám o sobě nemůže vytvářet vůli obce, může ji pouze navenek prezentovat. Je tedy de facto orgánem bez pravomoci, nemá statut statutárního zástupce obce, je jen součástí rady obce, resp. zastupitelstva. Veškeré úkony, které vyžadují schválení zastupitelstvem či radou, musí činit až po jejich schválení příslušným orgánem.²² Pravomoci starosty vykonává dosavadní starosta i v období ode dne nových komunálních voleb zastupitelstva obce až do zvolení nového starosty nebo alespoň místostarosty.

Začlenění starosty do zastupitelstva, jeho zvolení z řad členů zastupitelstva i skutečnost, že se často se jedná o lídra vítězné volební strany (není-li vytvořena koalice volebních stran, jež vítěznou volební stranu přehlasuje, k čemuž dochází zejména u větších obcí), tvoří předpoklad, že značná část názorů zastupitelstva je shodná s názory starosty.

Velice podobné je i postavení místostarosty, který je shodně jako starosta volen zastupitelstvem obce, je tedy ze své činnosti rovněž zastupitelstvu odpovědný. Ve vztahu k samostatné působnosti se nachází ve stejné rovině jako starosta obce.

---

²¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 103 až 108

²² BALÍK, Stanislav: *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, 2009

Odlišná situace je ale v oblasti přenesené působnosti, kde v čele obecního úřadu stojí ze zákona starosta. Z tohoto hierarchického uspořádání státní správy vychází v oblasti přenesené působnosti nadřazenost starosty vůči místostarostovi. Místostarosta (stejně jako starosta) vykonává své pravomoci i v období ode dne nových komunálních voleb zastupitelstva obce až do zvolení nového starosty, resp. místostarosty.

Obecní úřad

Obecní úřad²³ tvoří starosta, místostarosta (resp. místostarostové), zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu a tajemník, je-li tato funkce v obci zřízena. V čele obecního úřadu stojí vždy starosta. Pokud obec nemá žádné zaměstnance zařazené do obecního úřadu, i tak má obecní úřad vždy minimálně dva členy, a sice starostu a místostarostu. Je-li v obci zřízena funkce tajemníka, je tento za plnění úkolů odpovědný starostovi obce.²⁴ Tajemník nesmí vykonávat žádnou funkci v politických stranách a hnutích.

V pravomoci rady obce, resp. zastupitelstva obce, není-li rada zřízena, je zřídit pro jednotlivé činnosti obecního úřadu příslušné odbory a oddělení a zároveň stanovit počet zaměstnanců obecního úřadu.

Obecní úřad dále:

- v oblasti samostatné působnosti:
  - plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce
  - pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti
  - rozhoduje v případech stanovených zákonem
- v oblasti přenesené působnosti:
  - vykonává činnost v rozsahu stanoveném zákonem

---

²³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 109 až 111

²⁴ ČMEJREK, Jaroslav: *Obce a regiony jako politický prostor*, 2008

3.4 Komunální volby v České republice

Komunální volby do zastupitelstev obcí slouží k uplatnění zastupitelské demokracie na nejnižší územně samosprávné úrovni. Občané při nich v přímých volbách volí své zastupitele. Volební právo je zakotveno již v Listině základních práv a svobod: „Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“²⁵

Komunální volby probíhají v České republice podle zásad poměrného zastoupení, tajným hlasováním, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.²⁶ Řádné komunální volby se konají ve dvou dnech, vždy v pátek a v sobotu, jedenkrát za čtyři roky. Jsou chápány jako nejdůležitější způsob, jak se mohou občané sami aktivně zapojit do politického života v obci, ve které žijí, uvedením své osoby na některé kandidátní listině nebo zejména svým hlasováním. Volbou mohou občané zásadně ovlivnit, kdo bude danou obec v následujícím volebním období spravovat. Řada občanů, zejména v menších obcích, chápe komunální volby jako jediné volby, kde opravdu mohou občané aktivně rozhodnout o svém zástupci ve vedení, jenž bude hájit jejich zájmy a podílet se na rozhodování o jejich budoucnosti. Hlavním důvodem je osobní znalost všech či alespoň části kandidátů komunální politiky.

O důležitosti komunálních voleb do zastupitelstev obcí v očích veřejnosti svědčí i poměrně vysoká volební účast: v roce 2018 47,34 %. U komunálních voleb se volební účast blíží téměř vždy 50 %, zatímco u ostatních voleb se pohybuje zpravidla pouze kolem 35 %. Výjimkou jsou volby prezidenta republiky, jež probíhají přímou volbou, kdy byla v roce 2018 v obou kolech volební účast vyšší než 60 %.²⁷

I u komunálních voleb do zastupitelstev obcí byla ale u volební účasti zaznamenána klesající tendence. Prvních svobodných komunálních voleb v roce 1990, kdy ještě mezi občany panovalo porevoluční nadšení, se zúčastnily téměř 3/4 voličů (73,24 %), při dalších komunálních volbách v roce 1994 už to bylo jen 62,26 % voličů, tedy téměř o 11 % méně než u prvních svobodných voleb, a od komunálních voleb v roce 1998 se volební účast ustálila v rozmezí od 44 do 49 %. Oproti roku 1990 se voleb účastní tedy pouze 2/3 voličů.

---

²⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina práv a svobod, článek 21

²⁶ BALÍK, Stanislav: *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, 2009

²⁷ Zdroj Český statistický úřad, Volební databáze (dostupný z www.volby.cz)

3.4.1 Zákon o volbách do zastupitelstev obcí

Základním právním předpisem pro komunální volby do zastupitelstev obcí v České republice je zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Zásadní změnou prošel tento zákon před prvními svobodnými volbami po Sametové revoluci, které se konaly v sobotu 24. listopadu 1990, na rozdíl od současných komunálních voleb pouze v jednom dni. Zákon č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, podle kterého se zmíněné volby uskutečnily, byl vyhlášen až v měsíci září 1990, tedy pouhé dva měsíce před vlastními volbami. Otázka, jaký volební systém bude při prvních svobodných komunálních volbách uplatněn, byla předmětem ostré diskuze. Řada politiků v čele s Václavem Havlem prosazovala pro veškeré volby většinový volební systém. Zákonodárci se ale obávali, že by následně díky porevoluční euforii, kdy velká část národa sympatizovala s nově vzniklým Občanským fórem, pokračovala v České republice vláda jedné strany, jen by se změnila moc z komunistické strany na Občanské fórum. Nakonec byl v zákoně zakotven poměrný volební systém a bylo stanoveno, že počty hlasů pro jednotlivé volební strany se budou rozdělovat v rámci d'Hondtovy metody a budou se dále postupně dělit řadou celých lichých čísel (1, 3, 5, 7, 9 atd.). Jednalo se tedy o modifikaci Sainte-Laguë. Zákon nestanovoval žádnou omezující kvantitativní podmínku pro přidělení mandátů (kvórum), nestanovil žádný minimální počet hlasů voličů pro vstup strany do skrutinia. Pořadí kandidátů pro přidělení mandátu na kandidátních listinách bylo určováno podle počtu získaných hlasů, při přidělování mandátů nebyl tedy brán zřetel na pořadí kandidáta na kandidátní listině (s výjimkou případů shodného počtu hlasů).

V roce 1992 byl tento zákon nahrazen zákonem č. 298/1992 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a místním referendu. Dle zmíněného zákona ale žádné volby neproběhly, v návaznosti na rozpad Československé republiky a vznik České republiky vyšel ještě před komunálními volbami v roce 1994 zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů. V souladu s ním proběhly volby do zastupitelstev obcí v letech 1994 a 1998. Výraznou změnu zákon přinesl v pohledu na přidělování mandátů jednotlivým kandidátům. Nově stanovil, že pro přidělení mandátu je rozhodující umístění kandidáta na kandidátní listině. K přednostnímu přidělení mandátu docházelo pouze v případě, že kandidát získal nejméně o 10 % hlasů více, než byl průměr hlasů na jednoho kandidáta této strany.

V roce 2001 schválili zákonodárci nový zákon, jenž platí dosud.²⁸ Proběhly podle něj všechny komunální volby od roku 2002, tedy v roce 2002, 2006, 2010, 2014 a 2018. Jedná se o zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

Nejzásadnějším rozdílem mezi posledními dvěma zákony je rozšíření volebního práva výhradně z občanů České republiky i na občany jiných států, pokud tito občané mají v obci na území České republiky trvalý pobyt a právo volit jim přiznává mezinárodní úmluva. V současné době se tato změna týká pouze občanů EU. Další změnou je změna volební formule z modifikace Sainte-Laguë na čistou d'Hondtovu metodu, která využívá řadu po sobě jdoucích přirozených čísel (1, 2, 3, 4, 5 atd.).

Protože se v případě modifikace Sainte-Laguë jedná v podstatě o „odnož“ d'Hondtovy metody, neboť je víceméně shodná, jen využívá jinou číselnou řadu (pouze lichá čísla), je v řadě publikací, včetně oficiálního webu Českého statistického úřadu, uváděno, že se od prvních komunálních voleb v roce 1990 užívá v České republice d'Hondtova metoda a o metodě Sainte-Laguë se vůbec nehovoří.

Další změnu přinesl zákon v oblasti postupu do skrutinia, kdy byla pro všechny strany stanovena minimální hranice (kvórum) ve výši 5 % získaných hlasů z celkového počtu hlasů vyděleného počtem volených zastupitelů a vynásobeného počtem kandidátů kandidujících za danou stranu, maximálně však počtem rovným počtu volených zastupitelů. Novým zákonem o volbách do zastupitelstev v obcích byla rovněž starostům obcí odebrána možnost změnit začátek hlasování v první den voleb ze 14:00 hodin na 12:00 hodin a druhý den voleb ze 7:00 hodin na 5:00 hodin. Naopak byl pevně stanoven začátek hlasování ve druhém dnu voleb na 8:00 hodinu ránní. Začátek hlasování v 7:00 hodin ráno zůstal pouze u dodatečných voleb, opakovaných voleb, při opakovaném hlasování a u nových voleb, kde probíhají dle zákona komunální volby pouze v jednom dnu, od 7:00 do 22:00 hodin.

V novelizaci volebního zákona je řada dalších změn, zabývat se všemi není cílem diplomové práce.

---

²⁸ Leden 2021

3.4.2 Volba orgánů municipality

Obec jako veřejnoprávní korporace může navenek jednat výhradně prostřednictvím svých orgánů.²⁹ Zákon o obcích rozlišuje celkem čtyři orgány obce³⁰: zastupitelstvo obce, radu obce, starostu obce a obecní úřad. Obecní úřad jako celek je nevolitelným orgánem obce, volitelnými orgány jsou tedy pouze zbývající tři: zastupitelstvo, rada a starosta.

Volba zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce, jež je nejdůležitějším orgánem municipality, volí sami občané v komunálních volbách. Způsob volby je podrobněji popsán v bodě 3.4 a 3.4.1.

Volba starosty obce

Na ustavujícím jednání zastupitelstva zastupitelé nejprve rozhodnou, zda funkce starosty bude funkcí uvolněnou či neuvolněnou. Poté zastupitelé starostu volí ze svých řad. Volba probíhá tajnou nebo veřejnou volbou (dle jednacího řádu zastupitelstva). Shodně probíhá i volba místostarosty (resp. místostarostů). Způsob volby starosty je podrobněji popsán v bodě 3.4.3 diplomové práce.

Volba rady obce

Na ustavujícím jednání zastupitelstva zastupitelé nejprve rozhodnou, zda funkce člena rady bude funkcí uvolněnou či neuvolněnou. Členství starosty a místostarosty (resp. místostarostů) v radě je virilní, z funkce starosty (místostarosty) vyplývá automaticky i funkce radního, je-li rada v obci volena. Přestane-li být zastupitel starostou, přestává být zároveň členem rady. Volba ostatních členů rady do stanoveného počtu probíhá tajnou volbou nebo veřejnou volbou (dle jednacího řádu zastupitelstva). Návrh na člena rady může přednést kterýkoliv zastupitel. Při veřejné volbě se o návrzích hned hlasuje, při tajné volbě zapíše zastupitelé do svých hlasovacích lístků jména zastupitelů, kteří jsou navrženi za členy rady (maximálně v počtu členů rady méně starosta a místostarosta, resp. místostarostové). Radními se následně stávají zastupitelé s největším počtem obdržených hlasů.

---

²⁹ Viz bod 3.3.2 diplomové práce

³⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), Hlava IV. Orgány obce

3.4.3 Volba starosty obce

V České republice se nevolí starosta přímo. V komunálních volbách rozhodují voliči pouze o tom, kteří kandidáti získají na další volební období (aktuálně na čtyři roky)³¹ zastupitelský mandát. Až toto nově zvolené zastupitelstvo následně ze svých řad volí nového starostu. Zatímco zastupitelský mandát může získat i občan jiného členského státu Evropské unie, starosta vždy musí být občanem České republiky.

Starostu volí zastupitelstvo ze svých řad na ustavujícím zasedání. Ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva svolává dosavadní starosta po uplynutí lhůty pro podání návrhu soudu na neplatnost voleb nebo neplatnost hlasování tak, aby se konalo do patnácti dnů ode dne uplynutí této lhůty, a jestliže byl podán návrh na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování, do patnácti dnů ode dne právní moci rozhodnutí soudu o posledním z podaných návrhů, pokud žádnému z těchto podaných návrhů nebylo vyhověno.

Podmínkou konání schůze zastupitelstva je její usnášeníschopnost, tedy účast nadpoloviční většiny všech zastupitelů. Podmínkou zvolení kandidáta do funkce starosty je získání nadpoloviční většiny hlasů všech zastupitelů, tedy nejen většiny z přítomných. Stejně podmínky platí i pro případné odvolání starosty z funkce.

Návrh na starostu obce může podat kterýkoliv zastupitel, zastupitel může tedy nominovat i sám sebe, stejně tak jako může i sám pro sebe hlasovat. Volba následně probíhá tajnou nebo veřejnou volbou (dle jednacího řádu zastupitelstva). Pokud chce nově zvolené zastupitelstvo volit starostu jinak, než je uvedeno v jednacím řádu, musí o provedení nové volby nejprve hlasovat. Konkrétní způsob tajné volby zákon nestanoví, záleží na rozhodnutí zastupitelstva (resp. na akceptovaném postupu předsedajícího, jímž je zpravidla dosavadní starosta, případně nejstarší člen zastupitelstva, a to do doby nově zvoleného starosty, resp. místostarosty) nebo na praxi v obci zastávané. Zpravidla každý zastupitel obdrží hlasovací lístek, na němž vyznačí všechny navržené kandidáty (může jej ale obdržet i s již předepsanými jmény kandidátů), přičemž zaškrtnutím jednoho konkrétního jména vyslovuje svoji vůli. Prázdný hlasovací lístek či lístek s více označenými kandidáty se považuje za neplatný.

---

³¹ Leden 2021

I v případě návrhů více kandidátů se doporučuje vybavit každého zastupitele pouze jedním hlasovacím lístkem s uvedením jmen všech na starostu kandidujících zastupitelů než vydávat samostatné hlasovací lístky pro každého kandidáta zvlášť, neboť jinak hrozí, že zastupitelé odevzdají více hlasovacích lístků, než je členů zastupitelstva, volba tedy bude neplatná a bude se muset opakovat. Volba se opakuje i v případě, že shodný počet hlasů obdrží dva nebo více kandidátů.

V praxi je v malých obcích, kde nejčastěji kandidují sdružení nezávislých kandidátů, starostou obce ve většině případů zvolen zastupitel, jenž je lídrem vítězného volebního uskupení. Získá-li tedy jedna volební strana většinu, je zpravidla již před konáním zastupitelstva všem voličům v obci jasné, kdo bude následně zvolen starostou. Ve větších městech, kde již kandidují politické strany, bývá starosta zastupiteli často zvolen na základě dohody části politických stran zastoupených v zastupitelstvu, tedy na základě uzavřené koaliční smlouvy, nezíská-li jedna volební strana většinu mandátů, k čemuž dochází ve velkých městech jen zřídka. Ve větších městech se tedy uplatňuje i pro volbu starosty stejný systém, jaký známe z celostátní politiky.³² V obou případech je do čela obce zvolen zastupitel, jenž dokáže nejlépe komunikovat s většinou zastupitelů, dokáže prosazovat rozumnou konsenzuální politiku a dokáže úspěšně balancovat mezi jednotlivými volebními stranami.

Nově zvolený starosta je automaticky i prvním členem rady obce, je-li tento orgán v obci volen. Členství starosty v radě je virilní. I po svém zvolení je starosta nadále členem zastupitelstva.

---

³² Reflex: Jak se volí starosta (dostupné z www.reflex.cz/prima-volba-starosty)

3.5 Přímá volba starostů

Přímá volba starostů je jedním z diskutovaných témat v České republice. Poprvé se o přímé volbě diskutovalo krátce po prvních svobodných komunálních volbách, které proběhly v roce 1990. Během třicetileté diskuze si přímá volba získala mnoho zastánců i odpůrců.

První aktivnější diskuze na toto téma probíhala v letech 1999 až 2000 v souvislosti se zpracováváním nového zákona o obcích,³³ kdy se přímá volba starostů poprvé dostala na program Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Návrh byl ale okamžitě téměř všemi stranami zamítnut. Obdobná situace se opakovala o rok později při tvorbě nového zákona o volbách do obecních zastupitelstev,³⁴ kdy návrh na zavedení přímé volby starostů oživila KSČM. Ani v roce 2001 však přímá volba starostů neměla dostatečnou podporu politických stran.

Do debaty o přímé volbě starostů se aktivně zapojil i Svaz měst a obcí ČR, poprvé na svém sjezdu v roce 2003 a následně na sjezdu v roce 2005, kdy se někteří představitelé obcí snažili, aby se přímá volba starostů prosadila pro komunální volby v roce 2006, nejpozději pak pro volby v roce 2010. Návrh ale nezískal podporu ani na samotném sjezdu, pro hlasovala pouze jedna třetina účastníků.

Otázka zavedení přímé volby starostů se znovu objevila s nástupem druhé vlády Mirka Topolánka v roce 2007. Koalice tvořená ODS, KDU-ČSL a Stranou zelených zařadila přímou volbu starostů do programového prohlášení vlády a pověřila Ministerstvo vnitra ČR zpracováním dokumentu Analýza možností zavedení přímé volby starostů v ČR. Analýza změnu zavedeného způsobu volby starosty nedoporučila. Vyplynulo z ní, že by změna volby starosty nepřinesla vyřešení problémů, se kterými se municipální politika potýká, naopak by zboření zavedeného systému mohlo přinést problémy nové. Český politolog Petr Jüpnér, který se otázkou zavedení přímé volby starostů ve svých studiích často zabývá, tuto analýzu kritizoval.³⁵ Dle jeho názoru téměř nebrala v potaz zkušenosti evropských zemí a naopak nahrávala zájmům politických stran, jež by byly přímou volbou starostů ohrožené.

---

³³ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

³⁴ Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů

³⁵ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

Diskuze o přímé volbě starostů se oživila před parlamentními volbami v roce 2010, kdy některé politické strany dokonce toto téma zařadily do svého volebního programu (TOP 09 s podporou STAN, Strana práv občanů – Zemanovci, Suverenita, Věci veřejné). Vzhledem k následně utvořené vládní koalici (ODS, TOP 09 s podporou STAN a Věci veřejné) se i ve vládě Petra Nečase objevila přímá volba starostů v programovém prohlášení vlády. Nečasova vláda pověřila Ministerstvo vnitra ČR zpracováním nové Analýzy možností zavedení přímé volby starostů v ČR. Analýza vycházela z původní analýzy zpracované v roce 2007, ale podrobněji se zabývala konkrétní podobou zavedení přímé volby. Výsledky dotazníkového šetření analýzy z roku 2011 jsou použity v diplomové práci.

Snaha o zavedení přímé volby starostů skončila s pádem Nečasovy vlády v roce 2013. Následující vlády již ze svého programového prohlášení přímou volbou starostů vynechaly. Některá politická hnutí se sice občas snažila přímou volbu starostů zařadit do programu jednání (např. STAN a Úsvit přímé demokracie v roce 2014), návrhy však nikdy nezískaly potřebnou podporu, neboť v té době již nebyl politický zájem volbu starosty měnit.

Jak je to s podporou přímé volby v politických stranách dnes?³⁶ Pro vládnoucí ANO není otázka zavedení přímé volby prioritou, přestože řada poslanců za ANO přímou volbu podporuje. Piráti, TOP 09 a hnutí STAN měly zavedení přímé volby starostů dříve ve svém volebním programu. ODS je stranou, která se k přímé volbě starostů dlouhodobě staví odmítavě, ačkoliv právě za vlády ODS se toto téma dostalo do programového prohlášení vlády. Zavedení přímé volby naopak podporuje ČSSD, KSČM a SPD, ani pro ně to ale není zásadní téma, jež by měli aktuálně ve svém volebním programu. V září 2021 proběhnou volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Volební programy politických stran ještě nejsou zveřejněny, nelze tedy říci, zda bude zavedení přímé volby starostů pro některou politickou stranu prioritním tématem.

Dlouhodobým podporovatelem přímé volby starostů je například i prezident republiky Miloš Zeman.

---

³⁶ Rok 2021

Politologové se domnívají, že zavedení přímé volby starostů nemá šanci na úspěch bez obměny politického systému. Například Petr Jüpner je toho názoru, že by se zavedení přímé volby starostů nejnáze prosadilo, pokud by se na české politické scéně objevila zcela nová strana, pro níž by se zavedení přímé volby starostů stalo prioritou, nebo pokud by výrazně vzrostla pozice komunálních politiků v politických stranách.³⁷

Prvním případem zavedení přímé volby v České republice je volba prezidenta. Před jejím zavedením byla většina obyvatel jednoznačně pro a přímou volbu podporovala, dnes podpora přímé volby výrazně poklesla. Je ale třeba přiznat, že volební účast u přímých voleb prezidenta byla ve srovnání s ostatními volbami výrazně vyšší (v roce 2013 v 1. kole 61,31 % a ve 2. kole 59,11 %, v roce 2018 v 1. kole 61,92 % a ve druhém kole dokonce 66,60 %).³⁸ Prezident je jistě významnější funkcí než starosta, zastupuje navenek Českou republiku, mohlo by se tedy zdát, že od zavedení přímé volby prezidenta je tedy již jen krůček k zavedení přímé volby starostů. Přestože se jedná o nesporně důležitější funkci, volíme pouze jednoho konkrétního prezidenta, kdežto přímá volba by se dotkla při plošném zavedení více než šesti tisíc postů. I při prvotním zavedení přímé volby pouze v malých obcích by na této volbě participovalo více než pět tisíc obcí.

Odpůrci přímé volby starostů se navíc domnívají, že tak, jako narostly konflikty mezi prezidentem a vládou či parlamentem, by vzrostly konflikty i na úrovni municipalit. Stejně tak očekávají shodné jednání elektorátu, jaké bylo při volbě prezidenta, kdy se veřejnost v podstatě rozdělila na dva nepřátelské tábory. Jeden stávajícího prezidenta podporoval, druhý byl vůči němu ostře vyhraněn. Pokud by podobná situace nastala na komunální úrovni při případné přímé volbě starosty, pak by přímá volba občany místo toho, aby obec sjednotila, naopak znesvářila.

---

³⁷ JÜPNER, Petr: *Přímá volba starostů a její vliv na komunální volby v kontextu zkušeností spolkových zemí, 2006*

³⁸ Zdroj Český statistický úřad, Volební databáze (dostupný z www.volby.cz)

3.5.1 Teoretická východiska přímé volby

Postavení starosty obce

Postavení starosty obce jako orgánu obce i jeho umístění v organizační struktuře obce upravuje zákon o obcích.³⁹ Na rozdíl od obecního zastupitelstva starostu jako orgán obce vůbec nezmiňuje Ústava České republiky. Právě ústavní zakotvení funkce starosty jako orgánu obce je dle odpůrců přímé volby jednou z podstatných podmínek případného zavedení přímé volby starosty. Vliv na postavení starostů má vedle způsobu volby a dalších proměnných zejména jeho vztah k exekutivním kompetencím.⁴⁰ Lze očekávat, že v souvislosti se změnou volby starosty z nepřímé na přímou by došlo zároveň i ke změně jeho postavení a pravomocí.

Pravomoci a postavení starosty obce dle současné legislativy

Postavení starosty dle současné legislativy⁴¹ stručně zmiňuje bod 3.3.2 diplomové práce. Starosta obce je pouze jedním z členů kolektivní exekutivy, přestože je voliči často vnímán jako faktická hlava obce.⁴² Ústava České republiky jasně říká, že obec je samostatně spravována zastupitelstvem,⁴³ právě zastupitelstvo jako vrcholný orgán místní samosprávy rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.⁴⁴ Sám o sobě je tedy starosta de facto orgánem bez pravomoci, nemůže sám vytvářet vůli obce, může ji pouze prezentovat navenek. Nemá statut statutárního zástupce obce, je jen součástí rady obce, resp. zastupitelstva. Veškeré úkony, které vyžadují schválení zastupitelstvem či radou, musí činit až po jejich schválení příslušným orgánem.⁴⁵ Má-li starosta pochybnosti o rozhodnutí rady v oblasti samostatné působnosti, může výkon usnesení rady pozastavit a rozhodnutí přenechat nejbližšímu zasedání zastupitelstva. Toto ustanovení výrazně upevňuje pozici starosty v rámci rady.

---

³⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

⁴⁰ JÜPNER, Petr: *Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi*, 2012

⁴¹ Leden 2021

⁴² JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

⁴³ Ústava ČR čl. 101, odst. 1

⁴⁴ Ústava ČR čl. 104, odst. 2

⁴⁵ BALÍK, Stanislav: *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, 2009

Pravomoci a postavení starosty obce v případě přímé volby

V případě zavedení přímé volby starosty lze k otázce pravomocí přistupovat dvěma způsoby: v souvislosti s přímou volbou starosty změnit (resp. značně posílit) pravomoc starosty nebo ponechat současné fungující rozdělení pravomocí uvnitř municipalit, kdy veškerou exekutivní pravomoc vykonává zastupitelstvo obce. Samospráva není (na rozdíl od ústavního uspořádání státu) založena na dělbě moci. Starostové tedy dle Ústavy ČR nemohou mít de facto vlastní kompetence, jež by byly na zastupitelstvu nezávislé. Případná přímá volba starosty by tedy v tomto případě nebyla s ústavním modelem územní samosprávy v rozporu.

Skutečností je, že v některých zemích byla přímá volba bez negativních zkušeností zavedena i bez výrazných legislativních změn a přímá volba je zde funkční, přestože exekutiva v pravomoci zastupitelstva zůstala. Příkladem může být Hesensko v SRN.⁴⁶ Naopak na Slovensku, jež je často dáváno za vzor pro zavedení přímé volby starosty v České republice, ke změně Ústavy došlo a dle Ústavy Slovenské republiky jsou orgány obce obecní zastupitelstvo a starosta obce.⁴⁷

Odpůrci přímé volby jsou zastánci druhého způsobu a opakovaně zdůrazňují nutnost, aby ruku v ruce se zavedením přímé volby došlo i k zásadnímu posílení pravomocí starosty, neboť stávající pravomoci se odvíjejí od volby nepřímé. Pokud starosta v případě přímé volby nebude členem zastupitelstva obce, byl by při zachování stávající exekutivy de facto pouze loutkou v rukách zastupitelstva a kvůli svým nízkým kompetencím by nemohl voličům garantovat splnění svého volebního programu.

Dvěma způsoby lze postupovat i v otázce postavení starosty ve vztahu k zastupitelstvu obce. Postavení starosty lze řešit neslučitelností funkce starosty a člena zastupitelstva nebo způsobem virilním, kdy starosta z titulu své funkce bude zároveň jedním z členů zastupitelstva. V obou případech bude pro rozhodování o všech otázkách zásadní ochota vzájemné spolupráce starosty a zastupitelstva. Většina studií se kloní k prvnímu způsobu, tedy k neslučitelnosti funkce starosty a zastupitelstva. Obávají se, že při druhém způsobu by zastupitelstvo starostu úkolovalo, což by značně snížilo nezávislost přímo voleného starosty na zastupitelstvu.

---

⁴⁶ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

⁴⁷ Ústava Slovenské republiky čl. 69 odst. 1

Pokud ale starosta nebude členem zastupitelstva, nebude se zastupitelstvem hlasovat a nebude se ani podílet na zásadních rozhodnutích v chodu municipality (neovlivní rozpočet obce, program rozvoje obce a podobně).

Otázkou je rovněž, jakým způsobem by se při posuzování neslučitelnosti (případně i slučitelnosti) funkce starosty vlastně postupovalo. Mohl by kandidát na starostu obce vůbec současně figurovat na kandidátní listině volební strany pro komunální volby zastupitelstva? Jak již bylo v diplomové práci několikrát řečeno, starostou obce bývá často volen lídr vítězné kandidátní listiny. Pokud by lídr neměl možnost souběžně kandidovat do obou voleb (starosta a zastupitelstvo), v případě neúspěchu při volbě starosty by zcela vypadl z rozhodování o dění v obci, což by jistě nebylo ku prospěchu municipality, neboť lídři jsou zpravidla osoby, jež se o dění v obci nejvíce zajímají. Jako vhodnější se tedy jeví kombinovaný model, kdy se starosta volí přímo, ale současně musí (případně může) být uveden i na kandidátní listině volební strany kandidující do zastupitelstva obce. Pokud by starosta kandidoval do obou voleb, bylo by na kandidátní listině vždy uvedeno o jednoho kandidáta více, než se volí členů zastupitelstva, a v případě jeho zvolení by se pořadí na kandidátní listině posunulo o jedno místo. Rozhodnutí, zda by starosta musel nebo mohl být uveden na kandidátní listině volební strany, vyvolává rovněž rozdílné názory. Zastánci tvrdí, že tak bude mít starosta oporu minimálně u části zastupitelů, se kterými kandidoval, odpůrci pak argumentují snížením politické nezávislosti starosty na zastupitelstvu a vyloučením kandidatury nezávislých osobností, jež se nechťejí vázat na žádnou volební stranu.

V řadě studií se objevuje požadavek, aby byl starosta nově osobně odpovědný za výkon veřejné správy na daném území, tedy i za chod úřadu. Tento návrh je ale jednoznačně podmíněn hlubším zásahem do stávajícího znění zákona o obcích⁴⁸ a klíčovým problémem při jeho zavedení může být nekompetentnost a neodbornost starosty k činnostem spojeným s výkonem státní správy v přenesené působnosti, zejména v malých obcích s omezeným administrativním aparátem a při neuvolněné funkci starosty.

Dále odpůrci přímé volby požadují rozdělení kompetencí v obci tak, aby starostovi byla svěřena exekutivní funkce a operativní rozhodování, zatímco zastupitelstvo by plnilo funkci koncepční a kontrolní a rozhodovalo by o strategických věcech v obci, jako je tomu

---

⁴⁸ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

na Slovensku. Upravit by se dle jejich názoru muselo i případné odvolání starosty. Nově by odvolání mělo být možné pouze přímo občany, zastupitelstvu by tato pravomoc nenáležela.

Často se v případě zavedení přímé volby starosty zmiňuje i rozdílné postavení rady obce. Zatímco dnes je rada obce volena přímo zastupiteli, návrh hovoří o pravomoci jmenování členů rady přímo pro starostu obce, jenž si tak vybírá své konkrétní spolupracovníky a je čistě na jeho rozhodnutí, aby se jednalo o významné nepolitické odborníky, kteří mu pomohou s výkonem jeho funkce v oblastech, v nichž sám není expertem. Současně zaznívá požadavek, aby byly přímo volenému starostovi svěřeny záležitosti, které současná legislativa vyhradila radě obce, a dále záležitosti tzv. zbytkového charakteru, tedy ty, které zákon výslovně nesvěřuje žádnému konkrétnímu orgánu obce. U těchto záležitostí by ale bylo na zastupitelstvu jako vrcholném orgánu obce, zda si je neponechá ve své výhradní kompetenci, jako je tomu dosud, či zda všechny či jejich část přenechá starostovi.

Objevuje se také názor, že by funkce starosty měla být ze zákona vždy prvotně funkcí uvolněnou, pouze zvolený starosta by se mohl uvolněnosti vzdát a vykonávat funkci jako neuvolněnou. S ohledem na značný počet malých obcí v České republice se tento názor jeví jako nerealizovatelný, zejména v návaznosti na značné finanční zatížení rozpočtu malých municipalit. Právě ve vazbě na obecní rozpočet se jeví jako nejvýhodnější varianta, jež jako jediná umožňuje pružně reagovat na reálnou náročnost výkonu funkce starosty v každé konkrétní obci,⁴⁹ kdy každé zastupitelstvo před volbami určí, zda funkce starosty bude v příštím funkčním období funkcí uvolněnou či nikoliv. Pokud zastupitelstvo rozhodne o výkonu funkce uvolněné, bude následně pouze v kompetenci zvoleného starosty možnost změnit rozhodnutí zastupitelstva a funkci vykonávat jako neuvolněnou. Během volebního období budou moci zastupitelé provádět změnu pouze se souhlasem zvoleného starosty obce, a to pouze z neuvolněné funkce na uvolněnou.

---

⁴⁹ Analýza zavedení přímé volby starostů (dostupné z www.mvcr.cz)

3.5.2 Přímá volba starostů v evropských zemích

V evropských zemích je uplatňována jak přímá volba starostů, kdy starostu volí voliči v samostatných volbách, tak i nepřímá volba, tedy volba starosty z řad volených zastupitelů, jako je tomu v případě České republiky.⁵⁰ V některých státech probíhají oba způsoby volby: zpravidla dle velikosti obce či konkrétní spolkové země. Za jakýsi mezistupeň mezi oběma způsoby volby („polopřímou“ volbu) lze považovat zákonnou úpravu některých evropských států, kdy se starostou obce vždy musí stát lídr vítězné politické strany. Starostu obce v tomto případě tedy de facto volí sám elektorát tím, že volí volební stranu, jíž je lídrem.

Tabulka č. 3

Evropské státy s přímou, nepřímou a alternativní volbou starosty

Přímá volba starosty	Nepřímá volba starosty	Přímá i nepřímá volba starosty
Albánie	Belgie	Německo (všechny spolkové země kromě městských států)
Bosna a Hercegovina	Česká republika	
Bulharsko	Dánsko	
Chorvatsko	Estonsko	Norsko
Itálie	Finsko	Rakousko (dle spolkové země)
Kypr	Francie	
Maďarsko	Irsko	Rusko
Makedonie	Island	Spojené království Velké Británie a Severního Irska (o způsobu volby rozhodují občané v referendu)
Moldávie	Litva	
Polsko	Lotyšsko	
Portugalsko	Lucembursko	
Rumunsko	Malta	
Rusko	Nizozemsko	
Slovensko	Řecko	
Slovinsko	Španělsko	
Srbsko	Švédsko	
Ukrajina	Švýcarsko	

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Ve čtyřech evropských státech, ve kterých je zakotvena nepřímá volba starosty (Francie, Řecko, Portugalsko, Španělsko), se starostou stává ze zákona vždy lídr vítězné kandidátní listiny, de facto je tedy názor elektorátu respektován.

⁵⁰ Deník veřejné správy (dostupné z www.dvs.cz)

Přímá volba starostů na Slovensku

Nejblíže z uvedených evropských zemí je české mentalitě Slovensko, i kvůli společné minulosti, kdy Češi a Slováci tvořili jeden společný stát. Řada zastánců přímé volby starostů v České republice se tedy kloní k tomu, aby právě slovenský model byl vzorem pro českou úpravu legislativy. Proto je v diplomové práci popsán podrobněji.

Zásadní rozdíl mezi oběma státy (Česká republika a Slovensko) je v postavení starosty a zastupitelstva. Zatímco v České republice starosta podléhá zastupitelstvu a ze svého jednání je zastupitelstvu odpovědný, na Slovensku není vzájemné postavení zastupitelstva a starosty založeno na principu podřízenosti a nadřízenosti, ale jedná se o orgány korelativní.⁵¹ Zastupitelstvo proto nemůže starostovi ukládat úkoly. Slovenská legislativa jasně stanoví, které pravomoci jsou určeny zastupitelstvu a které naopak vykonává starosta. Zjednodušeně lze říci, že zastupitelstvo rozhoduje o všech zásadních otázkách života obce (tvorba a čerpání rozpočtu, územní plán, nakládání s majetkem, referendum, příspěvkové organizace a podobně) a starosta je představitelem a nejvyšším výkonným orgánem obce, vykonává správu obce a zastupuje obec navenek ve vztahu ke státním orgánům a fyzickým či právnickým osobám. Ve všech záležitostech správy obce, pokud nejsou zákonem či statutem vyhrazeny zastupitelstvu, jedná samostatně. Starosta je rovněž statutárním orgánem v pracovněprávních vztazích zaměstnanců obce a v majetkoprávních vztazích obce.

Rozdíl je i v otázce kontroly činnosti starosty obce. V České republice není ustavena funkce tzv. hlavního kontrolora, což je na Slovensku interní orgán kontroly obce jmenovaný zastupitelstvem, český starosta tedy nepodléhá jeho kontrolní působnosti. V podstatě jedinou kontrolou činnosti starosty v ČR je právo zastupitelů nahlížet do všech dokumentů a právo občanů na svobodný přístup k informacím. Obec jako celek samozřejmě podléhá rovněž státnímu doзору.

Stejně jako v České republice i na Slovensku je funkce starosty veřejnou funkcí, není vykonávána v pracovněprávním vztahu a zákon taxativně stanoví důvody neslučitelnosti funkce starosty s jinými funkcemi. Funkční období starosty je čtyřleté. Starostou může být zvolen volič, u něhož nenastaly překážky ve výkonu volebního práva (výkon trestu odnětí svobody, zbavení či omezení ve způsobilosti k právním úkonům),

---

⁵¹ Analýza zavedení přímé volby starostů (dostupné z www.mvcr.cz)

dovrší nejpozději v den voleb 25 let věku a má trvalý pobyt v obci, ve které kandiduje. Podmínkou pro zvolení do funkce není slovenská státní příslušnost, postačuje pouze trvalý pobyt v obci, starostou se tedy může stát i cizinec. Starostu volí obyvatelé obce, kteří mají na jejím území trvalý pobyt, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Co se volebního systému týče, je využíván většinový volební systém s formulí relativní většiny. Starostou je zvolen kandidát, který získal nejvyšší počet platných hlasů. Při rovnosti hlasů se konají nové volby. Aktivní volební právo (tedy právo volit) je na Slovensku stejně jako v České republice od 18 let.

Kandidátní listiny pro volby starostů mohou podávat politické strany, ať již samostatně či více stran společně (na kandidátní listinu smí uvést vždy pouze jednoho společného kandidáta), nebo nezávislí kandidáti. Součástí kandidátní listiny je v tomto případě petice podepsaná stanoveným počtem voličů podporujících kandidaturu nezávislého kandidáta na funkci starosty.

Rozdílné je i postavení zástupce starosty (v České republice místostarosty). Zatímco v ČR volí místostarostu rovněž zastupitelstvo, na Slovensku si svého zástupce určí sám starosta (zpravidla na celé funkční období), a to do šedesáti dní od složení slibu starosty. Zástupcem starosty může být pouze člen zastupitelstva. Pouze pokud si starosta svého zástupce nevybere sám, zvolí jej obecní zastupitelstvo. U obcí nad 20.000 obyvatel může starosta pověřit zastupováním dva zástupce starosty. V tom případě musí současně určit jejich pořadí. Starosta může zástupce starosty kdykoliv odvolat. Pokud k tomu dojde, pověří zastupováním jiného člena zastupitelstva do šedesáti dnů od odvolání zástupce starosty. Zástupce starosty zastupuje starostu v rozsahu stanoveném v písemném pověření. Zanikne-li mandát starosty v průběhu funkčního období, plní úkoly starosty v plném rozsahu jeho zástupce, a to do složení slibu nového starosty.

Zcela odlišné od České republiky je na Slovensku také postavení rady obce. Rada je na Slovensku pouze fakultativním orgánem, který má ve vztahu k zastupitelstvu obce pouze kontrolní, výkonnou a iniciativní funkci. Ve vztahu ke starostovi obce je jeho poradním orgánem. Nikoliv tedy orgánem nadřízeným. Na rozdíl od českého starosty není slovenský starosta rozhodnutím rady nijak vázán.

Mandát starosty zaniká z taxativních důvodů, nejčastěji skončením funkčního období, ale např. rovněž vyhlášením výsledku hlasování obyvatel obce o odvolání starosty. Zastupitelstvo musí vyhlásit hlasování obyvatel obce o odvolání starosty, pokud o to peticí

požádá alespoň 30 % oprávněných voličů nebo pokud starosta hrubě či opakovaně zanedbává své úřední povinnosti. Dále může zastupitelstvo dle svého uvážení vyhlásit hlasování obyvatel obce o odvolání starosty, trvá-li nepřítomnost starosty či jeho nezpůsobilost k výkonu funkce déle než šest měsíců. Starosta je hlasováním odvolán, pokud se hlasování zúčastnila alespoň jedna polovina oprávněných voličů a pokud bylo rozhodnutí přijato nadpoloviční většinou zúčastněných hlasujících.

Volba starostů v Německu

Volební právo v Německu není v kompetenci Spolkové republiky Německo, ale v kompetenci jednotlivých spolkových zemí, není proto v rámci SRN jednotné.⁵² Zřejmě i proto se zde uplatňuje jak přímá, tak nepřímá volba starosty obce. Místní samospráva se do poloviny devadesátých let 20. století rozdělovala na čtyři základní zřízení, jež se vzájemně prolínala, a sice:

- severoněmecké radní zřízení
- jihoněmecké radní zřízení
- magistrátní zřízení
- starostovské zřízení

Severoněmecké radní zřízení je založené na výsadním postavení obecního zastupitelstva, které pak většinou volí obecní představenstvo (magistrát), jehož členem je i starosta. Jihoněmecké rozeznává dva obecní orgány, jež jsou volené občany, a sice obecní radu a starostu. Tento model se uplatňuje např. v Bavorsku či Bádensko-Würtembersku. Starostovský model se vyznačuje silným postavením starosty. Uplatňuje např. v Sársku a Porýní-Falci. Starosta, který řídí obecní úřad, není volen přímo občany, nýbrž obecní radou.⁵³ V současné době se v Německu objevují pouze dva typy místní samosprávy: magistrátní zřízení a jihoněmecké zřízení. Zbylé dva modely (severoněmecké zřízení a starostovské zřízení) se v souvislosti s plošným zavedením přímé volby starostů (s výjimkou městských států) přiblížily jihoněmeckému zřízení a de facto zanikly.

České republice je historicky nejbližší Bavorsko, proto je v diplomové práci právní úprava Svobodného státu Bavorsko podrobněji popsána.

---

⁵² Deník veřejné správy (dostupné z www.dvs.cz)

⁵³ Analýza zavedení přímé volby starostů (dostupné z www.mvcr.cz)

Přímá volba je v Bavorsku uplatňována již od padesátých let 20. století v rámci obecních voleb jak v případě starosty (primátora), tak obecní rady, dále v rámci okresních voleb v případě předsedy okresního sněmu a okresního sněmu a v rámci krajských voleb u krajského sněmu.⁵⁴ Pro volbu starosty se používá většinový systém s formulí absolutní většiny. Obecní a okresní volby se konají každých šest let, krajské volby každých pět let, a to ve stejném termínu jako volby zemské, tj. volby do bavorského zemského sněmu. Volební období starosty není v Německu jednotné, liší se dle spolkových zemí a pohybuje se v rozmezí pět až devět let (v Bavorsku šest let). Oprávněným voličem v komunálních volbách je v Bavorsku občan EU, který v den voleb dovršil 18 let věku a zdržuje se nejméně tři měsíce převážně v daném volebním obvodu, s výjimkou voleb krajských, kde je oprávněným voličem pouze německý občan. Pasivní volební právo je pro neněmecké občany omezeno jen na obecní radu a okresní sněm, v ostatních případech je vyhrazeno pouze německým občanům (starosta, předseda okresního sněmu, krajské volby). Výčet rozhodovacích pravomocí starosty je stanoven taxativně Obecním řádem Svobodného státu Bavorsko. Obecní rada a její výbory mají výkonnou rozhodovací pravomoc, pokud zákon výslovně nestanoví, že tato pravomoc přísluší starostovi (primátorovi). Starosta je předsedou obecní rady s plným hlasovacím právem.

Přímá volba starostů v Polsku

V Polsku byla přímá volba starostů obcí zavedena roku 2002. Funkční období je zde stejně jako v České republice čtyřleté. Volba probíhá dvoukolovým většinovým systémem s formulí absolutní většiny. Není-li o starostovi rozhodnuto v prvním kole, koná se po čtrnácti dnech druhé kolo voleb, do něhož postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. V případě, že v municipalitě kandiduje pouze jeden kandidát na starostu, který nezískal absolutní většinu, volí starostu zastupitelstvo.

Postavení starosty není v Ústavě Polské republiky řešeno, ponechává rozdělení pravomocí uvnitř obce na zákonu. Pravomoci starosty jsou zde částečně stejné jako před zavedením přímé volby (např. zastupuje obec navenek).

---

⁵⁴ Deník veřejné správy (dostupné z www.dvs.cz)

Nově starosta například stanoví podmínky územního plánování, vydává občanské průkazy, jmenuje ředitele školy a podobně. Rozhodování o zásadních záležitostech je vyhrazeno výhradně zastupitelstvu. Taxativně jsou určeny důvody ukončení mandátu starosty (např. z rozhodnutí občanů v místním referendu). Kandidáti na starostu jsou navrhováni volebními výbory, které mohou (ale nemusí) kopírovat politické strany. Navržený kandidát musí mít rovněž potřebný počet podpisů na petici. Počet podpisů se odvíjí od velikosti obce a je v rozmezí 150 až 3.000 podpisů.

Nezřídka dochází ke sporům mezi starostou obce a zastupitelstvem obce. Na jedné straně stojí starosta volený přímou volbou, který se snaží prosadit vlastní vizi rozvoje města a vlastní politický program, čímž je v zásadě povinován svým voličům. Na druhé straně stojí zastupitelstvo obce jako kolektivní orgán, které může mít jinou politickou orientaci a jinou vizi o rozvoji města než starosta. Pro řádné fungování obce je ale samozřejmě nutná spolupráce obou orgánů, starosty i zastupitelstva. Ve výjimečných případech může dojít k vyhocení sporů obou orgánů do takové míry, že ohrozí funkčnost zastupitelstva obce. Například tehdy, když předseda i místopředseda zastupitelstva rezignují na svoji funkci a zároveň nedojde ke zvolení nových funkcionářů. Nastává tak patová situace, kdy dle zákona není žádná kompetentní osoba, která by mohla svolat zasedání zastupitelstva (svolává jej pouze předseda či místopředseda), není tedy možné provést novou volbu. V tomto případě musí vojvoda požádat zastupitelstvo o vypracování programu zastupitelstva obce, kterým by se zastupitelstvo stalo opět funkčním. Pokud zastupitelstvo žádosti vojvody nevyhoví, podá ministr vnitra následně předsedovi vlády žádost o pozastavení činnosti starosty a o ustanovení nucené správy. Vojvoda může podat předsedovi vlády i návrh na odvolání starosty (na žádost zastupitelstva), pokud starosta např. provede větší finanční transakci bez souhlasu zastupitelstva. Předseda vlády v tom případě jmenuje osobu plnící úkoly starosty. Nejedná se však o nucenou správu, zastupitelstvo obce funguje nadále a plní veškeré úkoly.

V Polsku již probíhá přímá volba starostů páté volební období. Během této doby se zjistila řada výhod i nevýhod zavedení přímé volby starostů. Mezi výhody patří především vyšší míra zapojení občanů do správy obce a vyšší nároky na osobnost starosty. Ani změna volby z nepřímé na přímou ale nezajistila vyšší volební účast elektorátu. Polsko se dlouhodobě potýká s nízkou volební účastí na všech úrovních voleb, komunální volby nevyjímaje. Největší nevýhodou přímé volby je skutečnost, že se změnou způsobu volby

nedošlo ke změně kompetencí a pravomocí starosty. Při snaze starosty prosazovat vlastní volební program při odlišném politickém složení zastupitelstva pak dochází ke vzájemné neochotě spolupráce starosty a zastupitelů, což v řadě vyhrocených případů bohužel vedlo až k nefunkčnosti zastupitelstva obce či pozastavení činnosti starosty (ustanovení nucené správy).

I přes tyto problémy je zavedení přímé volby starosty v Polsku jak občany, tak Ministerstvem vnitra Polské republiky hodnoceno kladně.

Nepřímá volba starostů ve Francii

Francie má řadu malých obcí (více než třicet tisíc), v přepočtu na počet obyvatel je tedy její územní členění srovnatelné s Českou republikou, proto je v diplomové práci její obecní zřízení rovněž podrobněji popsáno. Na rozdíl od České republiky je zde počet zastupitelů určen fixně v závislosti na počtu obyvatel obce (v obcích do 100 obyvatel devět členů, v obcích od 100 do 499 obyvatel jedenáct členů atd.).

Starosta zde sice není volen přímou volbou, jeho postavení je ale poměrně silné. Starosta a jeden nebo více zástupců jsou voleni tajnou volbou z řad členů zastupitelstva systémem absolutní většiny. Není-li tímto způsobem zvolen starosta ani ve druhém kole, koná se kolo třetí, ve kterém již ke zvolení postačí získání relativní většiny hlasů. V případě rovnosti hlasů se v tomto případě stává starostou starší kandidát.⁵⁵

V obcích do 3.500 obyvatel je zástupce starosty volen za shodných podmínek jako starosta. Ve větších obcích (nad 3.500 obyvatel) probíhají volby na základě kandidátních listin, a to systémem absolutní většiny, bez použití panašování a preferenčních hlasů. I zde platí, že pokud po dvou kolech hlasování nedojde ke zvolení zástupce (zástupců) starosty, proběhne třetí kolo systémem relativní většiny. Při rovnosti hlasů jsou zvoleni kandidáti z kandidátní listiny s vyšším věkovým průměrem.

Funkční období zastupitelstva (vč. starosty a jeho zástupců) je šestileté. V případě nové volby starosty (z jakéhokoliv důvodu) dochází vždy i k nové volbě zástupce (resp. zástupců) starosty.

---

⁵⁵ Deník veřejné správy (dostupné z www.dvs.cz)

Ve Francii starosta reprezentuje obec navenek. Je vedoucím funkcionářem obecní správy, své pravomoci vykonává pod kontrolou obecního zastupitelstva (stejně jako v ČR), ale i pod kontrolou představitele státu v okrese (tzv. prefekta). Je výkonným rozhodovacím orgánem obce, v oblastech samosprávného vedení však pro jakékoliv rozhodnutí potřebuje minimálně předběžný souhlas zastupitelstva. Starosta zde disponuje ohraničenými pravomocemi: sice rozhoduje o zařazení zaměstnanců obecního úřadu, stanovení počtu zaměstnanců je ale v kompetenci zastupitelstva a podobně. Starosta je současně chápán i jako úředník státu: je pověřen organizací voleb, vedením matriky, organizací sčítání lidu a podobně.

Nepřímá volba starostů se ve Francii opírá o historickou tradici. Volba je funkční, Francie neuvažuje o žádné změně. Největším argumentem proti přímé volbě je ve Francii právě obava z politické rozdílnosti starosty a zastupitelstva a tím vyvolaných názorových neshod a obava z narušení efektivního chodu obce. Ve Francii je starostou obce legislativně zvolen zastupitel, který je lídrem vítězné politické strany. Vůle občanů je zde tedy plně respektována. Občané zavedenou praxi znají a volbou strany tedy de facto projevují i svoji vůli s kandidátem na post starosty.

Francouzský model volby jasně ukazuje, že postavení starosty a jeho větší nezávislost na orgánech municipality (zejména na zastupitelstvu) lze docílit i jinými prostředky než přímou volbou.⁵⁶

Souhrn výhod a nevýhod přímé volby starostů v Evropě

Z příkladů evropských zemí nelze jednoznačně odpovědět na otázku, zda je pro elektorát demokratičtější přímá či nepřímá volba starosty. Každý způsob volby má své zastánce i své odpůrce. Je zřejmé, že oba způsoby volby s sebou přinášejí jak výhody, tak i nevýhody. Na otázku, zda je pro elektorát demokratičtější přímá či nepřímá volba, tedy zřejmě neexistuje objektivní odpověď. Toto určení bude zřejmě vždy subjektivní, neboť to, co jednomu voliči bude připadat jako výhoda, může být pro jiného naopak nevýhodou.

---

⁵⁶ Deník veřejné správy (dostupné z www.dvs.cz)

Mezi výhody přímé volby patří:

- Moc v obci je rozdělená. Starosta je nezávislý na zastupitelstvu, může být tedy jeho oponentem.
- Starosta je konkrétním reprezentantem elektorátu, je volen na základě přímé demokracie, je tedy se svými voliči těsněji spjat.
- Funkce starosty je spojena s vyšším stupněm odpovědnosti, je vykonávána pod větší kontrolou voličů a s možností voličů starostu odvolat.
- Očekává se vyšší účast elektorátu při volbách, občané mohou přímo ovlivnit dění v obci.

Mezi nevýhody přímé volby lze zařadit:

- Finanční dopad na rozpočet státu, zejména v případě dvoukolových voleb.
- Finanční dopad na rozpočet obce. V malých obcích jsou často starostové neuvolnění, po zavedení přímé volby se uvažuje o nárůstu agendy a tím o přechodu starostů z neuvolněné funkce na uvolněnou.
- Slabá vnitřní kontrola činnosti starosty, absence jeho kontroly zastupitelstvem.
- Vznik patových situací v případě, že starosta a zastupitelé vzájemně nejsou ochotni spolupracovat, každý prosazuje vlastní politické zájmy, zastupitelstvo odmítá návrhy předložené starostou a naopak.
- Nízká (v podstatě pouze politická) odpovědnost starosty. Je-li rozhodování o zásadních otázkách života obce (rozpočet, územní plán) svěřeno zastupitelstvu, starosta jen plní úkoly a pohybuje se v mezích schválených usnesením zastupitelstva.
- Možná nekompetentnost osoby starosty. Není-li stanoveno kvorum pro účast ve volbách a uplatňuje-li se systém relativní většiny, postačí ke zvolení do funkce starosty i velmi malé množství hlasů. Jako příklad může sloužit slovenská obec Richnava (Košícký kraj), kde z 2.500 obyvatel je 1.800 osob romské národnosti. V roce 2010 byl starostou zvolen Rom Vladimír Pokuta (43 let), jenž kromě dvou let, které strávil ve Velké Británii, nikdy nepracoval. Obtížně skládal slib, protože neuměl dobře číst. Jeho slib se stal hitem internetu a sklídl posměch nejen na Slovensku, ale i v okolních zemích.

4 Analytická část

Starostové jsou ze všech politiků občanům nejbliže. O způsobu jejich volby se v České republice již řadu let vedou ostré debaty. Během třicetileté diskuze získala přímá volba řadu zastánců i odpůrců.

Přímá volba, ať již prezidenta, hejtmana kraje či starosty obce, je z pohledu voliče nejdemokratičtější možností ustanovení vrcholného představitele státu, kraje nebo obce. O obsazení funkce by již nerozhodovalo zastupitelstvo (či jiný volený orgán), ale v přímých volbách by si hlavu obce (kraje, státu) vybírali sami občané. Příznivci přímé volby argumentují tím, že pro řadu voličů je důležité, že jejich zájmy bude hájit člověk, jehož si osobně vybrali. Přímá volba s sebou přináší ovšem i řadu problémů.⁵⁷ Jako nejvýraznější problém se odpůrcům přímé volby jeví možnost zablokování jednání orgánů obce v případě rozdílné politické orientace starosty a většiny zastupitelstva, což způsobí nefunkčnost obce, neboť nedojde k přijetí žádného důležitého rozhodnutí. Zastánci přímé volby naopak argumentují zejména volbou starosty z vůle občanů nikoliv na základě dohod zastupitelů. Přímá volba by dle jejich názoru znemožnila vyřadit vítěze voleb koaliční dohodou ostatních stran.

Je ale otázka zavedení přímé volby starostů opravdu tak palčivá, že je třeba se jí důkladněji zabývat? Opravdu dochází ve velké části případů k volbě starosty pro občany nepřijatelného? Nebo jde jen o populistické téma, které má politické straně získat preference a přilákat voliče? Pro druhou možnost svědčí fakt, že aktivně se jím žádná politická strana nezabývá a pro žádnou politickou stranou není téma přímé volby starostů prioritou. Zavedením přímé volby starostů by strany přišly o možnost povolebního vyjednávání o postu starosty, což by je de facto oslabilo.

---

⁵⁷ viz např. zmíněný případ slovenského starosty v obci Richnava

4.1 Vztah mezi volbou starosty a zájmy elektorátu

Komunální volby (včetně volby starosty) probíhají v České republice stejným volebním systémem (s minimem úprav) již od prvních svobodných voleb po Sametové revoluci v roce 1990. Aktuálně⁵⁸ jsme tedy tímto způsobem volili komunální politiky již po osmé.

Přidělování konkrétních mandátů poměrným systémem je pro část voličů stále nesrozumitelné. Často se mylně domnívají, že zakroužkováním kandidáta mu dávají svůj hlas. Tak to ovšem není. Hlas vždy přednostně dostane volební strana. Zakroužkovaný kandidát ho získá pouze tehdy, překročí-li počet jeho preferenčních hlasů průměr na jednoho kandidáta o deset procent.⁵⁹ Voliči nerozumí tomu, že se do zastupitelstva neprobojoval jejich favorit i přesto, že obdržel výrazně více hlasů než kandidát jiné volební strany, který mandát získal. Daleko srozumitelnější je pro ně výsledek následné volby starosty. V obcích České republiky je při komunálních volbách zavedeným systémem, že lídr kandidátní listiny je současně de facto kandidátem na starostu obce. Tímto nepsaným pravidlem se řídí i všechna politická uskupení, proto osobě lídra kandidátky vždy věnují zvýšenou pozornost a vždy se snaží o to, aby lídr jejich kandidátky byl výraznou osobností obce či regionu a aby byl pro voliče do funkce starosty akceptovatelný. Odpůrci nepřímé volby přesto argumentují, že pro elektorát by bylo objektivnější, kdyby se v České republice volil starosta obce přímou volbou. Došlo by ale opravdu při přímé volbě starosty ve velké části municipalit ke změně v osobě starosty obce nebo zavedený systém následné volby i bez změny volebního systému v podstatě kopíruje zájmy elektorátu a starostou se stává osoba, již by si elektorát zvolil i v případě zavedení přímé volby starosty?

Diplomová práce na příkladu několika vybraných obcí posuzuje vztah mezi zvoleným starostou obce a volbou elektorátu dle hlasů odevzdaných v komunálních volbách.

---

⁵⁸ Komunální volby uskutečněné v roce 2018

⁵⁹ LEBEDA, Tomáš: *Komunální volby klamou*, 2009

4.1.1 Charakteristika vybraných obcí

Při posuzování vztahu mezi volbou starosty z řad zastupitelů a skutečnými zájmy voličů nebylo možné v rámci diplomové práce zpracovat výsledky voleb ve všech obcích České republiky.

Pro zpracování relevantní analýzy byly tedy v rámci diplomové práce použity tři velikostně rozdílné skupiny obcí:

- obce správního obvodu obce s rozšířenou působností Nýřany (54 obcí):
Bdeněves, Blatnice, Blažim, Bučí, Čeminy, Čerňovice, Česká Bříza, Dolany, Druztová, Heřmanova Huť, Hněvnice, Horní Bříza, Hromnice, Chotíkov, Kaceřov, Kbelany, Kozolupy, Krašovice, Krsy, Křelovice, Kunějovice, Ledce, Líně, Líšťany, Lochovice, Město Touškov, Myslinka, Nadryby, Nekmír, Nevřen, Nýřany, Ostrov u Bezdržic, Pernarec, Plešnice, Pňovany, Přehýšov, Příšov, Rochlov, Tatiná, Tlučná, Trnová, Třemošná, Úherce, Újezd nade Mží, Úlice, Úněšov, Úterý, Vejprnice, Vochov, Všeruby, Zahrádka, Zbůch, Zruč-Senec, Žilov
- obce s rozšířenou působností Plzeňského kraje (15 obcí):
Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přestice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice, Tachov
- krajská města (13 obcí, včetně hlavního města Prahy):
Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Jihlava, Karlovy Vary, Liberec, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Ústí nad Labem, Zlín

Jako data potřebná ke zpracování analytické části diplomové práce byly využity výsledky komunálních voleb do zastupitelstev obcí konaných v roce 2018,⁶⁰ včetně volby starosty na ustavujícím zasedání zastupitelstva obcí.⁶¹

---

⁶⁰ Zdroj Český statistický úřad, Volební databáze (dostupný z www.volby.cz)

⁶¹ Zdroj webové stránky jednotlivých dotčených obcí

4.1.2 Obce správního obvodu obce s rozšířenou působností Nýřany

Správní obvod obce s rozšířenou působností Nýřany (tzv. obce III. stupně) je vymezen územím 54 obcí: Bdeněves (720 obyvatel k datu 31. 12. 2019⁶², 524 voličů v seznamu při komunálních volbách v roce 2018⁶³), Blatnice (898 obyvatel, 672 voličů), Blažim (64 obyvatel, 45 voličů), Bučí (171 obyvatel, 133 voličů), Čeminy (273 obyvatel, 220 voličů), Černovice (207 obyvatel, 167 voličů), Česká Bříza (580 obyvatel, 450 voličů), Dolany (295 obyvatel, 224 voličů), Druztová (804 obyvatel, 601 voličů), Heřmanova Huť (1.806 obyvatel, 1.446 voličů), Hněvnice (122 obyvatel, 90 voličů), Horní Bříza (4.180 obyvatel, 3.477 voličů), Hromnice (1.240 obyvatel, 1.017 voličů), Chotíkov (1.221 obyvatel, 936 voličů), Kaceřov (150 obyvatel, 111 voličů), Kbelany (116 obyvatel, 85 voličů), Kozolupy (1.092 obyvatel, 856 voličů), Krašovice (361 obyvatel, 317 voličů), Krsy (249 obyvatel, 208 voličů), Křelovice (237 obyvatel, 197 voličů), Kunějovice (158 obyvatel, 137 voličů), Ledce (847 obyvatel, 671 voličů), Líně (2.783 obyvatel, 2.074 voličů), Líšťany (739 obyvatel, 597 voličů), Lochousice (116 obyvatel, 98 voličů), Město Touškov (2.172 obyvatel, 1.672 voličů), Myslinka (203 obyvatel, 172 voličů), Nadryby (121 obyvatel, 100 voličů), Nekmír (516 obyvatel, 408 voličů), Nevřen (288 obyvatel, 233 voličů), Nýřany (6.996 obyvatel, 5.498 voličů), Ostrov u Bezdruzic (208 obyvatel, 167 voličů), Pernarec (763 obyvatel, 620 voličů), Plešnice (281 obyvatel, 222 voličů), Pňovany (430 obyvatel, 354 voličů), Přehýšov (459 obyvatel, 461 voličů), Příšov (319 obyvatel, 260 voličů), Rochlov (304 obyvatel, 236 voličů), Tatiná (248 obyvatel, 199 voličů), Tlučná (3.265 obyvatel, 2.529 voličů), Trnová (935 obyvatel, 750 voličů), Třemošná (5.082 obyvatel, 4.039 voličů), Úherce (374 obyvatel, 284 voličů), Újezd nade Mží (105 obyvatel, 80 voličů), Úlice (490 voličů, 372 voličů), Úněšov (586 obyvatel, 478 voličů), Úterý (464 obyvatel, 384 voličů), Vejprnice (4.302 obyvatel, 3.100 voličů), Vochov (1.176 obyvatel, 771 voličů), Všeruby (1.577 obyvatel, 1.134 voličů), Zahrádka (136 obyvatel, 122 voličů), Zbůch (2.609 obyvatel, 1.742 voličů), Zruč-Senec (3.341 obyvatel, 2.602 voličů) a Žilov (433 obyvatel, 358 voličů).

V 54 obcích správního obvodu ORP Nýřany žilo k datu 31. 12. 2019 celkem 57.612 obyvatel, což je cca 10 % celkového počtu obyvatel Plzeňského kraje. Počet mužů a žen je přibližně stejný (28.828 mužů, 28.784 žen).

⁶² Zdroj Český statistický úřad, Veřejná databáze (dostupný z www.vdb.czso.cz)

⁶³ Zdroj Český statistický úřad, Volební databáze (dostupný z www.volby.cz)

V ORP Nýřany je deset obcí s počtem obyvatel méně než 200, v devatenácti obcích žije 200 až 499 obyvatel, v deseti obcích 500 až 999 obyvatel, v sedmi obcích 1.000 až 1.999 obyvatel, v šesti obcích 2.000 až 4.999 obyvatel a ve dvou obcích se počet obyvatel pohybuje v rozsahu od 5.000 do 9.999 obyvatel. Nad 10.000 obyvatel není ve správním obvodu ORP Nýřany žádná obec. Nejvíce obyvatel žilo přímo v Nýřanech (6.996), nejméně v obci Blažim (64). Ve správním obvodu ORP Nýřany je kromě Nýřan jen jedna další obec, v níž počet obyvatel k datu 31. 12. 2019 překročil hranici pěti tisíc, Třemošná (5.082). Na opačném pólu jsou pak kromě Blažimi Újezd nade Mží (105), Kbelany (116) a Lochousice (116). Průměrný věk v ORP Nýřany činí 41,4 let.

ORP Nýřany má dobře situovanou síť škol, cca 50 % obcí má mateřskou školu, ve více než jedné třetině obcí je základní škola (38 %), v největších sídlech fungují i základní umělecké školy (Nýřany, Třemošná).

Obrázek č. 1
Obce správního obvodu ORP Nýřany

Zdroj: Město Nýřany
(dostupný z www.nyřany.cz)

Z 54 obcí správního obvodu ORP Nýřany je šest měst: Horní Bříza, Město Touškov, Nýřany, Třemošná, Úterý a Všeruby. Paradoxem je, že město Úterý, které je městem historicky již od roku 1439, má pouze 464 obyvatel, zatímco třetí největší obec ORP Nýřany, Vejprnice, v níž žije 4.302 obyvatel, tedy téměř desetkrát více než v Úterý, městem není.

Území správního obvodu obce s rozšířenou působností Nýřany leží v severní části Plzeňského kraje. Hraničí s pěti správními obvody regionu (ORP Kralovice, ORP Plzeň, ORP Rokycany, ORP Stod a ORP Stříbro). Na severozápadě hraničí s Karlovarským krajem. Výměra správního obvodu ORP Nýřany činí 62.751 ha a představuje 8,2 % území celého Plzeňského kraje. Území těsně navazuje na jádro plzeňské aglomerace, statutární město Plzeň. Z hlediska počtu obyvatel je území ORP Nýřany nejlidnatější oblastí plzeňského regionu (s výjimkou vlastního města Plzně), hustota obyvatel činí 160 osob/km², přičemž republikový průměr činí 136 obyvatel/km². Cca 95 % obyvatel je české národnosti.

Z hlediska cestovního ruchu nepatří správní území obce s rozšířenou působností Nýřany k významným turistickým lokalitám. Za zmínku stojí pouze přehradní nádrž Hracholusky, jejíž východní část se rozkládá v ORP Nýřany, zatímco západní část leží v ORP Stříbro.

Blízkost krajské metropole má zásadní dopad na život ve všech obcích správního obvodu, řada občanů do Plzně dojíždí za prací, k lékaři, do škol a podobně. To vedlo vedení města Nýřany k rozhodnutí o zavedení pracoviště Městského úřadu Nýřany přímo v Plzni. Nýřany mají sice výbornou dopravní dostupnost z krajské metropole, leží na železniční trati Plzeň – Domažlice a jsou dostupné i autobusovými spoji, nicméně pro občany obcí, které neleží na této trase, by dojíždění do Nýřan představovalo značnou časovou zátěž. Městský úřad Nýřany má tedy dvě pracoviště, v Nýřanech a v Plzni. Přímo v Nýřanech sídlí zejména stavební odbor, který využívají klienti Městského úřadu Nýřany jako úřadu obce II. stupně, veškerá agenda vyplývající z náplně činnosti úřadu obce III. stupně se provádí výhradně na pracovišti v Plzni (například průkazy totožnosti, řidičské průkazy, živnostenská oprávnění, agenda registru vozidel, OSPOD, územní plánování, životní prostředí), a to i pro klienty, kteří mají bydliště přímo v Nýřanech.

Ve správním obvodu ORP Nýřany kandidovalo v komunálních volbách v roce 2018 v 54 obcích celkem 129 volebních uskupení, z toho v devatenácti případech kandidoval

nezávislý kandidát jako jednotlivec. Ve dvou obcích (Ostrov u Bezdržic a Rochlov) kandidoval nezávislý kandidát proti plné kandidátní listině, ani v jednom případě se do zastupitelstva neprobojoval, přestože v obci Rochlov získal v absolutním pořadí čtvrtý nejvyšší počet hlasů od voličů. Mandát získali kandidáti protistrany (sdružení nezávislých kandidátů), kteří měli téměř o polovinu méně hlasů než zmíněný nezávislý kandidát. Při znalosti volebního systému používaného při komunálních volbách by tento kandidát zřejmě jako jednotlivec do zastupitelstva obce nekandidoval, neboť stávající poměrný volební systém jednoznačně zvýhodňuje plné kandidátní listiny.

Ve dvou obcích (Kaceřov a Plešnice) stáli proti sobě vždy pouze nezávislí kandidáti jako jednotlivci. V Kaceřově se o mandát do sedmičlenného zastupitelstva ucházelo deset kandidátů, v Plešnicích do pětičlenného zastupitelstva sedm kandidátů, volba byla tedy skutečně odvislá od počtu hlasů, které získají od voličů, a je logické, že někteří kandidáti nemohli uspět.

Z celkového počtu 129 volebních uskupení uspělo ve volbách 113 uskupení (tj. 87,60 %), šestnáct se do zastupitelstva neprobojovalo (včetně již zmíněných nezávislých kandidátů). Pokud by se ze statistiky vyřadili nezávislí kandidáti, kteří kandidovali nad rámec počtu zastupitelů, uspělo by ve volbách 91,13 % uskupení.

Tabulka č. 4

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v obcích ORP Nýřany

Vysvětlivky:

uspěla = volební strana obdržela alespoň jeden mandát, neuspěla = volební strana neobdržela žádný mandát

Obec	Volební strana			Lídr vítězné volební strany		Kandidát s nejvíce hlasy	
	Počet-Uspěla	-Neuspěla		Počet hlasů	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Bdeněves	3	3	0	239	ANO	239	ANO
Blatnice	1	1	0	238	ANO	276	NE
Blažim	1	1	0	20	NE	21	ANO
Bučí	1	1	0	74	ANO	76	NE
Čeminy	2	2	0	77	ANO	99	NE
Čerňovice	2	2	0	69	ANO	75	NE
Česká Bříza	1	1	0	188	ANO	188	ANO
Dolany	1	1	0	85	NE	109	NE
Druztová	1	1	0	275	ANO	275	ANO
Heřmanova Huť	2	2	0	466	ANO	466	ANO
Hněvnice	3	2	1	49	NE	52	ANO
Horní Bříza	4	4	0	584	NE	659	NE

Hromnice	2	2	0	261	ANO	303	NE
Chotíkov	4	4	0	158	NE	196	NE
Kaceřov	10	7	3	56	ANO	56	ANO
Kbelany	1	1	0	24	ANO	29	NE
Kozolupy	1	1	0	192	ANO	192	ANO
Krašovice	2	1	1	178	NE	178	NE
Krsy	3	3	0	91	ANO	91	ANO
Křelovice	1	1	0	79	ANO	91	NE
Kunějovice	2	2	0	41	NE	50	ANO
Ledce	1	1	0	218	ANO	238	NE
Líně	1	1	0	631	ANO	631	ANO
Líšťany	3	3	0	217	ANO	217	ANO
Lochousice	1	1	0	55	ANO	55	ANO
Město Touškov	6	6	0	311	NE	324	ANO
Myslinka	2	2	0	65	ANO	72	NE
Nadryby	1	1	0	28	ANO	30	NE
Nekmír	4	4	0	173	NE	173	NE
Nevřeň	2	2	0	102	ANO	102	ANO
Nýřany	3	3	0	1.037	ANO	1.150	NE
Ostrov u Bezdržic	2	1	1	70	ANO	70	ANO
Pernarec	3	3	0	246	ANO	246	ANO
Plešnice	7	5	2	101	NE	101	NE
Pňovany	1	1	0	140	ANO	140	ANO
Přehýšov	1	1	0	67	ANO	110	NE
Příšov	1	1	0	50	ANO	89	NE
Rochlov	2	1	1	92	ANO	92	ANO
Tatiná	2	2	0	101	ANO	105	NE
Tlučná	2	1	1	1.025	NE	1.025	NE
Trnová	4	2	2	255	ANO	288	NE
Třemošná	2	2	0	1.284	ANO	1.375	NE
Úherce	1	1	0	129	ANO	129	ANO
Újezd nade Mží	1	1	0	47	ANO	47	ANO
Úlice	1	1	0	136	ANO	136	ANO
Úněšov	2	2	0	187	ANO	187	ANO
Úterý	3	3	0	150	ANO	150	ANO
Vejpřnice	6	5	1	897	ANO	897	ANO
Vochov	3	2	1	252	ANO	252	ANO
Všeruby	2	2	0	410	ANO	410	ANO
Zahrádka	1	1	0	53	ANO	53	ANO
Zbůch	5	4	1	372	ANO	372	ANO
Zruč-Senec	4	3	1	970	ANO	970	ANO
Žilov	1	1	0	175	ANO	175	ANO

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky

V dalších osmi uskupení sice kandidáti z příslušné kandidátní listiny mandát získali, neobdržel jej však lídr kandidátky.⁶⁴

Zajímavostí je, že kandidátní listina, kterou podala v obci Hněvnice volební strana Unie H.A.V.E.L. 17 a za níž kandidoval pouze jeden kandidát, neobdržela ve volbách žádný hlas. Kandidát sám se tedy k volbám buď vůbec nedostavil, případně volil konkurenční stranu či vhodil neplatný hlas.

Další zvláštností je volba starosty v obci Dolany, kde byla podána pouze jedna kandidátní listina, na níž kandidovalo do sedmičlenného zastupitelstva osm osob. Do zastupitelstva bylo zvoleno prvních sedm kandidátů dle pořadí na kandidátní listině. Kandidát na osmém místě, jenž získal v absolutním pořadí třetí nejvyšší počet hlasů, mandát neobdržel. Přesto se tento kandidát nakonec stal starostou obce, neboť kandidát s nejvyšším počtem hlasů obdržených ve volbách, který kandidoval ze třetího místa, mandát zastupitele nepřijal a je pouze členem výboru pro správu obecního majetku.

V šesti obcích, kde se volební uskupení do zastupitelstva neprobojovalo, podala tato uskupení neúplné kandidátní listiny, a to:

- v obci Krašovice, kde se volí sedmičlenné zastupitelstvo, pouze dva kandidáty
- v obci Tlučná, kde má zastupitelstvo devatenáct členů, pouze šest kandidátů
- v obci Trnová do devítičlenného zastupitelstva jedna volební strana pouze čtyři kandidáty, druhá pouze pět kandidátů
- v obci Vejprnice do devatenáctičlenného zastupitelstva pouze jednoho kandidáta
- v obci Zbůch do patnáctičlenného zastupitelstva pouze tři kandidáty
- v obci Zruč-Senec do jedenáctičlenného zastupitelstva pouze sedm kandidátů

Jedinou volební stranou, která neuspěla při plné kandidátní listině, bylo volební uskupení ČSSD v obci Vochov. Z analýzy vyplývá, že pokud v malých obcích podá volební uskupení kandidátku s plným počtem kandidátů, lze očekávat, že získá alespoň jeden mandát. To je způsobené pravděpodobně tzv. sousedským efektem, kdy voliči volí své kandidáty napříč celým politickým spektrem na základě vlastních osobních znalostí a zkušeností a nikoliv dle politické příslušnosti, jako je tomu u velkých měst či sněmovních voleb.

---

⁶⁴ Viz příloha č. 1 diplomové práce

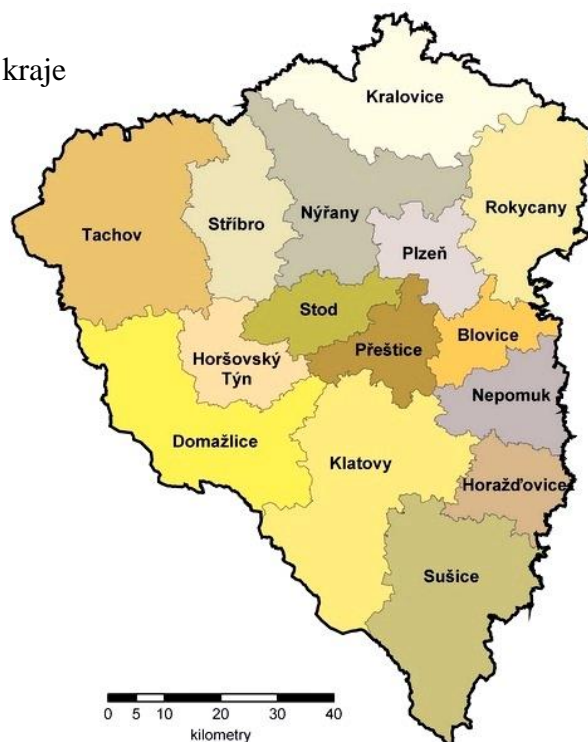
Z vypracované tabulky č. 4 vyplývá, že pouze u jedenácti z 54 posuzovaných obcí se nestal starostou lídr vítězné strany. U 43 obcí (tj. téměř u 80 %) tomu tak bylo. Diplomová práce nezkoumá důvody nezvolení lídra vítězné volební strany, ne vždy však musí jít o jeho „vyšachování“ opozičními stranami. Příkladem může být obec Tlučná, kde byl lídrem vítězné kandidátky bývalý dlouholetý starosta, který již ze zdravotních důvodů v čele obce stát nechtěl. Svojí kandidaturou chtěl ale podpořit stoupence dané volební strany, proto figuroval v pozici lídra kandidátky. Pokud by tento kandidát o zvolení do funkce starosty stál, podporu voličů i zastupitelů by zcela jistě měl. Jeho uvedení mezi neúspěšnými lídry vítězné kandidátky je tedy zavádějící.

Ve 31 obcích (tj. 57,41 %) se stal starostou vítěz voleb, tedy kandidát, který obdržel od voličů nejvíce hlasů. Ve 27 případech (tj. téměř u 90 % z uvedených 31 obcí) se jednalo současně o lídra vítězné kandidátky.

4.1.3 Obce s rozšířenou působností Plzeňského kraje

Po reformě státní správy od 1. 1. 2003, kdy zanikly okresní úřady, se z některých obcí staly obce s rozšířenou působností (tzv. obcí III. stupně). V Plzeňském kraji působí patnáct obcí s rozšířenou působností: Blovice (4.128 obyvatel, 3.342 voličů), Domažlice (11.094 obyvatel, 8.486 voličů), Horažďovice (5.240 obyvatel, 4.323 voličů), Horšovský Týn (5.034 obyvatel, 3.924 voličů), Klatovy (22.257 obyvatel, 17.869 voličů), Kralovice (3.478 obyvatel, 2.846 voličů), Nepomuk (3.735 obyvatel, 2.859 voličů), Nýřany (6.996 obyvatel, 5.498 voličů), Plzeň (174.842 obyvatel, 130.238 voličů), Přeštice (7.131 obyvatel, 5.446 voličů), Rokycany (14.383 obyvatel, 10.884 voličů), Stod (3.617 obyvatel, 2.863 voličů), Stříbro (7.738 obyvatel, 6.043 voličů), Sušice (11.032 obyvatel, 9.060 voličů) a Tachov (13.038 obyvatel, 9.549 voličů).⁶⁵

Obrázek č. 2
Obce s rozšířenou působností Plzeňského kraje

Zdroj: Město Nýřany
(dostupný z www.nyrany.cz)

Plzeňský kraj leží na jihozápadě Čech. Na jihozápadě sousedí se Spolkovou republikou Německo, konkrétně se spolkovou zemí Bavorsko. Na severozápadě sousedí s Karlovarským krajem, na severu krátce s Ústeckým krajem, na severovýchodě

⁶⁵ Zdroj: Český statistický úřad, Volební databáze (dostupný z www.volby.cz)

se Středočeským krajem a na jihovýchodě s Jihočeským krajem. V kraji se nachází sedm okresů: Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Rozlohou je Plzeňský kraj třetím největším v České republice, počtem obyvatel je ale až devátý. Žije zde přibližně 590 tisíc obyvatel. Hustota zalidnění je druhá nejnižší v ČR (po Jihočeském kraji). V kraji je minimum středně velkých měst, přibližně třetina obyvatel žije v obcích do dvou tisíc obyvatel.

V patnácti obcích s rozšířenou působností (tzv. obcích III. stupně) Plzeňského kraje kandidovalo v komunálních volbách v roce 2018 celkem 114 volebních uskupení.⁶⁶

Z uvedených 114 volebních uskupení jich ve volbách uspělo 87, přibližně jedna čtvrtina volebních stran (27) se do zastupitelstva neprobojovala. Pokud se z uvedené skupiny obcí s rozšířenou působností vyjme statutární město Plzeň, jež figuruje v následné kategorii krajských měst, účastnilo se voleb 98 volebních uskupení, neuspělo dvacet (tedy přibližně jedna pětina).

Tabulka č. 5

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v ORP Plzeňského kraje

Vysvětlivky:

uspěla = volební strana obdržela alespoň jeden mandát, neuspěla = volební strana neobdržela žádný mandát

Obec	Volební strana Počet-Uspěla -Neuspěla			Lídr vítězné volební strany		Kandidát s nejvíce hlasy	
				Počet hlasů	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Blovice	7	5	2	921	ANO	921	ANO
Domažlice	9	7	2	860	NE	1.107	NE
Horažďovice	5	4	1	1.482	ANO	1.482	ANO
Horšovský Týn	7	6	1	612	NE	612	NE
Klatovy	10	7	3	3.608	ANO	3.608	ANO
Kralovice	6	6	0	476	NE	691	ANO
Nepomuk	7	7	0	454	ANO	486	NE
Nýřany	3	3	0	1.037	ANO	1.150	NE
Plzeň	16	7	9	10.963	NE	12.786	ANO
Přeštice	7	6	1	845	ANO	845	ANO
Rokycany	12	7	5	1.264	ANO	1.264	ANO
Stod	4	3	1	714	ANO	732	NE
Stříbro	5	5	0	1.307	ANO	1.307	ANO
Sušice	10	9	1	1.634	ANO	1.634	ANO
Tachov	6	5	1	1.765	ANO	1.765	ANO

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky

⁶⁶ Viz příloha č. 2 diplomové práce

Z vypracované tabulky č. 5 vyplývá, že pouze u čtyř z patnácti posuzovaných obcí se nestal starostou lídr vítězné volební strany. Jedná se o města Domažlice, Horšovský Týn, Kralovice a Plzeň. V Domažlicích se lídr vítězné strany do zastupitelstva vůbec neprobojoval. Starostou se zde stal zastupitel z vítězné volební strany, který kandidoval na druhém místě kandidátní listiny. Ve městě Horšovský Týn se stal (zřejmě na základě koaliční dohody volebních stran) starostou lídr volební strany, která se v obci umístila ve volbách na druhém místě. Ve městě Kralovice zvítězila volební strana Za Kralovice, živé město, která absolutně získala 5.021 hlasů a obdržela 4 mandáty, následovaná volební stranou Volba pro AVVČ, jež získala absolutně 4.988 hlasů a obdržela rovněž 4 mandáty. Starostou byl následně zvolen lídr druhé volební strany, tedy strany Volba pro AVVČ. Lídr této strany ale obdržel od voličů nejvyšší počet hlasů pro jednotlivce (691). Shodná situace nastala i ve statutárním městě Plzeň. Po třinácti mandátech obdržely dvě volební strany, ODS a ANO 2011. Vítězem voleb se stalo ANO 2011, jež získalo absolutně 488.324 hlasů, zatímco ODS získala absolutně pouze 486.401 hlasů. Starostou (resp. primátorem) byl zvolen lídr ODS, tedy druhé volební strany, který (stejně jako starosta Kralovic) ve městě získal nejvíce hlasů od voličů jako jednotlivce.

U zbývajících jedenácti obcí (tedy v 73,33 %) byl starostou následně zastupitelstvem lídr vítězné volební strany zvolen. V osmi obcích se stal lídr vítězné kandidátky i absolutním vítězem voleb, pouze ve čtyřech případech nezískal lídr nejvíce hlasů od voličů.

Ve městech, byť malých, je již situace jiná než v malých obcích. Zatímco v malých obcích uspěla téměř všechna volební uskupení, která podala plnou kandidátní listinu (z velké části se jednalo o místní uskupení nezávislých kandidátů), v této velikostní kategorii obcí již kandidátní listiny kopírují republiková politická uskupení a v komunálních volbách se objevují neúspěšná uskupení i při plné kandidátní listině. Zpravidla se jedná o volební uskupení politických stran, které ani na republikové úrovni nebyly v roce 2018 příliš úspěšné, a sice:

- ČSSD (Blovice, Horšovský Týn, Rokycany)
- SPD (Domažlice, Klatovy, Rokycany)
- KDU-ČSL (Rokycany, Tachov: v Tachově ale kandidovalo pouze sedm kandidátů do zastupitelstva o 21 členech)

Politické hnutí SPD ale dle aktuálních průzkumů⁶⁷ na celorepublikové úrovni posiluje a řada volebních průzkumů ho staví na třetí místo za Českou pirátskou stranu a hnutí ANO 2011.

Z místních uskupení nezávislých kandidátů neuspěla zpravidla ta, jež nepodala plnou kandidátní listinu (v Klatovech 19 kandidátů namísto 27, v Rokycanech 10 namísto 21, v Přešticích 11 namísto 15).

Ve 21 případech (tj. 18,42 %) kandidátní listina sice alespoň jeden mandát obdržela, neobdržel jej však lídr volební strany.

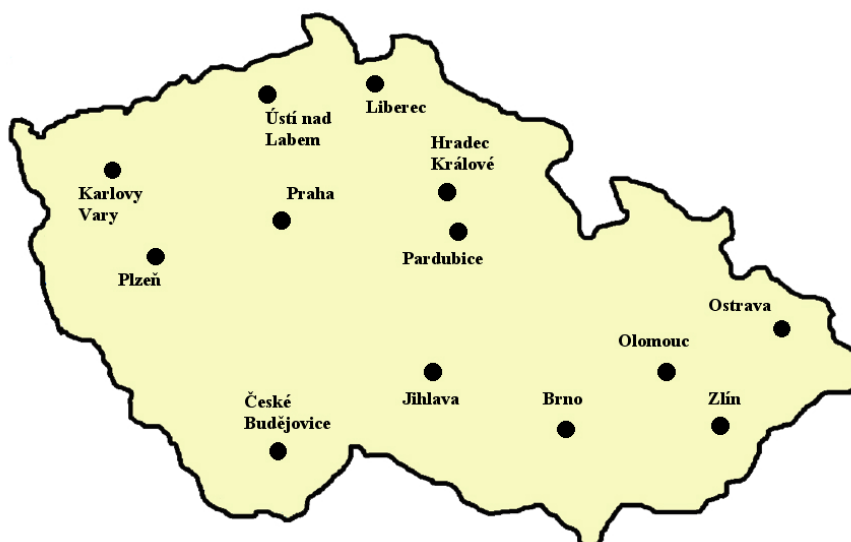
⁶⁷ Březen 2021

4.1.4 Krajská města ČR

Česká republika má třináct krajských měst (včetně hlavního města Prahy): Brno (381.346 obyvatel, 305.384 voličů), České Budějovice (94.463 obyvatel, 74.631 voličů), Hradec Králové (92.939 obyvatel, 74.044 voličů), Jihlava (51.216 obyvatel, 39.700 voličů), Karlovy Vary (48.479 obyvatel, 37.536 voličů), Liberec (104.802 obyvatel, 80.012 voličů), Olomouc (100.663 obyvatel, 80.287 voličů), Ostrava (287.968 obyvatel, 237.079 voličů), Pardubice (91.727 obyvatel, 69.530 voličů), Plzeň (174.842 obyvatel, 130.238 voličů), Praha (1.324.277 obyvatel, 918.640 voličů), Ústí nad Labem (92.716 obyvatel, 73.342 voličů) a Zlín (74.935 obyvatel, 61.155 voličů).

Nejmenším krajským městem jsou Karlovy Vary (48.479 obyvatel) následované Jihlavou (51.216 obyvatel), největší je samozřejmě hlavní město Praha (1.324.277 obyvatel), druhým největším městem je moravská metropole Brno (381.346 obyvatel). Ve všech třinácti krajských městech žilo k 31. 12. 2019 celkem 2.920.373 obyvatel, tedy cca jedna čtvrtina obyvatelstva (27,27 %). Vyřadí-li se Praha, jež statistiku coby hlavní město zkresluje, žije ve dvanácti zbývajících krajských městech cca 15 % obyvatelstva.

Obrázek č. 3
Krajská města ČR

Zdroj: Město Nýřany
(dostupný z www.nyřany.cz)

Všechna krajská města mají statut statutárních měst. Orgány statutárního města jsou: zastupitelstvo města, rada města, primátor (de facto starosta), magistrát (de facto obecní úřad) a zvláštní orgány města. Zatímco v ostatních obcích se volí místostarosta (resp. místostarostové), statutární města volí náměstka (náměstky) primátora.

Na rozdíl od ostatních obcí se území statutárního města (případně i pouze jeho část) může členit na samosprávné části (tzv. městské obvody nebo městské části). Tyto části mají vlastní orgány samosprávy, jimiž jsou zastupitelstvo, rada, starosta, úřad a zvláštní orgány městského obvodu (městské části).

Ve třinácti krajských městech České republiky (včetně hlavního města Prahy) kandidovalo v komunálních volbách v roce 2018 celkem 204 volebních uskupení.⁶⁸

Z uvedených 204 volebních uskupení jich ve volbách uspělo 92, celkem 112 volebních stran (tedy více než polovina, cca 55 %) se do zastupitelstva neprobojovalo, což hovoří o zásadním rozdílu v chování elektorátu ve velkých městech oproti malým a středním obcím, kde ve volbách uspěla většina volebních uskupení, která podala plné kandidátní listiny. V krajských městech chování elektorátu i na komunální úrovni kopíruje parlamentní volby.

Ve třech případech (tj. cca 1,5 %) kandidátní listina sice alespoň jeden mandát obdržela, neobdržel jej však lídr volební strany. Jednalo se o volební stranu ČSSD ve statutárním městě Jihlava, kde strana získala dva mandáty, ale lídr se umístil až na třetím místě, volební stranu KSČM ve statutárním městě Karlovy Vary, kde strana rovněž získala dva mandáty, ale lídr ve volbách skončil až na čtvrtém místě, a o volební stranu SPD ve statutárním městě Zlín, kde lídr ze třetího místa nedosáhl na získané dva mandáty.

Zarážející je, že i na úrovni krajských měst, kde kandidují převážně politické strany s celorepublikovou působností, podávají volební uskupení neúplné kandidátní listiny, resp. kandidátní listiny, na kterých kandiduje méně kandidátů, než se volí členů zastupitelstva. Při stávajícím poměrném systému přepočítávání hlasů na mandáty jsou ale tyto volební strany znevýhodněny a nezřídka se stává, že ani kandidát, který získal od voličů absolutně nejvyšší počet hlasů, se do zastupitelstva neprobojuje. U kandidátní listiny, na níž je uveden pouze jeden kandidát, jako tomu bylo například v Brně, Pardubicích či Ostravě u volební strany JAUNER Československo 2018, jde tedy v podstatě o plýtvání hlasů voličů, kteří se pro danou volební stranu rozhodnou, neboť taková volební strana nemá žádnou šanci ve volbách uspět.

---

⁶⁸ Viz příloha č. 3 diplomové práce

Dokonce ani v hlavním městě Praha nebyly všechny kandidátní listiny podané plné, na sedmi kandidátních listinách byl uveden nižší počet, než se volilo členů zastupitelstva, byť na třech byl počet nižší pouze o jednoho kandidáta (namísto 65 osob kandidovalo 64 osob).

Z celkem 204 podaných kandidátních listin bylo pouze 179 plných, kandidovalo na nich tedy přesně tolik osob, kolik se volilo členů zastupitelstva. Výhradně plné kandidátní listiny byly podané jen ve třech krajských městech (Hradec Králové, Karlovy Vary a Ústí nad Labem). V ostatních deseti krajských městech se vždy vyskytla alespoň jedna kandidátní listina neúplná. Šestkrát byla podána kandidátní listina s pouze jedním kandidátem (1x v Pardubicích, 2x v Ostravě, 3x v Brně).

Tabulka č.6

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty (primátora) v krajských městech ČR

Vysvětlivky:

uspěla = volební strana obdržela alespoň jeden mandát, neuspěla = volební strana neobdržela žádný mandát

Obec	Volební strana Počet-Uspěla -Neuspěla			Lídr vítězné volební strany		Kandidát s nejvíce hlasy	
				Počet hlasů	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Brno	22	6	16	30.675	NE	30.675	NE
České Budějovice	14	7	7	6.275	ANO	6.275	ANO
Hradec Králové	13	7	6	7.754	NE	7.773	NE
Jihlava	10	8	2	3.598	NE	3.598	NE
Karlovy Vary	15	6	9	3.569	ANO	3.569	ANO
Liberec	12	5	7	10.825	ANO	11.028	NE
Olomouc	16	9	7	8.237	ANO	8.237	ANO
Ostrava	15	8	7	26.389	ANO	26.389	ANO
Pardubice	15	8	7	7.877	ANO	7.877	ANO
Plzeň	16	7	9	10.963	NE	12.786	ANO
Praha	29	5	24	77.434	NE	80.552	NE
Ústí nad Labem	15	8	7	4.809	ANO	4.809	ANO
Zlín	12	8	4	4.548	NE	5.452	NE

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky

Z tabulky č. 6 vyplývá, že v sedmi ze třinácti krajských měst (53,84 %) se stal primátorem lídr vítězné volební strany. V šesti krajských městech byl tento kandidát navíc i absolutním vítězem voleb, získal tedy od voličů nejvíce hlasů.

Pouze v šesti krajských městech se tedy nestal primátorem lídr vítězné politické strany. Jedná se o města Brno, Hradec Králové, Jihlava, Plzeň, Zlín a hlavní město Praha.

Ve Zlíně se primátorem stal kandidát na druhém místě kandidátní listiny vítězné volební strany, jenž získal od voličů více hlasů než lídr. Nejednalo se ale o absolutního vítěze voleb, ten kandidoval v jiném volebním uskupení.

V Plzni obdržely po třinácti mandátech dvě volební strany, ODS a ANO 2011. Vítězem voleb se stalo se ziskem 488.321 hlasů ANO 2011, ODS získala absolutně pouze 486.401 hlasů. Primátorem byl zvolen lídr ODS, tedy druhé volební strany, který ve městě získal nejvíce hlasů od voličů jako jednotlivec, téměř o 17 % víc než lídr vítězné volební strany ANO 2011.

V krajských městech Brno, Hradec Králové a Jihlava ve volbách zvítězila politická strana ANO 2011, kandidát za ANO se ale primátorem nestal. V Brně a Hradci Králové byl primátorem zvolen kandidát za ODS. V Brně se jednalo o lídra kandidátní listiny ODS s podporou Svobodných, tedy koalice, která ve volbách skončila na druhém místě. V Hradci Králové byl primátorem zvolen kandidát, který kandidoval na kandidátní listině ODS na osmém místě a který získal méně hlasů než lídr této volební strany. Zřejmě byl ale v rámci koaličního vyjednávání pro koaliční partnery přijatelnější než lídr kandidátní listiny ODS. V Jihlavě se primátorem (resp. primátorkou) stal lídr neparlamentní volební strany, která se umístila na druhém místě.

Specifická situace je vždy v hlavním městě Praha. Zde volby vyhrála ODS, primátorem byl ale následně zvolen lídr volební strany, která skončila na druhém místě, a to České pirátské strany.

4.2 Diskutovaný model přímé volby

Největší pozornost byla přímé volbě starostů věnována v období Nečasovy vlády.⁶⁹ V roce 2011 byl vydán dokument Analýza možností zavedení přímé volby starostů v ČR zpracovaný Ministerstvem vnitra ČR, jenž se stal stěžejním podkladovým materiálem dalších diskuzí. Právě z této analýzy vychází nejčastěji diskutovaný navrhovaný model přímé volby. Během uplynulých deseti let od zpracování analýzy došlo k několika dalším změnám v navrhovaném modelu, konkrétní podoba návrhu se dosud neustálila. Lze očekávat, že k drobným změnám by docházelo i ještě v období těsně předcházejícímu schválení nového zákona. V současnosti se diskuze o zavedení přímé volby upozadila, nedošlo ani k žádné ustálené konkrétní podobě navrhovaného modelu přímé volby.

Klíčovým parametrem při zavedení přímé volby je vymezení jejího rozsahu, tedy zda se bude týkat všech obcí ČR nebo pouze obcí malých. V případě uskutečnění přímé volby pouze v malých obcích je důležitým aspektem přesné vymezení tohoto pojmu. Pojem „malá obec“ lze stanovit určením velikostního parametru nebo podmínkou, že se v obci nevolí rada. Varianta vycházející z podmínky volby rady by dala větší svobodu jednotlivým municipalitám, de facto by znamenala zavedení fakultativní volby, v jejímž rámci by si místní samospráva sama volila model s radou či bez rady na základě stanovení voleného počtu zastupitelů v rámci legislativního rozmezí.⁷⁰ I města s počtem obyvatel do deseti tisíc by si mohla při stanovení minimálního počtu zastupitelů (pro obce nad 3.000 do 10.000 obyvatel je rozmezí 11 až 25 zastupitelů) zvolit model s přímou volbou, naopak i nejmenší obec by si při stanovení maximálního počtu patnácti zastupitelů (rozmezí pro obce do 500 obyvatel je pět až patnáct zastupitelů) mohla zvolit model s radou či s nepřímou volbou starosty. Přestože má tato varianta mezi představiteli municipalit více zastánců (právě i v souvislosti s větším rozhodovacím prostorem pro jednotlivé obce), odborníci se kloní spíše k variantě pevného vymezení malých obcí prostřednictvím určení maximální hranice počtu obyvatel k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se konají volby. Nejčastěji se hovoří o dvou velikostních hranicích, a sice 1.500 obyvatel a 1.200 obyvatel.

---

⁶⁹ V letech 2010-2013

⁷⁰ Analýza zavedení přímé volby starostů (dostupné z www.mvcr.cz)

Z hlediska vztahu starosty a zastupitelstva se častěji uvažuje o neslučitelnosti funkce starosty s funkcí člena zastupitelstva, tedy o výrazném oddělení starosty od zastupitelstva. Starosta by rovněž měl získat pravomoc jmenovat své zástupce z řad zastupitelů osobně, bez souhlasu zastupitelstva. Tento návrh vychází ze slovenského modelu.

Otázkou je rovněž způsob kandidatury starosty. Jedna varianta hovoří o jediné samostatné kandidatuře starosty, bez možnosti souběžné kandidatury na kandidátní listině do zastupitelstva obce. Tato varianta by ale zcela vyřadila z municipálního dění všechny neúspěšné kandidáty na starostu a sebrala by jim možnost podílet se na chodu obce alespoň ve funkci zastupitele. Úplné vyřazení zbývajících kandidátů na starostu by jistě nebylo ku prospěchu municipality, neboť lze očekávat, že do funkce starosty budou kandidovat osoby, které se o dění v obci nejvíce zajímají. Logičtější by tedy byla druhá varianta: umožnění kandidatury starosty na kandidátní listině do zastupitelstva, ať již odděleně (zvlášť kandidátní listina na funkci starostu, zvlášť do zastupitelstva) nebo v rámci jedné kandidátní listiny. Pokud by volba probíhala v rámci jedné kandidátní listiny, lze dále při volbě starosty postupovat dvěma způsoby: starostou bude legislativně zvolen lídr vítězné kandidátní listiny nebo bude starostou zvolen zastupitel s nejvyšším počtem hlasů získaných od voličů, samozřejmě za předpokladu, že funkci starosty přijme.

Jedním z nejzásadnějších rozhodnutí v případě zavedení přímé volby je, zda by starosta byl či nebyl členem zastupitelstva obce. Pokud ne, nastoupil by na jeho místo v zastupitelstvu náhradník volební strany, za níž starosta kandidoval. Pokud ano, rozhoduje ještě způsob volby. V případě, že by volba starosty probíhala odděleně od volby zastupitelstva, bylo by postavení starosty obce a zastupitelstva virilní. V případě voleb v rámci jedné kandidátní listiny by byl starosta rovněž členem zastupitelstva, pokud by ve funkci starosty skončil, mohl by dále zastávat funkci zastupitele.

Všechny předkládané varianty logicky předpokládají souběh termínu voleb starosty a zastupitelstva, stejně tak předpokládají stanovení shodné délky volebního období. Zejména z finančních důvodů je preferována jednokolová volba s podmínkou zisku relativní většiny.⁷¹

---

⁷¹ JÜPNER, Petr: *Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi*, 2012

4.3 Názory představitelů obcí na zavedení přímé volby

Vláda ČR reálně uvažovala o zavedení přímé volby starostů od voleb konaných v roce 2014. Při těchto volbách se měla přímá volba starostů týkat pouze malých municipalit do 1.500 obyvatel dle údajů z evidence obyvatel k 1. lednu v roce voleb (tedy v roce 2014) nebo obcí, ve kterých se nevolí rada obce.

Případné zavedení přímé volby starostů se nejvíce dotýká právě představitelů municipalit. Je tedy naprosto logické, že názor zástupců vedení obcí je pro další jednání o zavedení či nezavedení přímé volby starostů důležitý.

4.3.1 Výsledky dotazníkové akce MV ČR v roce 2011

Ministerstvo vnitra v roce 2011 uspořádalo dotazníkovou akci mezi představiteli obcí ke zjištění, jakou míru podpory případné zavedení přímé volby starostů mezi komunálními politiky má. Ministerstvo oslovilo všechny obce České republiky s výjimkou statutárních měst a hlavního města Praha, v nichž se o zavedení přímé volby primátora neuvažovalo.

Tabulka č.7

Výsledky dotazníkové akce MV ČR k zavedení přímé volby starostů

Stav k datu 31. 3. 2011

Velikostní kategorie obce	Počet obcí	Názor obcí		Názor obcí v %	
		ANO	NE	ANO	NE
Do 500 obyvatel	1.249	825	424	66 %	34 %
Od 501 do 1.000 obyvatel	603	392	211	65 %	35 %
Od 1.001 do 1.500 obyvatel	238	143	95	60 %	40 %
Od 1.501 do 3.000 obyvatel	174	113	61	65 %	35 %
Od 3.001 do 5.000 obyvatel	79	50	29	63 %	37 %
Od 5.001 obyvatel	88	51	37	58 %	42 %
Celkem (resp. průměr)	2.431	1.574	857	65 %	35 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky (dostupné z: <https://www.mvcr.cz>) + vlastní zpracování autorky

Zpětnou vazbu ministerstvo obdrželo z 2.431 obcí, tedy z 39 % oslovených municipalit. Nejvíce obcí odpovědělo ve Středočeském kraji (55 %), nejméně v kraji Zlínském (10 %). Přímou volbu starostů podporovaly cca dvě třetiny reagujících obcí (65 %).

Z výsledků ankety rovněž vyplynulo, že podpora zavedení přímé volby starostů není výsadou výlučně malých obcí do tisíce obyvatel, ale že podpora není závislá na počtu obyvatel příslušné obce. V průměru přímou volbu starostů v každé velikostní kategorii podporovaly cca dvě třetiny obcí (u obcí do 500 obyvatel činila podpora starostů 66 %, u obcí nad pět tisíc obyvatel 58 %). Nepotvrdil se zde tedy do té doby často užívaný argument, že čím větší obec je, tím menší je ochota jejích představitelů přímou volbu starostů podporovat. Co se týče podpory zavedení přímé volby v jednotlivých krajích, pohybovala se v rozmezí mezi 60 až 75 %. Výjimku tvořily pouze dva kraje, a sice Moravskoslezský a Středočeský. V Moravskoslezském kraji byla zaznamenána nejvyšší podpora (80 %), naopak v kraji Středočeském byla podpora nejnižší (53 %).

Všechny obce měly možnost k dotazníku přidat i komentáře, tedy zdůvodnění své volby. Této možnosti využilo pouze 112 obcí (necelých 5 %). Komentáře se týkaly především tří oblastí: doplnění argumentů pro přímou volbu, doplnění argumentů proti zavedení přímé volby a legislativních změn. Klíčovým argumentem pro zavedení přímé volby byla skutečnost, že by funkci starosty vykonávala osoba s nejvyšším počtem hlasů od voličů, tedy v malých obcích osoba veřejně známá, uznávaná a respektovaná. Naopak zásadními argumenty proti zavedení přímé volby byla obava z rozbití stávajícího zavedeného fungujícího systému, kohabitace či případné nekompetentnosti zvoleného starosty.⁷² Poslední oblastí komentářů byl požadavek na nutnost provedení legislativních změn v případě zavedení přímé volby starostů, neboť současná legislativa vychází ze zásady, že starosta je členem zastupitelstva obce. Pokud by současně se změnou volby z nepřímé na přímou nedošlo ke změně legislativy, stal by se starosta v případě kohabitace pouze loutkou v rukou zastupitelstva. Jedním z požadavků, které se v komentářích objevily, byl například i požadavek na zákonné zakotvení bezúhonnosti a minimální úrovně vzdělání pro výkon funkce starosty. Současně se objevily i názory, že přímé volby by bylo de facto možné dosáhnout i změnou současného poměrného volebního systému na systém většinový.

---

⁷² viz např. zmíněný případ slovenského starosty v obci Richnava

4.3.2 Názory představitelů obcí oslovených v rámci diplomové práce

Dotazníkové šetření Ministerstva vnitra ČR bylo provedené v roce 2011, tedy před deseti lety.⁷³ Změnili od té doby představitelé obcí svůj názor na zavedení přímé volby starostů? V rámci diplomové práce bylo osloveno všech 82 municipalit, kterými se práce podrobněji zabývá (54 obcí správního obvodu ORP Nýřany, patnáct obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje a třináct krajských měst). Představitelé obcí (nejednalo se výhradně o starosty, ale o zastupitele obecně) byli osloveni dotazníkovým šetřením, s vybranými představiteli dvanácti municipalit byl navíc proveden expertní rozhovor. Zpětnou vazbu zaslalo 281 představitelů 58 dotčených obcí.⁷⁴

Tabulka č. 8

Výsledky vlastního šetření k zavedení přímé volby starostů (představitelé obcí)

Velikostní kategorie obce	Počet respondentů	Názor respondentů		Názor respondentů v %	
		ANO	NE	ANO	NE
Do 500 obyvatel	52	52	0	100 %	0 %
Od 501 do 1.000 obyvatel	24	20	4	83 %	17 %
Od 1.001 do 1.500 obyvatel	27	14	13	52 %	48 %
Od 1.501 do 3.000 obyvatel	47	0	47	0 %	100 %
Od 3.001 do 5.000 obyvatel	41	0	41	0 %	100 %
Od 5.001 obyvatel	90	0	90	0 %	100 %
Celkem (resp. průměr)	281	86	195	30 %	70 %

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Z vlastního dotazníkového šetření vyplynul zcela opačný závěr, než ze šetření provedeného Ministerstvem vnitra ČR v roce 2011. Pouze 30 % představitelů obcí se vyslovilo pro přímou volbu, proti přímé volbě starosty bylo 70 % respondentů. Zajímavé je porovnání názoru oslovených zastupitelů ve vztahu k velikosti obce. Zcela vyhraněný názor mají dotázaní představitelé malých obcí do 500 obyvatel a představitelé obcí nad 1.500 obyvatel. Zatímco se všech 52 zastupitelů malých obcí (100 % dotázaných) postavilo za přímou volbu, všech 178 představitelů obcí nad 1.500 obyvatel (opět 100 %) se naopak proti přímé volbě vymezilo a jsou zastánci stávající nepřímé volby.

⁷³ Aktuálně rok 2021

⁷⁴ Dotazníkové šetření (včetně expertních rozhovorů) bylo provedeno v období 11/2020 až 02/2021)

K zavedení přímé volby starosty se kloní i představitelé obcí ve velikostní kategorii od 501 do 1.500 obyvatel. U obcí do 1.000 obyvatel je pro zavedení přímé volby většina respondentů (83 %), zatímco u obcí s počtem obyvatel od 1.000 do 1.500 je názor pro a proti přímé volbě téměř vyrovnaný, pro přímou volbu je 52 % dotázaných.

Z výsledků expertních pohovorů vyplývá zejména obava stávajících představitelů obcí o chod municipality v případě, že přímo zvolený starosta nebude mít podporu většiny zastupitelů. Domnívají se, že tím bude docházet k zablokování dalšího rozvoje obcí, což rozhodně nebude ku prospěchu municipalit. Obava je i z nadměrného vyhocení osobních konfliktů. Představitelé obcí současně vyslovili názor, že přímá odvolatelnost starosty povede z obavy o jeho znovuzvolení ke snaze nepřijímat žádná nepopulární (byť pro obec a její další rozvoj nezbytná) rozhodnutí, jakými jsou například všechna úsporná opatření.

4.3.3 Názory veřejnosti oslovené v rámci diplomové práce

Současně s představiteli obcí byla v rámci diplomové práce oslovena i laická veřejnost, protože právě ta tvoří největší část elektorátu. Na rozdíl od představitelů obcí, kde kvůli srovnání výsledků s analýzou provedenou Ministerstvem vnitra ČR byla možnost volby odpovědi pouze mezi ANO x NE, mohla veřejnost označit i odpověď NEVÍM, pokud nemá na zavedení přímé volby vyhraněný názor. Osloveno bylo cca 1.000 voličů, zpětnou vazbu zaslalo 860 voličů z 53 obcí (nejednalo se pouze o voliče 82 municipalit dotčených diplomovou prací, ale o náhodný výběr voličů České republiky).

Tabulka č. 9

Výsledky vlastního šetření k zavedení přímé volby starostů (veřejnost)

Velikostní kategorie obce	Počet respondentů	Názor respondentů			Názor respondentů v %		
		ANO	NE	NEVÍM	ANO	NE	NEVÍM
Do 500 obyvatel	90	41	41	8	46 %	46 %	8 %
Od 501 do 1.000 obyvatel	21	11	0	10	52 %	0 %	48 %
Od 1.001 do 1.500 obyvatel	62	39	23	0	63 %	37 %	0 %
Od 1.501 do 3.000 obyvatel	39	18	21	0	46 %	54 %	0 %
Od 3.001 do 5.000 obyvatel	58	8	41	9	14 %	71 %	15 %
Od 5.001 obyvatel	590	325	225	40	55 %	38 %	7 %
Celkem (resp. průměr)	860	447	346	67	52 %	40 %	8 %

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Z vlastního dotazníkového šetření provedeného u veřejnosti, tedy ve skupině, jež tvoří převážnou část elektorátu, vyplynul opět zcela opačný závěr než ze šetření provedeného u představitelů municipalit. Těsná většina respondentů (52 %) přímou volbu starosty podporuje, proti volbě se vymezilo 40 % respondentů, 8 % respondentů nemá vyhraněný názor. Tato skupina voličů svoji odpověď zdůvodňovala svojí neznalostí volební problematiky, případně svým nezájmem o veřejné dění jako celek, tedy nejen o způsob volby starosty.

V rozdělení dle velikostní kategorie obce přímou volbu nepodporují respondenti v obcích od 1.501 do 5.000 obyvatel, v ostatních velikostních kategoriích přímá volba podporu elektorátu má, resp. v obcích do 500 obyvatel je stav vyrovnaný. 46 % oslovených voličů je pro přímou volbu, 46 % je proti přímé volbě, 8 % voličů není rozhodnuto. Nejvíce váhavých voličů, tedy těch, kteří se jasně nevymezili ani pro přímou volbu, ani pro volbu nepřímou, je ve velikostní skupině od 501 do 1.500 obyvatel, a to téměř polovina (48 %). Druhá polovina (52 %) je v této velikostní kategorie jasně pro přímou volbu. Ani jeden volič zde nehlasoval proti zavedení přímé volby.

Názor veřejnosti je ale třeba brát s rezervou, neboť řada voličů vůbec nezná stávající volební systém a netuší, jakým způsobem je v současnosti starosta volen. Stejně tak nejsou obeznámeni s diskuzí kolem zavedení přímé volby. Dle průzkumu hnutí STAN provedeného v roce 2014 téměř třetina respondentů (32 %) neví, že starosta v současné době není volen přímo.

5 Výsledky a diskuze

V rámci diplomové práce mají být zodpovězeny tři stěžejní otázky: do jaké míry starosta volený z řad zastupitelů kopíruje volbu elektorátu, do jaké míry by byl naopak starosta volený přímou volbou schopen uplatňovat zájmy elektorátu v orgánech města i navenek a do jaké míry zavedení přímé volby starostů podporují představitelé obcí.

První otázku, tedy do jaké míry je názor elektorátu respektován a zohledněn při následné volbě starosty obce z řad zastupitelů, zodpověděla analýza vztahu mezi volbou starosty a zájmy elektorátu provedená v bodě 4.1 diplomové práce. Její závěry shrnuje bod 5.1.

5.1 Analýza vztahu mezi volbou starosty a zájmy elektorátu

V rámci diplomové práce bylo posuzováno 82 obcí, z toho 54 obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností Nýřany, 15 obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje a 13 krajských měst (včetně hlavního města Prahy). V dotčených obcích kandidovalo v komunálních volbách v roce 2018 celkem 447 volebních stran. Do zastupitelstva se probjovalo 292 volebních stran (65 %). 155 volebních stran (35 %) ve volbách neuspělo a nezískalo žádný mandát.

Tabulka č. 10

Shrnutí výsledků komunálních voleb 2018 a volba starosty v dotčených obcích

Vysvětlivky:

uspěla = volební strana obdržela alespoň jeden mandát, neuspěla = volební strana neobdržela žádný mandát

Obec	Počet obcí	Volební strana Počet-Uspěla-Neuspěla		Starosta obce			
				Lídr	Nejvíce hlasů	Lídr = Nejvíce hlasů	
Obce ORP Nýřany	54	129	113	16	43	31	27
			(88 %)	(12 %)	(80 %)	(57 %)	(50 %)
ORP Plzeňského kraje	15	114	87	27	11	10	8
			(76 %)	(24 %)	(73 %)	(67 %)	(53 %)
Krajská města ČR	13	204	92	112	7	7	6
			(45 %)	(55 %)	(54 %)	(54 %)	(46 %)
Celkem	82	447	292	155	61	48	41
			(65 %)	(35 %)	(74 %)	(59 %)	(50 %)

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Z tabulky č. 10 vyplývá rozličné chování elektorátu v malých a středních obcích a ve velkých městech. Zatímco v první velikostní kategorii uspěla většina volebních uskupení (200 volebních stran z celkového počtu 243, tj. 82,30 %), v krajských městech bylo úspěšných pouze 45 % volebních stran, většina volebních stran tedy propadla.

Lídr vítězné volební strany byl zvolen starostou v 61 obcích, pouze u jedné čtvrtiny obcí se tak nestalo. Ve 41 obcích, což je přesně polovina zkoumaných obcí, získal lídr vítězné volební strany zároveň nejvíce hlasů od voličů. Tuto statistiku částečně zkresluje krajská města. V malých a středních obcích správního obvodu ORP Nýřany uspěl při následné volbě starosty lídr vítězné volební strany v 80 %, pouze pětina lídrů vítězné volební strany následně mandát starosty nezískala.

Lze předpokládat, že získal-li kandidát nejvíce preferenčních hlasů, jedná se o veřejně známou osobnost, kterou by občané v případě její kandidatury volili i v přímých volbách, pokud by takovou možnost měli. Nutno ale zmínit, že absolutními vítězi voleb se často stává výrazná osobnost municipality, jež je veřejnosti známá díky svému povolání (známý lékař, ředitel či oblíbený učitel základní školy a podobně). Tyto osobnosti se sice chtějí podílet na veřejném dění, jen zřídka by ale měnily svoji vybudovanou pracovní pozici na krátké volební období (4 roky) s nejistou perspektivou opětovného zvolení do funkce starosty. Nestojí tedy o uvolnění funkce v zastupitelstvu, přejí si podílet se na chodu obce jako platní řadoví zastupitelé. Ve větších obcích zpravidla funkce starosty uvolněnou funkcí je, lze tedy předpokládat, že by zde tyto veřejně známé osoby v přímých volbách na pozici starosty vůbec nekandidovaly. Otázkou je, zda by se ucházely o kandidaturu v malých obcích, kde bývá funkce starosty zpravidla funkcí neuvolněnou. I neuvolněná funkce je samozřejmě spojena se značným časovým vytížením, pravděpodobně by se i nadále veřejně známé osobnosti spíše podílely na chodu obce jen jako řadoví zastupitelé a o řídicí funkce by se vůbec z důvodu svého značného časového vytížení neucházely.

Z provedené analýzy vyplývá, že volba elektorátu je vyslyšena v nadpoloviční většině případů. Lídr či jiný kandidát vítězné kandidátní listiny je pro voliče i zastupitele jako starosta zpravidla přijatelný a získal by zřejmě většinu hlasů voličů i tehdy, pokud by kandidoval v přímých volbách starosty.

5.2 Analýza postavení a pravomocí starosty města

Druhá otázka, tedy do jaké míry by byl starosta volený přímou volbou schopen uplatňovat zájmy elektorátu v orgánech města i navenek, je podrobněji rozepsána v bodě 3.5.1 a 4.2 diplomové práce.

Odpověď na tuto otázku není jednoduchá. Zákonitě musí vycházet z postavení a pravomocí starosty, které by starosta volený přímou volbou jako vrcholný představitel municipality získal. V současné době není postavení starosty v případě přímé volby legislativně upraveno, stejně tak jako nejsou známy jeho pravomoci.

Stěžejní otázkou je, zda starosta zůstane či nezůstane členem zastupitelstva obce. Schůdnějším by byl model, kdy by starosta byl stejně jako dnes prvním mezi rovnými, byl by tedy nadále zastupitelem, ať již by jeho postavení bylo virilní (v případě samostatné volby) nebo shodné s dosavadním (pokud by mu byla umožněna souběžná kandidatura starosty a zastupitele obce). V případě virilní volby by mu mandát zastupitele při zániku funkce starosty skončil, ve druhém případě by starosta i po ukončení mandátu starosty zůstal členem zastupitelstva obce. Většina studií se kloní k neslučitelnosti funkce starosty a zastupitelstva. Obávají se, že by zastupitelstvo starostu úkolovalo, což by značně snížilo nezávislost přímo voleného starosty na zastupitelstvu. Pokud ale starosta členem zastupitelstva nebude, nebude se zastupitelstvem hlasovat a nebude se tedy ani podílet na zásadních rozhodnutích v chodu municipality (neovlivní rozpočet obce, program rozvoje obce a podobně).

Odpůrci přímé volby požadují posílení pravomocí starosty rozdělením kompetencí v obci tak, aby starostovi byla svěřena exekutivní funkce a operativní rozhodování, zatímco zastupitelstvo by plnilo funkci koncepční, kontrolní a strategickou.

Pokud by měl být realizován návrh, kdy starosta nebude členem zastupitelstva obce, aniž by došlo zároveň k legislativní úpravě pravomocí starosty, bude mít starosta na rozhodování orgánů obce jen nepatrný vliv. Nezáská-li podporu většiny zastupitelů, bude de facto pouze loutkou v rukách zastupitelstva. Díky svým nízkým kompetencím by nemohl voličům garantovat splnění svého volebního programu ani prosazovat jejich zájmy.

5.3 Analýza podpory představitelů města přímé volbě starosty

Třetí otázce „Do jaké míry zavedení přímé volby starostů podporují představitelé obcí“ se věnuje bod 4.3 diplomové práce.

Diplomová práce zjišťovala rozdíl mezi výsledky podpory přímé volby ze strany vedení municipalit v roce 2011 a v současnosti. Pro zjištění podpory v roce 2011 byla využita data z dotazníkového šetření provedeného Ministerstvem vnitra ČR. Ministerstvo vnitra oslovilo všechny obce s výjimkou statutárních měst a hlavního města Praha, v nichž se o zavedení přímé volby primátora neuvažovalo. V rámci diplomové práce bylo osloveno všech 82 municipalit, kterými se práce podrobněji zabývá (54 obcí správního obvodu ORP Nýřany, patnáct obcí s rozšířenou působností Plzeňského kraje a třináct krajských měst ČR). Ministerstvo vnitra obdrželo zpětnou vazbu z 2.431 obcí (39 % oslovených municipalit), v rámci diplomové práce odpovědělo 281 představitelů 58 dotčených obcí (70 % oslovených municipalit).

Tabulka č.11

Shrnutí výsledků podpory představitelů obcí zavedení přímé volby starostů

Velikostní kategorie obce	Podpora v roce 2011		Podpora v roce 2021	
	ANO	NE	ANO	NE
Do 500 obyvatel	66 %	34 %	100 %	0 %
Od 501 do 1.000 obyvatel	65 %	35 %	83 %	17 %
Od 1.001 do 1.500 obyvatel	60 %	40 %	52 %	48 %
Od 1.501 do 3.000 obyvatel	65 %	35 %	0 %	100 %
Od 3.001 do 5.000 obyvatel	63 %	37 %	0 %	100 %
Od 5.001 obyvatel	58 %	42 %	0 %	100 %
Celkem (resp. průměr)	65 %	35 %	30 %	70 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky (dostupné z: <https://www.mvcr.cz>) + vlastní zpracování autorky

Výsledky obou šetření jsou zcela protichůdné. Zatímco v roce 2011 přímou volbu starostů podporovaly cca dvě třetiny reagujících představitelů obcí (65 %), v roce 2021 se pro zavedení přímé volby vyslovila jen necelá třetina respondentů (30 %). Při šetření MV ČR nebyla podpora závislá na počtu obyvatel příslušné obce, ale ve všech velikostních kategoriích obcí byla přibližně stejná (v rozsahu 58 až 66 %). V rámci diplomové práce byla výrazná podpora výsadou výlučně malých obcí do tisíce obyvatel (ve velikostní kategorii do 500 obyvatel činila podpora dokonce 100 %, od 501 do 1.000 obyvatel 83 %) a všechny

velké obce se naopak proti přímé volbě ostře vymezily. Všichni představitelé obcí nad 1.500 obyvatel (100 %) byli proti přímé volbě. Nejmenší rozdíl je u velikostní kategorie od 1.001 do 1.500 obyvatel, kde podpora klesla pouze o 8 % (ze 60 % v roce 2011 na 52 % v roce 2021).

Skutečností je rozdílná velikost výběrového souboru. V roce 2011 odpovídalo 2.431 respondentů (z každé obce pouze jeden), v roce 2021 pouze 281 respondentů, tedy přibližně jedna desetina (11,56 %). Diplomová práce si ale nekladla za cíl zjištění konkrétního rozdílu během období deseti let, jejím úkolem je zjištění podpory představitelů municipalit pro zavedení přímé volby starostů.

Z výsledků expertních pohovorů vyplývá zejména obava stávajících představitelů obcí o chod municipality, pokud přímo zvolený starosta nebude mít podporu většiny zastupitelů, a obava z rozbití stávajícího zavedeného fungujícího systému.

Dle šetření diplomové práce dnes přímou volbu starosty podporuje pouze necelá třetina respondentů (30 %). Tento závěr odpovídá aktuální situaci v Poslanecké sněmovně, kde přímá volba dlouhodobě nezískává potřebnou podporu k jejímu prosazení.

5.4 Analýza podpory veřejnosti přímé volbě starosty

Nad rámec stanovených úkolů zjišťovala diplomová práce v bodě 4.3.3 i podporu zavedení přímé volby starosty u laické veřejnosti, protože právě ta tvoří největší část elektorátu. Osloveno bylo cca 1.000 voličů, zpětnou vazbu zaslalo 860 voličů z 53 obcí.

Tabulka č.12

Shrnutí výsledků podpory zavedení přímé volby starostů v roce 2021

Velikostní kategorie obce	Podpora zastupitelů		Podpora veřejnosti		
	ANO	NE	ANO	NE	NEVÍM
Do 500 obyvatel	100 %	0 %	46 %	46 %	8 %
Od 501 do 1.000 obyvatel	83 %	17 %	52 %	0 %	48 %
Od 1.001 do 1.500 obyvatel	52 %	48 %	63 %	37 %	0 %
Od 1.501 do 3.000 obyvatel	0 %	100 %	46 %	54 %	0 %
Od 3.001 do 5.000 obyvatel	0 %	100 %	14 %	71 %	15 %
Od 5.001 obyvatel	0 %	100 %	55 %	38 %	7 %
Celkem (resp. průměr)	30 %	70 %	52 %	40 %	8 %

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Z vlastního dotazníkového šetření vyplynul zásadní rozdíl mezi názorem představitelů obcí a elektorátu. Na rozdíl od zastupitelů, kde se pro přímou volbu vyslovila pouze třetina respondentů, se pro zavedení přímé volby vyslovilo 52 % respondentů z řad veřejnosti, těsná většina voličů tedy přímou volbu podporuje. Proti bylo pouze 40 % respondentů. Veřejnost měla na výběr i odpověď NEVÍM, již využilo 8 % dotázaných. Největší rozdíl je u velikostní kategorie od 3.001 do 5.000 obyvatel, kde se všichni zastupitelé vyslovili proti zavedení přímé volby. Naopak téměř tři čtvrtiny veřejnosti (71 %) vyslovilo přímé volbě podporu. Nejvíce váhavých voličů (tedy těch, kteří se jasně nevymezili ani pro přímou volbu, ani pro volbu nepřímou) je ve velikostní skupině od 501 do 1.500 obyvatel, a to téměř polovina (48 %). Druhá polovina voličů (52 %) je v této velikostní kategorii jasně pro přímou volbu. Ani jeden volič zde nehlasoval proti zavedení přímé volby.

Názor veřejnosti je ale třeba brát s rezervou, neboť řada voličů vůbec nezná stávající volební systém a netuší, jakým způsobem je v současnosti starosta volen. Dle průzkumu hnutí STAN provedeného v roce 2014 téměř třetina respondentů (32 %) neví, že starosta v současné době není volen přímo.

5.5 Shrnutí argumentů pro a proti zavedení přímé volby

5.5.1 Argumenty pro přímou volbu

Klíčovým argumentem pro zavedení přímé volby je skutečnost, že by funkci starosty vykonávala osoba s nejvyšším počtem hlasů od voličů, tedy v malých obcích osoba veřejně známá, uznávaná a respektovaná. I dnes se ale starosta těší největší důvěře obyvatel. Dle průzkumu provedeného Akademií věd České republiky v roce 2016 starostům důvěřovalo 64 % respondentů, zatímco poslancům pouze 28 % dotázaných.

Přímá volba má být obranou proti snižujícímu se zájmu o veřejné dění a klesající volební účasti.⁷⁵ Podle průzkumu provedeného hnutím STAN v roce 2014 by se voleb v případě přímé volby účastnilo o 10 % voličů více. Zkušenosti ze zahraničí tento argument ovšem vyvracejí. V žádné zemi, kde byla přímá volba nově zavedena, nedošlo k významnému navýšení volební účasti. Proti tomuto argumentu je i fakt, že se o zavedení přímé volby starostů uvažuji u obcí do 1.500 obyvatel, kde je už i dnes volební účast podstatně vyšší než u velkých měst, u kterých se o změně volby starosty neuvažuje.

Dle některých politologů (např. Petr Jüpnér) má přímá volba rovněž zajistit širší zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů v obci a zabezpečit jasnou kontrolu veřejnosti nad rozhodovací činností výkonných orgánů obce, resp. starosty.⁷⁶

Sdružení místních samospráv ČR si od zavedení přímé volby starostů rovněž slibuje větší šanci pro volbu nezávislého kandidáta, který se nechce vázat na žádné politické uskupení. Zejména v malých obcích má umožnit více využívat tzv. sousedský efekt, jenž má s velkou pravděpodobností značný vliv na volební účast v obci.

Dle hnutí STAN by se zavedením přímé volby starosty došlo k zpřehlednění volebního systému, s čímž souhlasí více politických stran (např. SPD a TOP 09). Dnes se voliči často mylně domnívají, že zakroužkováním kandidáta mu dávají svůj hlas. Hlas ale vždy připadne v první řadě straně, kandidát ho získá pouze tehdy, překročí-li počet jeho preferenčních hlasů průměr na jednoho kandidáta na kandidátní listině o deset procent.⁷⁷

Poslanec Petr Gazdík (v roce 2013 předseda STAN, od roku 2019 místopředseda) na konferenci STAN v roce 2013 řekl: „Pro mě osobně je důvodem pro zavedení přímé

---

⁷⁵ KERSTING, Norbert, VETTER, Angelika: *Reforming Local Government in Europe*, 2003

⁷⁶ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

⁷⁷ LEBEDA, Tomáš: *Komunální volby klamou*, 2009

volby starostů krize politických stran, která u nás panuje. A právě obchody a kšefty, které se dějí při volbě starostů, tuto krizi prohlubují.“

5.5.2 Argumenty proti přímé volbě

Klíčovými argumenty proti zavedení přímé volby je obava z rozbití stávajícího zavedeného fungujícího systému či případné nekompetentnosti zvoleného starosty.⁷⁸ Nekompetentní starosta by mohl činit nevědomky rozhodnutí, která zásadním způsobem negativně ovlivní fungování obce. Rizikem je rovněž kohabitace,⁷⁹ tedy soužití starosty a zastupitelů z rozdílných politických táborů, kdy se starosta nemůže opřít o většinu v zastupitelstvu. Ve vyhrocených případech může dojít až k zablokování všech zásadních rozhodnutí, tedy k úplnému kolapsu obce.

Dalším argumentem proti zavedení přímé volby je nutná změna legislativy, tedy zásadní změna pravomocí starosty a zastupitelstva, neboť stávající pravomoci se odvíjejí od nepřímé volby. Na druhou stranu panuje obava, že zatímco dnes je starosta kontrolován radou a zastupitelstvem, v případě přímé volby by byl v podstatě téměř nekontrolovatelný.

V malých obcích, ve kterých má být přímá volba prvotně zavedena, i při stávajícím volebním systému již dnes de facto vlastní výkon činnosti provádí starosta, který rovněž rozhoduje o zásadních otázkách. Ve volbách jsou na základě tzv. sousedského efektu voleny konkrétní osoby a kandidátní listiny jsou sestavovány tak, aby odpovídaly veřejnému mínění. Není tedy žádný důvod pro změnu. Řada voličů (ale například i Svaz měst a obcí ČR) by přímou volbu starostů raději zavedla ve velkých městech,⁸⁰ kde ale zcela jistě nezíská podporu politických stran, které by přišly o možnost povolebního vyjednávání.

Zásadním argumentem proti přímé volbě je zejména fakt, že případné zavedení přímé volby by znamenalo výrazný zásah do stávajícího tradičního a prověřeného systému.⁸¹

---

⁷⁸ viz např. zmíněný případ slovenského starosty v obci Richnava

⁷⁹ JÜPNER, Petr: *Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi*, 2012

⁸⁰ BLECHOVÁ, Veronika: *Přímá volba starostů v České republice*, 2016

⁸¹ JÜPNER, Petr: *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů*, 2009

5.6 Navrhovaný model přímé volby

Přímá volba starosty by se v první fázi týkala pouze obcí malých, tedy obcí, kde se nevolí rada. Tato podmínka by dala větší svobodu jednotlivým municipalitám, de facto by znamenala zavedení fakultativní volby, v jejímž rámci by si místní samospráva sama volila model s radou či bez rady na základě stanovení voleného počtu zastupitelů v rámci legislativního rozmezí.⁸² I města s počtem obyvatel do deseti tisíc by si mohla při stanovení minimálního počtu zastupitelů (pro obce nad 3.000 do 10.000 obyvatel je rozmezí 11 až 25 zastupitelů) zvolit model s přímou volbou, naopak i nejmenší obec by si při stanovení maximálního počtu patnácti zastupitelů (rozmezí pro obce do 500 obyvatel je pět až patnáct zastupitelů) mohla zvolit model s radou čili s nepřímou volbou starosty.

Z hlediska vztahu starosty a zastupitelstva se jeví jako vhodnější zachování stávajícího stavu, tedy že starosta je členem zastupitelstva, je první mezi rovnými. Na rozdíl od současného stavu by mu ale náležela pravomoc jmenovat své zástupce (místostarosty) z řad zastupitelů osobně, bez souhlasu zastupitelstva. To mu umožní vybrat si odborníky na oblasti, ve kterých sám nemá dostatečné odborné znalosti.

Kandidatura starosty by probíhala zároveň s kandidaturou do zastupitelstva obce. V rámci kandidátní listiny by byli označeni kandidáti, kteří kandidují současně na starostu obce. Starostou by se stal následně ten kandidát, který získal od voličů nejvíce hlasů.⁸³ Pokud by kandidát nebyl zvolen starostou obce, měl by možnost být členem zastupitelstva, probojoval-li by se alespoň mezi zastupitele.

Odvolání starosty by bylo možné pouze občany, zastupitelstvu, jež by starostu nevolilo ze svých řad, by tato pravomoc nenáležela. Stejně tak by zastupitelstvo nemohlo odvolat ani zástupce starosty (místostarostu), tato pravomoc by náležela pouze starostovi, který svého zástupce osobně jmenoval.

Návrh je přednesený stručně, vypracování detailního návrhu není cílem diplomové práce.

---

⁸² Analýza zavedení přímé volby starostů (dostupné z www.mvcr.cz)

⁸³ Označení kandidátů předem je důležité z pohledu voliče. Ne každý kandidát na zastupitele, který získá od voličů nejvíce hlasů, si přeje zastávat post starosty.

6 Závěr

Přímá volba starostů v sobě skýtá obrovský potenciál, patří jednoznačně k evropskému trendu.⁸⁴ Je skutečností, že v žádné zemi, ve které byla zavedena, se neuvažuje o její revizi, a to ani v zemích, kde nesplnila očekávání s ní spojená, zejména ve vztahu k volební účasti (nikde nedošlo k výraznému zvýšení) a očekávanému nárůstu participace občanů na politickém dění a rozhodování v obci. Klíčovou otázkou zavedení přímé volby starostů je, zda je změna volby starosty v dnešní době opravdu potřebná a zda rozbití stávajícího fungujícího modelu nebude společnost spíše destabilizovat a nepřinese s sebou více problémů než výhod. Podpořila by opravdu přímá volba na lokální úrovni demokracii a transparentnost? Přímou volený starosta by rozhodně všechny problémy na komunální úrovni nevyřešil.

Politicky nejprůchodnější variantou je zavedení přímé volby starostů nejprve v malých obcích, kde se nevolí rada, starosta tedy legislativně vykonává většinu pravomocí rady obce a jeho postavení je tak dominantnější. Konkrétně v malých obcích již ale de facto jakási „přímá“ volba starosty probíhá. Následně je zde zastupiteli zpravidla starostou zvolen lídr vítězné volební strany (často jen jediné), který je ve většině případů v malých obcích i absolutním vítězem voleb. Volba zastupitelstva tedy kopíruje názor elektorátu a zavedení přímé volby v této velikostní kategorii proto není nezbytně nutné.

Zavádějící je i argument, že přímá volba zvýší důvěryhodnost starostů. Dle průzkumu provedeného Akademií věd České republiky v roce 2016 starostům důvěřovalo 64 % respondentů, zatímco poslanci získali důvěru pouze 28 % dotázaných. Kromě starosty získalo ještě důvěru většina respondentů obecní zastupitelstvo (62 %) a prezident republiky (59 %), ostatní ústavní instituce či orgány se pohybovaly pod hranicí 50 % (vláda 40 %, senát 30 %, krajské zastupitelstvo 42 %, hejtman 39 %). Spokojenost s politickou situací v ČR vyjádřila v té době pouze necelá pětina dotázaných (17 %).⁸⁵

Samotné zavedení přímé volby by navíc neznamenal automatickou změnu postavení starostů. Má-li se přímá volba řídit slovenským modelem, k němuž se kloní většina iniciátorů přímé volby, musí ruku v ruce s touto změnou jít i změna legislativy, zejména soustředění klíčových exekutivních kompetencí do rukou starosty.

---

⁸⁴ JÜPNER, Petr: *Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi*, 2012

⁸⁵ Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR: *Důvěra ústavním institucím v únoru 2016*, 2016

Slovenský model je zaměřen na silného starostu dominujícího municipální exekutivě. Ze slovenského modelu vychází i další návrhy: neslučitelnost funkcí starosty a zastupitele či jednokolová volba s podmínkou zisku relativní většiny. Otázka, zda je vhodné přiklánět se právě ke slovenskému modelu, není předmětem diplomové práce.

Pokud se zavedení přímé volby starosty v České republice úspěšá, přinese změna zcela opačný efekt, než si od ní její zastánci slibují. Nejbližší komunální volby do zastupitelstev obcí proběhnou v říjnu 2022, tedy již v příštím roce.⁸⁶ Jakoukoliv změnu způsobu volby je třeba nejprve důkladně připravit, jinak zcela ztratí na důvěryhodnosti a nepřivede voliče do volebních místností. Pokud by ke změně volby starosty mělo dojít, rozhodně by se to nemělo dotýkat komunálních voleb v roce 2022. Nejdříve lze tedy hovořit o zavedení přímé volby při komunálních volbách v roce 2026. Přípravě nového volebního zákona musí být věnována značná pozornost, jinak se dá očekávat podání ústavní stížnosti na průběh voleb, jako se tomu stalo například u voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017, kde Ústavní soud stížnosti skupiny senátorů STAN, KDU-ČSL a TOP 09 vyhověl a část volebního zákona zrušil. Ústavní soud shledal v rozporu s Ústavou stanovení uzavíracích klauzulí pro koalice politických stran, stejně tak jako určení počtu poslanců v krajích a průběh skrutinia, tedy rozdělování mandátů. Soud⁸⁷ paradoxně rozhodl osm měsíců před dalšími volbami, v době, kdy již byl termín nových voleb do Poslanecké sněmovny prezidentem republiky vyhlášen a kdy jsou již uzavřena koaliční vyjednávání, jimiž si malé strany chtěly zajistit zastoupení ve sněmovně. Nález nemá časový odklad, dopadne tedy plně už na letošní sněmovní volby konané ve dnech 8. a 9. října 2021. I když nález Ústavního soudu malým stranám pomůže, načasování ani pro ně není šťastné.

V současné době se společnost potýká s mnohem závažnějšími problémy, než je způsob volby starosty. Celosvětově se aktuálně řeší koronavirová pandemie, Česká republika se již více než půl roku nachází v nouzovém stavu,⁸⁸ poslanci budou muset urychleně vyřešit změnu volebního zákona do Poslanecké sněmovny. Změna volby starosty z nepřímé na přímou tedy rozhodně není prioritním tématem a aktuálně ani neexistuje vůle měnit stávající fungující systém volby starostů.

---

⁸⁶ Aktuálně leden 2021

⁸⁷ Vyhlášení nálezu Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 44/17 ze dne 3. února 2021

⁸⁸ Od 5. 10. 2020, kdy ho vyhlásila Poslanecká sněmovna ČR

Diplomová práce si kladla za cíl odpovědět na tři základní otázky: do jaké míry starosta volený z řad zastupitelů kopíruje volbu elektorátu, do jaké míry by byl naopak starosta volený přímou volbou schopen uplatňovat zájmy elektorátu v orgánech města i navenek a do jaké míry zavedení přímé volby starostů podporují představitelé obcí.

Diplomová práce prokázala, že volba elektorátu je vyslyšena v nadpoloviční většině případů. Lídr či jiný kandidát vítězné kandidátní listiny je pro voliče i zastupitele jako starosta zpravidla přijatelný a získal by zřejmě většinu hlasů voličů, i pokud by kandidoval v přímých volbách starosty.

Odpověď na druhou otázku již tak příznivá není. V případě konání přímé volby starostů bez toho, že by byl starosta členem zastupitelstva nebo se alespoň změnilo jeho pravomoci, by měl starosta obce na rozhodování místních zastupitelstev, pokud by neměl podporu většiny zastupitelů, jen částečný vliv. Hrozilo by tedy, že bude jen loutkou v rukou zastupitelů.

Stejný názor sdílí i řada oslovených představitelů obcí. Odpovědí na třetí otázku je tedy, že zavedení přímé volby starosty většina zastupitelů nepodporuje.

Nastal již čas na zavedení přímé volby starostů v České republice? Odpověď je jednoznačná: v současné době nikoliv.

7 Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

- BALÍK, Stanislav: *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vydání 1. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- BALÍK, Stanislav: *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2003. ISBN 80-21032-11-1
- BALÍK, Stanislav, GONGALA, Petr, GREGOR, Kamil: *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Vydání 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-7325-381-3.
- BRUNCLÍK, Miloš, KUBÁT, Michal: *Kdo vládne česku?* Vydání 1. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2017. ISBN 978-80-7485-122-3.
- BUBENÍČEK, Václav, ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan: *Demokracie v lokálním politickém prostoru (specifika politického života v obcích ČR)*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2010. Politologie. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČALOUD, Dalibor, CHYTÍLEK, Roman, LEBEDA, Tomáš, ŠEDO, Jakub: *Volební systémy*. 4. vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-548-6
- ČMEJREK, Jaroslav: *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie. ISBN: 80-87197-00-3
- JÜPNER, Petr (2006): *Přímá volba starostů a její vliv na komunální volby v kontextu zkušeností spolkových zemí*. Dančák, Břetislav, Hloušek, Vít: *Parlamentní volby 2006 a česká politika*. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, ISBN 80–210-4161-7.
- KERSTING, Norbert, VETTER, Angelika: *Reforming Local Government in Europe*. Wiesbaden: Springer Fachmedien, 2003. ISBN: 978-3-8100-3958-3
- HEYWOOD, Andrew: *Politologie*. Vydání 3. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN: 978-80-7380-115-1
- KLÍMA, Karel: *Odpovědnost územní samosprávy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN: 978-80-87956-09-0
- KREJČÍ, Oskar: *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN: 80-86946-01-0
- LEBEDOVÁ, Eva: *Voliči, strany a negativní kampaň*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. ISBN: 978-80-7419-158-9
- MALAST, Jan: *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN: 978-80-261-0657-9
- MILL, John Stuart: *Úvahy o vládě ústavní*. Vydání 2. upravené. Praha: Svoboda, 1992. ISBN: 80-2050-267-X

SCHELLE, Karel: *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2009. ISBN: 978-80-7380-203-5

SCHILLER, Theo: *Local Direct Democracy in Europe*. Wiesbaden: VS, Verlag für Sozialwissenschaften, 2011. ISBN: 353-11-8250-1

Internetové zdroje

ANALÝZA ZAVEDENÍ PŘÍMÉ VOLBY STAROSTŮ (2011), [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>

BALÍK, Stanislav (2017): *Vliv podoby exekutivní koalice na následné volební výsledky. Česká komunální politika v letech 1994-2014 jako výzkumné pole*. Sociológia. Bratislava: Slovenská akadémia vied, Ročník 49, č. 1., ISSN 0049-1225 [online].[cit. 2020-12-20]

BALÍK, Stanislav, JAROŠ, Bronislav (2018): *Nové komunální volby v ČR 2002-2017: blokující menšiny?* Acta Politologica, Vol. 10, No. 1, ISSN 1803-8220 [online].[cit. 2020-12-30]

BLECHOVÁ, Veronika (2016): *Přímá volba starostů v České republice*. Acta Politologica, No. 2, ISSN 1803-8220 [online].[cit. 2021-03-19]

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ, Sociologický ústav AV ČR (2016): *Důvěra ústavním institucím v únoru 2016*. Tisková zpráva. PI160301. [online].[cit. 2020-12-16]

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek (2011): *Sociální struktura a její projekce do volebního chování v komunálních volbách – případová studie města Žatce*. Auspicia. ISSN 1214-4967. [online].[cit. 2020-12-12]

DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY, Veřejná správa online: *Volby starostů v evropských zemích*. [online].[cit. 2021-01-10] Dostupné z: <https://www.dvs.cz/>

HUSÁK, Jakub, KOPŘIVA, Radek: *Preferenční hlasy a jejich využitelnost při studiu komunálních stranických systémů*. Auspicia, 2013. ISSN 1214-4967. [online].[cit. 2020-12-12]

JÜPNER, Petr (2009): *Ministerská diskuse k případnému zavedení přímé volby starostů: velmi nízká priorita?* Acta Politologica, Vol. 1, No. 3, ISSN 1803-8220. [online].[cit. 2020-12-12]

JÜPNER, Petr (2012): *Přímá volba starostů v evropské komparaci a české diskusi*. Acta Politologica, Vol. 4, No. 3, ISSN 1803-8220. [online].[cit. 2020-12-12]

KLIMOVSKÝ, Daniel (2009): *Klasifikácia spôsobov kreovania základných orgánov obecnej samosprávy v európskej perspektíve*. Acta Politologica, Vol. 1, No. 3, ISSN 1803-8220. [online].[cit. 2020-12-12]

KOPŘIVA, Radek (2012): *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí*. Acta Politologica 4, 3, ISSN 1803-8220. [online].[cit. 2020-12-12]

- LEBEDA, Tomáš (2009): *Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva*. Acta Politologica, Vol. 1, No. 3, ISSN 1803-8220 [online].[cit. 2020-12-10]
- REFLEX: *Jak se volí starosta – Proč v Česku neexistuje přímá volba a jaké by měla výhody a nevýhody*. [online].[cit. 2021-01-20]
Dostupné z: <https://www.reflex.cz/prima-volba-starosty>
- TRÁVNÍČEK, Matěj (2014): *Současná podoba a perspektivy volebního systému pro komunální volby v České republice*. Acta Politologica, Vol. 6, No. 2, ISSN 1803-8220 [online].[cit. 2020-12-16]
- TRÁVNÍČEK, Matěj (2012): *Přímá volba starostů. Řešme raději skutečné problémy*. In. CEVRO revue 2/2012. [online].[cit. 2020-12-16]
- Český statistický úřad, Volební portál. [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://www.volby.cz/>
- Český statistický úřad. Oficiální web. [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- Český statistický úřad. Veřejná databáze. [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/>
- Město Nýřany. [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://www.nyrany.cz/>
- Ministerstvo vnitra České republiky. Oficiální web. [online].[cit. 2021-01-02]
Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>

Legislativa (zákony ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky, směrnice, sdělení, pokyny, stanoviska)

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práva a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
- Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
- Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 185/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 59/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a změně některých zákonů

Zákon č. 253/1994 Z.z., o právním postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest

Zákon č. 302/2001 Z.z., o samospráve vyšších územních celkov (zákon o samosprávných krajoch)

Zákon SNR č. 346/1990 Z.z., o volbách do orgánov samosprávy obcí

Zákon SNR č. 369/1990 Z.z., o obecnom zriadení

8 Přílohy

Příloha č. 1 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v obcích ORP Nýřany

Příloha č. 2 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v ORP Plzeňského kraje

Příloha č. 3 Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty (primátora) v krajských městech ČR

Příloha č. 1

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v obcích ORP Nýřany

Vysvětlivky:

Pořadí: ve své volební straně / absolutně

Červená čísla u počtu hlasů: kandidát nebyl zvolen zastupitelem

Obec Bdeněves (9 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Občané pro Bdeněves	6	239	1/1	ANO	239	ANO
SNK	1	76	1/13	NE	76	NE
Sdružení NK a STAN	2	72	4/14	NE	107	NE
Obec Blatnice (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Blatnice I	7	238	3/3	ANO	276	NE
Obec Blažim (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK	7	20	2/2	NE	21	ANO
Obec Bučí (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Bučí	7	74	3/3	ANO	76	NE
Obec Čeminy (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Společně pro obec	6	77	6/6	ANO	99	NE
SNK pro Čeminy	1	30	2/10	NE	39	NE
Obec Čerňovice (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Čerňovice 2022	4	69	4/4	ANO	75	NE
Čerňovice pro všechny	3	50	1/8	NE	50	NE
Obec Česká Bříza (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Česká Bříza – NK	7	188	1/1	ANO	188	ANO

Obec Dolany (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Dolany	7	85	7/7	NE	109	NE
Obec Druztová (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Druztová 2018	9	275	1/1	ANO	275	ANO
Obec Heřmanova Huť (15 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Spokojený občan	4	251	1/16	NE	251	NE
SNK obce Heř. Huť	11	466	1/1	ANO	466	ANO
Obec Hněvnice (7 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Starostové a nezávislí	5	49	4/4	NE	52	ANO
Unie H.A.V.E.L. 17	0	0	0/0	NE	0	NE
SNK za další rozvoj...	2	28	2/9	NE	29	NE
Město Horní Bříza (21 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Hornobřížští občané	8	584	1/3	NE	584	NE
Kultura v Horní Bříze	7	659	1/1	NE	659	NE
KSČM	1	179	2/65	NE	182	NE
Město lidem	5	482	1/23	ANO	482	ANO
Obec Hromnice (15 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Pro naši obec 2018	9	261	4/4	ANO	303	NE
SNK Hromnice	6	229	2/11	NE	258	NE
Obec Chotíkov (15 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Společně pro Chot.	6	158	10/15	NE	196	NE
Občané PRO Chotíkov	3	166	1/11	ANO	166	ANO
STAN	1	73	1/46	NE	73	NE
Lidé Chotíkovu...	5	128	11/24	NE	178	NE

Obec Kaceřov (7 zastupitelů, 10 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
NK Libor Štembera	1	56	1/1	NE	56	NE
NK Libuše Kalinová	1	51	1/3	NE	51	NE
NK Roman Vopat	1	47	1/5	NE	47	NE
NK Robert Polcar	0	33	1/8	NE	33	NE
NK Ing. Zdeněk Folk	1	49	1/4	NE	49	NE
NK Zdeněk Široký	1	56	1/1	ANO	56	ANO
NK Angela Bráchová	1	40	1/7	NE	40	NE
NK Jan Tyvoňák	1	46	1/6	NE	46	NE
NK Krystýna Boudová	0	16	1/10	NE	16	NE
NK Petr Beránek	0	31	1/9	NE	31	NE
Obec Kbelany (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Za rozvoj obce...	7	24	3/3	ANO	29	NE
Obec Kozolupy (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
S.K., SNK+STAN	9	192	1/1	ANO	192	ANO
Obec Krašovice (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Krašovice obec pro...	7	178	1/1	NE	178	NE
KSČM	0	28	2/11	NE	30	NE
Obec Krsy (7 zastupitelů, 3 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK	2	59	1/4	NE	59	NE
Nezávislí kandidáti	2	36	2/7	NE	49	NE
SNK Krsy	3	91	1/1	ANO	91	ANO
Obec Křelovice (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK	7	79	6/6	ANO	93	NE
Obec Kunějovice (5 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK	3	41	4/4	NE	50	ANO
Nezávislí kandidáti	2	32	3/8	NE	39	NE

Obec Ledce (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Ledce 2018	7	218	3/3	ANO	238	NE
Obec Líně (15 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Líní a Sulkova	15	631	1/1	ANO	631	ANO
Obec Líšňany (15 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
KSČM	1	30	2/32	NE	31	NE
Tady jsme doma	3	68	2/17	NE	76	NE
Za všechny obce krás.	11	217	1/1	ANO	217	ANO
Obec Lochovice (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Za další rozvoj...	7	55	1/1	ANO	55	ANO
Město Město Touškov (15 zastupitelů, 6 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Nezávislí a TOP 09	2	253	1/3	NE	253	NE
Nezávislí	1	80	2/55	NE	91	NE
Sdruž.KDU-ČSL a NK	1	105	1/41	NE	105	NE
Máme rádi Touškov	2	220	2/10	NE	239	NE
Pro město společně!	4	324	1/1	ANO	324	ANO
Náš Touškov	5	311	1/2	NE	311	NE
Obec Myslinka (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Nezávislá Myslin.	6	65	3/3	ANO	72	NE
SNK Holky pro Myslin.	1	39	1/8	NE	39	NE
Obec Nadryby (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Nadrybáci	7	28	4/4	ANO	30	NE
Obec Někmiř (9 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
TJ Někmiř	2	154	1/2	ANO	154	ANO

SDH Někmiř	4	173	1/1	NE	173	NE
Tradice i rozvoj	2	97	2/9	NE	116	NE
SDH Lhotka	1	36	2/27	NE	72	NE
Obec Nevřeň (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK SDH Nevřeň	3	87	1/3	NE	87	NE
SNK Nevřeň	4	102	1/1	ANO	102	ANO
Město Nýřany (19 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Nýřany 2018	12	1.037	3/3	ANO	1.150	NE
Sdružení ODS a NK	4	416	2/21	NE	476	NE
KSČM	3	272	1/35	NE	272	NE
Obec Ostrov u Bezdrůžic (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK I.	7	70	1/1	ANO	70	NE
NK Petra Růžičková	0	34	1/8	NE	34	NE
Obec Pernarec (9 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Pro další rozvoj obce P.	3	179	1/4	NE	179	NE
Pro rozvoj obce Per.	5	246	1/1	ANO	246	ANO
Alternativa pro Per.	1	56	3/21	NE	73	NE
Obec Plešnice (5 zastupitelů, 7 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
NK František Veličkov	1	65	1/4	NE	65	NE
NK Miroslava Kracíková	0	41	1/7	NE	41	NE
NK Jiří Pavelka	1	79	1/3	NE	79	NE
NK Renata Čermáková	1	101	1/1	NE	101	NE
NK Tomáš Holc	0	46	1/6	NE	46	NE
NK Stanislava Marešová	1	54	1/5	NE	54	NE
NK Josef Wočadlo	1	98	1/2	ANO	98	ANO
Obec Pňovany (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Pro rozvoj obce Pňovany	9	140	1/1	ANO	140	ANO

Obec Přehýšov (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Přehýšov 2018	9	67	8/8	ANO	110	NE
Obec Příšov (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK I.	7	50	7/7	ANO	89	NE
Obec Rochlov (9 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Za další rozvoj...	9	92	1/1	ANO	92	ANO
NK Hrách Václav	0	76	1/4	NE	76	NE
Obec Tatiná (7 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Tatiná 1	4	101	2/2	ANO	105	NE
SNK Tatiná 2	3	92	1/5	NE	94	NE
Obec Tlučná (19 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Tlučeňáci	19	1.025	1/1	NE	1.025	NE
KSČM	0	59	1/20	NE	65	NE
Obec Trnová (9 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Rodinné domy Trnová	0	50	4/23	NE	70	NE
Za krásnou Trnovou	4	239	1/3	NE	239	NE
Rodáci	5	255	2/2	ANO	288	NE
ODS	0	103	1/19	NE	103	NE
Město Třemošná (17 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ODS	1	186	9/26	NE	218	NE
SNK Třemošná 2018	16	1.284	5/5	ANO	1.375	NE
Obec Úherce (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Za spokojený..	9	129	1/1	ANO	129	ANO

Obec Újezd nade Mží (5 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Občané pro Újezd	5	47	1/1	ANO	47	ANO
Obec Úlice (9 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Silná a suverénní obec	9	136	1/1	ANO	136	ANO
Obec Úněšov (9 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
KSČM	3	101	3/12	NE	117	NE
SNK obce Úněšov	6	187	1/1	ANO	187	ANO
Město Úterý (9 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Žijeme tu společně	4	150	1/1	ANO	150	ANO
Rozum a zodpovědnost	4	147	1/2	NE	147	NE
Živé Úterý	1	54	1/19	NE	54	NE
Obec Vejprnice (19 zastupitelů, 6 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ANO 2011	2	252	1/42	NE	252	NE
Pravé Vejprnice	10	897	1/1	ANO	897	ANO
KSČM	1	119	1/76	NE	119	NE
Pro Vejprnice...	3	376	1/20	NE	376	NE
TOP 09, Piráti a Nezávislí	3	335	4/24	NE	367	NE
ČSSD	0	94	1/78	NE	94	NE
Obec Vochov (9 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
Spolek PROVOCHOV	5	252	1/1	ANO	252	ANO
Jednotný Vochov	4	200	1/10	NE	200	NE
ČSSD	0	21	1/19	NE	21	NE
Město Všeruby (15 zastupitelů, 2 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ODS	9	410	1/1	ANO	410	ANO
SNK Všeruby, Chranč.	6	233	6/21	NE	262	NE

Obec Zahrádka (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Zahrádka I.	7	53	1/1	ANO	53	ANO
Obec Zbůch (15 zastupitelů, 5 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ODS	1	120	2/42	NE	127	NE
SNK Otevřená radnice	3	200	1/25	NE	200	NE
KSČM	0	113	1/47	NE	113	NE
SNK Pro Zbůch	7	372	1/1	ANO	372	ANO
SNK Volba Zbůch 2018	4	244	1/16	NE	244	NE
Obec Zruč-Senec (11 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK obce Zruč-Senec	7	970	1/1	ANO	970	ANO
ODS	1	230	1/23	NE	230	NE
Strana akt.občanů Z.-S..	3	420	2/13	NE	530	NE
KSČM	0	77	1/34	NE	77	NE
Obec Žilov (7 zastupitelů, 1 volební strana)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Žilova a Stýskal	7	175	1/1	ANO	175	ANO

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky

Příloha č. 2

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty v ORP Plzeňského kraje

Vysvětlivky:

Pořadí: ve své volební straně / absolutně Červená čísla u počtu hlasů: kandidát nebyl zvolen zastupitelem

Město Blovice (15 zastupitelů, 7 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Žijeme Blovice	7	921	1/1	ANO	921	ANO
ODS	4	696	1/5	NE	696	NE
KSČM	1	321	1/32	NE	321	NE
SNK Společně pro..	1	404	1/22	NE	404	NE
ANO 211	2	286	2/35	NE	339	NE
Starostové a nezávislí	0	155	2/53	NE	173	NE
ČSSD	0	52	1/88	NE	52	NE
Město Domažlice (21 zastupitelů, 9 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Domažlice a okolí	0	204	2/142	NE	211	NE
ANO 2011	3	727	1/19	NE	727	NE
ODS	3	767	1/15	NE	767	NE
SNK Sdružení pro...	5	860	7/8	NE	1.107	NE
ČSSD	2	443	3/65	NE	470	NE
KSČM	2	490	1/48	NE	490	NE
KDU-ČSL	2	848	1/10	NE	848	NE
SPD	0	209	2/140	NE	213	NE
Česká pirátská strana	4	913	1/6	NE	913	NE
Město Horažďovice (17 zastupitelů, 5 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Občané HD	11	1.482	1/1	ANO	1.482	ANO
KSČM	0	276	1/38	NE	276	NE
ČSSD	2	356	5/29	NE	397	NE
SNK Nezávislí pro.	1	445	1/20	NE	445	NE
ODS	3	390	4/23	NE	513	NE
Město Horšovský Týn (15 zastupitelů, 7 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ČSSD	0	211	1/44	NE	211	NE
SNK Tejňáci pro Tejno	2	191	3/50	NE	305	NE
SNK pro Horšovský Týn	5	612	1/1	NE	612	NE
SNK Pro město H.T.	3	575	1/4	ANO	575	ANO
SNK Nezávislí H.T.	3	359	3/23	NE	413	NE
SNK pro Tejno	1	146	3/64	NE	217	NE
KSČM	1	295	1/29	NE	295	NE

Město Klatovy (27 zastupitelů, 10 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Klatovští patrioti	0	208	1/159	NE	208	NE
ANO 2011	4	1.388	1/30	NE	1.388	NE
KSČM	2	754	1/77	NE	754	NE
SNK Sdružení pro Klat.	3	1.537	1/25	NE	1.537	NE
SNK Nestraníci	5	2.473	1/5	NE	2.473	NE
SPD	0	494	1/127	NE	494	NE
ČSSD	1	561	4/105	NE	1.172	NE
SNK Společně pro Klat.	0	411	3/158	NE	546	NE
Česká pirátská strana	2	945	1/56	NE	945	NE
ODS	10	3.608	1/1	ANO	3.608	ANO
Město Kralovice (15 zastupitelů, 6 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Volba pro AVVČ	4	691	1/1	ANO	691	ANO
SNK Za Kralovice	4	476	2/4	NE	489	NE
KSČM	1	281	1/23	NE	281	NE
ČSSD	1	137	2/63	NE	286	NE
ODS	2	514	½	NE	514	NE
ANO 2011	3	426	1/7	NE	426	NE
Město Nepomuk (15 zastupitelů, 7 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
KSČM	1	343	1/8	NE	343	NE
SNK Zelená pro Nep.	2	309	1/12	NE	309	NE
Sdružení ODS a NK	1	200	3/37	NE	314	NE
SNK – Pro Nepomuk	3	486	1/1	NE	486	NE
ANO 2011	4	454	2/3	ANO	455	NE
SNK Pro Nepomuk	2	194	3/43	NE	453	NE
SNK Nepomuk a Dvor.	2	448	1/5	NE	448	NE
Město Nýřany (19 zastupitelů, 3 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Nýřany 2018	12	1.037	3/3	ANO	1.150	NE
Sdružení ODS a NK	4	416	2/21	NE	476	NE
KSČM	3	272	1/35	NE	272	NE
Statutární město Plzeň (43 zastupitelů, 16 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Koruna Česká	0	527	1/515	NE	527	NE

Česká pirátská strana	7	6.208	1/95	NE	6.208	NE
KDU – ČSL	4	4.548	1/141	NE	4.548	NE
SNK Pro Plzeň	0	2.738	1/282	NE	2.738	NE
TOP 09	4	4.019	2/145	NE	4.056	NE
SPD	0	2.600	1/311	NE	2.600	NE
ODS	13	12.786	1/1	ANO	12.786	ANO
SNK Nová Plzeň	0	2.076	1/424	NE	2.076	NE
ANO 2011	13	10.963	1/5	NE	10.963	NE
Patrioti a starostové	0	3.188	1/163	NE	3.188	NE
KSČM	3	2.943	1/250	NE	2.943	NE
SNK Česká Plzeň	0	306	1/567	NE	306	NE
ČSSD	3	4.027	1/144	NE	4.027	NE
Dem. strana zelených	0	155	1/695	NE	155	NE
Strana soukromníků	0	280	3/579	NE	291	NE
SNK Veřejné zájmy..	0	746	1/511	NE	746	NE
Město Preštice (15 zastupitelů, 7 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
TOP 09	5	845	1/1	ANO	845	ANO
Občané patrioti	0	229	1/65	NE	229	NE
ODS	2	529	1/20	NE	529	NE
ČSSD	1	262	1/54	NE	262	NE
SNK Společně 2022	2	488	1/25	NE	488	NE
KSČM	1	286	2/53	NE	327	NE
SNK Občanský hlas	4	699	1/6	NE	699	NE
Město Rokycany (21 zastupitelů, 12 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SPD	0	251	1/128	NE	251	NE
SNK Nezávislí	5	1.264	1/1	ANO	1.264	ANO
SNK Změna pro R.	0	177	1/144	NE	177	NE
KSČM	2	391	2/93	NE	426	NE
ANO 2011	3	743	1/16	NE	743	NE
KDU – ČSL	0	233	2/133	NE	264	NE
SNK Rokycanští patrioti	4	1.103	¼	NE	1.103	NE
ČSSD	0	403	1/91	NE	403	NE
SNK Pro zdraví a sport	1	342	2/105	NE	358	NE
ODS	4	1.000	1/5	NE	1.000	NE
Pro naše Rok. a Zelení	2	541	4/50	NE	704	NE
SPO Zemanovci	0	42	4/220	NE	80	NE
Město Stod (15 zastupitelů, 4 volební strany)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Volba pro Stod	9	714	2/2	ANO	732	NE

SNK Nezávislí pro Stod	5	381	2/17	NE	425	NE
ČSSD	1	180	3/34	NE	227	NE
KSČM	0	166	1/35	NE	166	NE
Město Stříbro (15 zastupitelů, 5 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
KSČM	1	387	1/41	NE	387	NE
Česká pirátská strana	1	281	3/48	NE	405	NE
ČSSD	3	959	1/4	NE	959	NE
SNK Nezávislí pro Stř.	5	1.188	1/2	NE	1.188	NE
ANO 2011	5	1.307	1/1	ANO	1.307	ANO
Město Sušice (21 zastupitelů, 10 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
ODS	7	1.634	1/1	ANO	1.634	ANO
Strana soukromníků ČR	0	66	8/194	NE	340	NE
ANO 2011	3	716	3/28	NE	845	NE
Rozumní	1	458	4/68	NE	691	NE
KSČM	1	294	1/118	NE	294	NE
SNK STAN Sušičtí	2	823	2/23	NE	920	NE
Česká pirátská strana	3	834	1/22	NE	834	NE
ČSSD	1	411	3/81	NE	555	NE
KDU – ČSL	1	276	4/122	NE	480	NE
SNK Nezávislí ze Sušice	2	612	3/39	NE	688	NE
Město Tachov (21 zastupitelů, 6 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Starosta	Počet hlasů	Starosta
SNK Patrioti Tachova	7	1.765	1/1	ANO	1.765	ANO
KDU - ČSL	0	192	2/107	NE	372	NE
SNK Volím Tachov	6	1.212	4/10	NE	1.546	NE
ČSSD	3	627	3/50	NE	993	NE
KSČM	2	527	4/58	NE	735	NE
ANO 2011	3	1.077	1/15	NE	1.077	NE

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky

Příloha č. 3

Výsledky komunálních voleb 2018 a volba starosty (primátora) v krajských městech ČR

Vysvětlivky:

Pořadí: ve své volební straně / absolutně Červená čísla u počtu hlasů: kandidát nebyl zvolen zastupitelem

Statutární město Brno (45 zastupitelů, 22 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Sportovci	0	902	2/723	NE	907	NE
Zvířata jsou můj život	0	854	1/727	NE	854	NE
SNK Moravané	0	843	1/728	NE	843	NE
ČSSD	5	8.496	1/220	NE	8.496	NE
KSČM	0	5.240	2/372	NE	5.276	NE
Slušní lidé a Soukromníci	0	4.085	1/557	NE	4.085	NE
Romská demokr. strana	0	566	1/800	NE	566	NE
ANO 2011	18	30.675	1/1	NE	30.675	NE
SMART	0	1.790	1/714	NE	1.790	NE
Zelení	0	7.304	1/243	NE	7.304	NE
Brno Plus	0	4.695	1/499	NE	4.695	NE
ODS s podporou...	14	23.652	2/56	ANO	22.879	NE
Brněňští senioři	0	617	1/794	NE	617	NE
Česká pirátská strana	6	12.131	1/124	NE	12.131	NE
SPD	4	6.500	1/280	NE	6.500	NE
SNK společně pro ...	0	650	2/788	NE	670	NE
KDU – ČSL	8	15.374	1/111	NE	15.374	NE
Maffie.cz	0	806	1/733	NE	806	NE
NK JAUNER Českosl.	0	43	1/990	NE	43	NE
TOP 09	0	6.262	2/285	NE	6.350	NE
Žít Brno	0	6.886	1/274	NE	6.886	NE
Starostové a nezávislí	0	5.432	2/360	NE	5.501	NE
Statutární město České Budějovice (45 zastupitelů, 14 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Vize Národ. socialistů	0	57	4/585	NE	87	NE
Realisté	0	1.054	1/410	NE	1.054	NE
KDU – ČSL	0	1.138	2/401	NE	1.299	NE
ČSSD	0	1.777	2/240	NE	1.812	NE
Občané pro Budějovice	9	5.716	1/25	NE	5.716	NE
Česká strana nár.soc.	0	460	1/507	NE	460	NE
KSČM	4	2.085	2/185	NE	2.181	NE
SPD	0	1.420	2/293	NE	1.488	NE
PRO Zdraví a Sport	0	1.857	1/213	NE	1.857	NE
Sdružení ODS a NK	8	4.524	2/62	NE	5.030	NE
Spol.pro Bud., L+TOP	3	2.005	1/188	NE	2.005	NE
ANO 2011	12	6.275	1/1	ANO	6.275	ANO
STAN a Čisté Bud.	3	2.313	1/181	NE	2.313	NE

Česká pirátská strana	6	3.989	1/92	NE	3.989	NE
Statutární město Hradec Králové (37 zastupitelů, 13 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
ODS	5	3.761	2/75	NE	3.831	NE
TOP 09 s podporou	0	1.971	2/194	NE	3.057	NE
Hradecký dem. klub	7	7.353	1/9	NE	7.353	NE
ANO 2011	11	7.754	2/2	NE	7.773	NE
Česká pirátská strana	5	3.828	1/73	NE	3.828	NE
Koalice pro Hradec	3	3.721	1/76	NE	3.721	NE
Slušná politika a H.P.	0	3.115	1/101	NE	3.115	NE
SPD	0	1.512	1/266	NE	1.512	NE
ČSSD	0	1.478	1/269	NE	1.478	NE
Změna pro Hradec a Zel.	3	3.012	1/117	NE	3.012	NE
Strana soukromníků ČR	0	256	1/445	NE	256	NE
KSČM	3	2.304	1/161	NE	2.304	NE
STAN a Svobodní	0	1.542	2/264	NE	1.586	NE
Statutární město Jihlava (37 zastupitelů, 10 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Moravské zemské hnutí	0	81	4/337	NE	344	NE
SPD	2	1.072	1/195	NE	1.072	NE
ČSSD	2	1.191	3/159	NE	1.519	NE
Svoboda ... pro Jihlavu	0	796	1/282	NE	796	NE
FÓRUM Jihlava	7	3.292	1/3	ANO	3.292	ANO
ANO 2011	10	3.598	1/1	NE	3.598	NE
ODS	6	2.393	5/58	NE	2.670	NE
KDU – ČSL	3	1.550	2/118	NE	1.559	NE
Žijeme Jihlavou!	4	1.856	1/105	NE	1.856	NE
KSČM	3	1.371	3/132	NE	1.405	NE
Statutární město Karlovy Vary (35 zastupitelů, 15 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Hnutí O co jim jde?	0	921	1/151	NE	921	NE
Změna pro KV	0	282	1/407	NE	282	NE
KSČM	2	791	4/164	NE	887	NE
Krásné Karlovy Vary	0	434	1/291	NE	434	NE
ČSSD	0	450	3/273	NE	562	NE
SPD	0	718	2/167	NE	726	NE
PRO Zdraví a Sport	0	491	2/257	NE	582	NE
Česká pirátská strana	5	1.604	1/59	NE	1.604	NE
Karlovaráci	8	2.532	2/37	NE	2.548	NE
Zvolitelní – koalice	0	568	1/239	NE	568	NE
Kolonáda – Hnutí patr.	0	888	1/154	NE	888	NE

Karlovarská občan.alter.	5	1.994	1/54	NE	1.994	NE
STAN a TOP 09	0	661	1/178	NE	661	NE
ODS s podporou	3	1.409	2/82	NE	1.447	NE
ANO 2011	12	3.569	1/1	ANO	3.569	ANO
Statutární město Liberec (39 zastupitelů, 12 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Unie pro sport a zdraví	0	2.331	1/155	NE	2.331	NE
SPD	0	1.730	1/168	NE	1.730	NE
Starostové pro Lib.	16	10.825	3/3	ANO	11.028	NE
ODS	4	2.983	1/118	NE	2.983	NE
ANO 2011	11	7.485	1/40	NE	7.485	NE
Liberec otevřený lidem	2	2.820	2/123	NE	2.827	NE
PRO 2016 s podp.	0	2.276	1/158	NE	2.276	NE
Liberec Plus+	0	1.029	1/306	NE	1.029	NE
KSČM	0	1.150	2/273	NE	1.156	NE
Změna pro Liberec	6	4.836	2/80	NE	5.009	NE
Strana soukromníků ČR	0	345	1/426	NE	345	NE
ČSSD	0	1.378	1/216	NE	1.378	NE
Statutární město Olomouc (45 zastupitelů, 16 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
KDU-ČSL	4	2.930	1/169	NE	2.930	NE
Strana zelených	0	1.021	1/449	NE	1.021	NE
SPD a SPO Zeman.	3	1.820	2/236	NE	1.0882	NE
KSČM	2	1.739	1/245	NE	1.739	NE
TOP 09 a Nezávislí	0	2.309	1/188	NE	2.309	NE
Naše krásná Olomouc	0	528	2/468	NE	626	NE
Svobodní, Soukr...	0	465	1/492	NE	465	NE
ANO 2011	14	8.237	1/1	ANO	8.237	ANO
JAUNER Českosl..	0	72	1/595	NE	72	NE
SPR-REP.STR....	0	96	1/589	NE	96	NE
ProOlomouc	6	4.652	1/46	NE	4.652	NE
Piráti a Starostové	6	4.307	1/47	NE	4.307	NE
spOLEčně	3	2.125	3/200	NE	2.495	NE
ODS	5	3.820	1/58	NE	3.820	NE
Moravské zemské hnutí	0	187	1/584	NE	187	NE
ČSSD	2	2.033	1/215	NE	2.033	NE
Statutární město Ostrava (55 zastupitelů, 15 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
ČSSD	3	4.420	1/334		4.420	
Starostové a Nezávislí	0	2.938	1/451	NE	2.938	NE
Koalice DSSS, SSPD..	0	431	1/605	NE	431	NE

KDU-ČSL a NK	3	5.366	1/276		5.366	
Dobrá volba 2016	0	179	1/661	NE	179	NE
ANO 2011	21	26.389	1/1	ANO	26.389	ANO
JAUNER Českosl.	0	85	1/717	NE	85	NE
Ostravak	7	9.523	1/56		9.523	
SPD	4	5.201	1/277		5.201	
LEČO	0	3.446	1/441	NE	3.446	NE
KSČM	6	7.027	1/121		7.027	
Nezávislí	0	2.528	2/497	NE	3.390	NE
Bezp., odpov., solid.	0	178	2/662	NE	190	NE
ODS	6	7.851	1/98		7.851	
Česká pirátská strana	5	7.136	1/115		7.136	

Statutární město Pardubice (39 zastupitelů, 15 volebních stran)

Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Koalice pro Pardubice	3	2.408	2/128	NE	2.613	NE
Česká pirátská strana	5	3.392	3/73	NE	3.463	NE
Sdružení pro Pardubice	3	2.480	3/126	NE	2.888	NE
Za práva zvířat...	0	401	1/432	NE	401	NE
ODS	7	4.921	1/40	NE	4.921	NE
KSČM	2	1.655	1/194	NE	1.655	NE
Pardubáci společně	4	3.180	2/80	NE	3.343	NE
ČSSD a nestraníci	2	3.023	1/84	NE	3.023	NE
PRO Zdraví a Sport	0	480	2/431	NE	585	NE
JAUNER Českos...	0	78	1/498	NE	78	NE
Pardubice pro lidi	0	1.693	1/193	NE	1.693	NE
SPD	0	1.144	1/340	NE	1.144	NE
ANO 2011	13	7.877	1/1	ANO	7.877	ANO
Naše Pardubice	0	2.291	1/136	NE	2.291	NE
Strana soukromníků ČR	0	320	1/436	NE	320	NE

Statutární město Plzeň (47 zastupitelů, 16 volebních stran)

Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Koruna Česká	0	527	1/515	NE	527	NE
Česká pirátská strana	7	6.208	1/95	NE	6.208	NE
KDU – ČSL	4	4.548	1/141	NE	4.548	NE
Pro Plzeň	0	2.738	1/282	NE	2.738	NE
TOP 09	4	4.019	2/145	NE	4.056	NE
SPD	0	2.600	1/311	NE	2.600	NE
ODS	13	12.786	1/1	ANO	12.786	ANO
Nová Plzeň	0	2.076	1/424	NE	2.076	NE
ANO 2011	13	10.963	1/5	NE	10.963	NE
Patrioti a starostové	0	3.188	1/163	NE	3.188	NE
KSČM	3	2.943	1/250	NE	2.943	NE
Česká Plzeň	0	306	1/567	NE	306	NE

ČSSD	3	4.027	1/144	NE	4.027	NE
Dem. strana zelených	0	155	1/695	NE	155	NE
Strana soukromníků	0	280	3/579	NE	291	NE
Veřejné zájmy..	0	746	1/511	NE	746	NE

Hlavní město Praha (65 zastupitelů, 29 volebních stran)

Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Patrioti	0	3.369	1/610	NE	3.369	NE
Otevřená radnice	0	811	1/1080	NE	811	NE
Spol.proti výstavbě..	0	3.782	1/608	NE	3.782	NE
protiPIRÁTSKÁ kand.	0	2.410	1/627	NE	2.410	NE
S.O.S. Za práva zvířat	0	4.289	1/607	NE	4.289	NE
Koalice STAN, TOP 09	13	77.850	2/3	NE	79.006	NE
Volte pravý blok	0	2.001	1/643	NE	2.001	NE
KSČM	0	13.917	2/301	NE	13.917	NE
Dost je dost!	0	683	1/1114	NE	683	NE
PLUS	0	1.337	1/844	NE	1.337	NE
Česká pirátská strana	13	75.082	1/6	ANO	75.082	ANO
JAUNER Českosl.	0	288	4/1415	NE	572	NE
Krásná Praha-ODA, NK	0	2.010	1/642	NE	2.010	NE
Rozumní	0	3.023	1/615	NE	3.023	NE
Nezávislí	0	1.930	1/647	NE	1.930	NE
Starostové pro Prahu	0	10.150	1/479	NE	10.150	NE
SPR- Republikánská s.	0	367	1/1308	NE	367	NE
Strana zelených	0	13.355	1/332	NE	13.355	NE
SPD	0	15.515	1/282	NE	15.515	NE
Praha sobě	13	80.552	1/1	NE	80.552	NE
ČSSD	0	15.854	1/281	NE	15.854	NE
ODS	14	77.434	1/4	NE	77.434	NE
Romská dem.strana	0	2.383	1/628	NE	2.383	NE
Strana soukromníků ČR	0	1.252	1/852	NE	1.252	NE
Zemanovci	0	804	1/1088	NE	804	NE
Dělnická strana soc..	0	563	1/1144	NE	563	NE
ANO 2011	12	62.651	3/216	NE	63.251	NE
PRO Zdraví a Sport	0	3.105	1/614	NE	3.105	NE
Evropská koal.pro Prahu	0	5.642	1/606	NE	5.642	NE

Statutární město Ústí nad Labem (37 zastupitelů, 15 volebních stran)

Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Čisté Ústí	0	931	1/299	NE	931	NE
Vaše Ústí	3	2.189	1/110	NE	2.189	NE
SPD	3	1.557	2/160	NE	1.582	NE
PRO! Ústí	8	3.983	3/39	NE	4.186	NE
Ústecké fórum občanů	5	3.137	1/73	NE	3.137	NE
PRO Zdraví a Sport	2	1.693	1/144	NE	1.693	NE

KSČM	3	1.594	2/154	NE	1.596	NE
Za lepší Střekov	0	567	2/417	NE	596	NE
Krásné Ústí – ODA	0	205	2/483	NE	278	NE
ANO 2011	9	4.809	1/1	ANO	4.809	ANO
Svobodní a Nezávislí	0	972	1/298	NE	972	NE
ODS	4	2.129	1/111	NE	2.129	NE
TOP 09, KDU-ČSL a STAN	0	1.079	1/289	NE	1.079	NE
ČSSD	0	804	2/310	NE	881	NE
Severočeši.cz	0	302	1/478	NE	302	NE
Statutární město Zlín (41 zastupitelů, 12 volebních stran)						
Volební strana	Mandáty	Lídr volební strany			Kandidát s nejvíce hlasy	
		Počet hlasů	Pořadí	Primátor	Počet hlasů	Primátor
Zlín 21	7	4.741	1/3	NE	4.741	NE
Nový Impuls pro Zlín	0	1.132	2/321	NE	1.132	NE
ODS	3	1.789	1/170	NE	1.789	NE
Česká pirátská strana	3	1.940	1/166	NE	1.940	NE
STAN	9	5.452	1/1	NE	5.452	NE
ČSSD s podp. SPOZ	0	1.257	1/285	NE	1.257	NE
SPD	2	1.433	3/227	NE	1.611	NE
ANO 2011	9	4.548	2/8	NE	4.735	ANO
KDU-ČSL	5	3.255	1/101	NE	3.255	NE
Soukr.Sv.N.-Rozhyb.Z.	3	2.916	1/119	NE	2.916	NE
KSČM	0	1.018	1/334	NE	1.018	NE
Nezávislí a Zelení pro Z.	0	689	1/416	NE	689	NE

Zdroj: Český statistický úřad (dostupné z: <https://www.volby.cz>) + vlastní zpracování autorky